

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΗ' - ΤΕΥΧΟΣ 5 - ΜΑΪΟΣ 2001
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Διευθυντῆς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Χαρμαντίδης

Διευθυντῆς Συντάξεως τοῦ Δελτίου
Εὐάγγελος Θεοδώρου
Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Τακτικὸν μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

Ἀρχισυντάκτης
Εὐάγγελος Π. Λέκκος, θεολόγος, νομικὸς
Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας
Ἀρχιμ. Νεκτάριος Παρασκευάκος
Πρωτοπρ. **Δημήτριος Τζέροπος**

Συλλογὴ ὕλης
Ἀριστομένης Ματσάγγας, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Χρῆστος Καραγιάννης, M. Th.

Ἰω. Γενναδίου 14 - 115 21 Ἀθῆναι
Τηλ.: 72.18.308. Fax: 72.18.336
<http://www.ecclesia.gr>
e-mail: iera-synodos@ath.forthnet.gr

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου
τῆς Ἑταιρείας Γραφικῶν Τεχνῶν “**ΑΒΕΛ**”
Μενελάου 2, Ἡλιούπολη, Τηλ. 97.11.877. Fax: 97.61.274

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

<i>Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα, 375</i>	375
<i>Ἡ προσκυνηματικὴ Ἐπίσκεψις τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος στὴν Ἑλλάδα 377</i>	377
<i>Γερᾶς Συνόδου, Μήνυμα ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ πρώτου ἐορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Θεοφά- νου, ἐπισκόπου Περιθεωρίου 395</i>	395
<i>Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Χριστοδούλου, Γράμμα πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Οὐκρανίας Leonid Kuchma (ἀγγλιστί) 397</i>	397
<i>Γερᾶς Κοινότητος Ἀγίου Ὁρους Ἀθῶ Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀ- θηνῶν 398</i>	398
<i>Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Χριστοδούλου Ἀπάντησις εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν 399</i>	399

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

<i>Ἡ Συνάντησις Ἀντιπροσωπειῶν τοῦ Οἰκου- μενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς ΚΠολιν (5-6 Ἀπριλίου 2001) 403</i>	403
<i>Σ.Ε. Ἐκκλ. Ἐκπ/σεως καὶ Ἐπιμορφώσεως Ἱ. Κλήρου, «Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις εἰς τὸν 21ον αἰῶνα. Προκλήσεις - Προοπτικὲς» 407</i>	407

<i>Ἀρχμ. Δωροθέου Πολυκανδριώτη, Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν Ἀκαδη- μίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν 409</i>	409
<i>Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ καταρτίσεως «Κανονισμοῦ Ἱεροψάλτου» 410</i>	410
<i>Πρεσβυτ. Ἀντωνίου Πινάκουλα, Ἀκριβεία καὶ οἰκονομία στὴ διακριτικὴ εὐχέ- ρεια τοῦ ἐξομολόγου 411</i>	411
<i>Ἀντωνίου Κ. Παπαντωνίου, Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἑνταξὶ τῶν προσφύγων 421</i>	421

ΤΟ ΔΡΩΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑ- ΞΕΩΣ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ - ΕΚ- ΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

<i>Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἀρνητικὲς καὶ θετικὲς ἐπισημάνσεις στὸν ἀ- πολογισμὸ τῆς Ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα Ἰωάννου- Παύλου Β' στὴν Ἀθήνα 429</i>	429
<i>Ε.Δ.Θ., Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια 432</i>	432
<i>Ε.Π.Α. (ἐπιμέλεια), Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ 436</i>	436

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ 445	445
-------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προκηρύξεις πληρώσεως κενῶν θέσεων 446	446
--	-----

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Χριστός Ἀνέστη!

“Ἴνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστός ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν” (Ρωμ. 6,4).

Ἡ θριαμβικὴ ἀναφώνησις “Χριστός ἀνέστη”, ὁ νικητῆριος κατὰ τοῦ Θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου παιάν, χαρμοσύνως ἐπαναλαμβάνεται σήμερον ὑπὸ μυριάδων πιστῶν χριστιανῶν εἰς ὅλον τὸν κόσμον. “Ἡ Ἐκκλησία, ἀποβάλλουσα τὴν πένθιμον περιβολήν, ἐνδύεται λευκὴν καὶ φεγγοβόλον στολήν, ὡς ἂν ἀντανακλᾷ ἐπ’ αὐτῆς ἡ λευκότης καὶ ἡ λάμψις τοῦ Ἀγγέλου, τοῦ ἀποκυλίσαντος τὸν λίθον τοῦ μνημείου”, γράφει ὁ πιστότατος Σκιαθίτης διηγηματογράφος Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, τοῦ ὁποῖου ἐφέτος ἐορτάζομεν τὴν ἐκατοστήν πεντηκοστήν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως καὶ τὴν ἐνενηκοστήν τῆς κοιμήσεως.

Πανηγυρίζει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ πληροῦται τὸ στόμα τῶν πιστῶν χαρᾶς ἐν τῷ λέγειν “Ἀνέστη ὁ Κύριος”. Διότι γνωρίζομεν ὅτι “Χριστός ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει” (Ρωμ. 6,9). Καὶ ἐπὶ πλέον πιστεύομεν καὶ γνωρίζομεν ὅτι ἐφ’ ὅσον συνετάφημεν μετὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ βαπτίσματος, θά συζήσωμεν μετ’ Αὐτοῦ εἰς τὴν αἰωνιότητα. Αὐτὴ εἶναι ἡ σωτηρία, αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ αἰτία τῆς χαρᾶς ἡμῶν καὶ τῆς ἐορταστικῆς Πασχαλίου πανηγύρεως. Ἡ νέα ἐν Χριστῷ ζωὴ εἶναι πλέον γεγονὸς πραγματικόν. Ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι πλέον ὡς ἦτο πρὸ αὐτῆς. Ἦδη ἔχει κατέλθει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔχει σηπνῶσει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ζωὴ μας διανύεται πλέον ἐντὸς τῆς Θείας Χάριτος, ἐντὸς τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τῆς Θεότητος, αἱ ὁποῖαι ποικιλοτρόπως μᾶς εὐεργετοῦν

καὶ μᾶς ἀνακαινίζουν.

Αὐτὴ ὁμως ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς συνεπάγεται τὸ ἐξ εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης πρὸς Αὐτὸν χρέος μας νὰ ἀποδεχθῶμεν τὸ δῶρον, νὰ οἰκειωθῶμεν τὴν προσφερομένην ἀναστάσιμον ζωὴν, νὰ ζήσωμεν ἀξίως τῆς κλήσεως καὶ νὰ περιπατήσωμεν ἐν καινότητι ζωῆς. Διότι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ θὰ εἶναι γεγονὸς ἀφορῶν καὶ τὸ πρῶτον ἐκάστου ἡμῶν μόνον ὅταν συνταυτισθῶμεν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ γίνωμεν σύμφυτοι πρὸς τὸ ὁμοίωμα τοῦ θανάτου Αὐτοῦ διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὥστε νὰ συζήσωμεν μετ’ Αὐτοῦ ἐν Θεῷ, ἀναγεννημένοι ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ καθαιρόμενοι συνεχῶς, ὥστε νὰ παραμένωμεν κατοικητήριον Αὐτοῦ.

Αὐτὴ ἡ καινότης τῆς ζωῆς, ἡ νέα ζωὴ εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς εἰσάγει ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ζωὴ ἐντὸς τῆς Θείας Χάριτος, ζωὴ ἡ ὁποία κατευθύνεται, συναινούτων ἡμῶν καὶ συνευδοκούντων, ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ κόσμος δι’ ἡμᾶς ἔχει διευρυνθῆ. Τὰ ὅρια αὐτοῦ δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν ὕλικήν πραγματικότητα. Τὰ ἐνδιαφέροντά μας δὲν περιορίζονται εἰς τὰ ὅρια τῆς κτιστῆς φύσεως. Ἀποβλέπομεν καὶ εἰς τὴν ζωὴν ἐπέκεινα τοῦ σώματος καὶ προετοιμαζόμεθα διὰ τὴν αἰωνιότητα.

Ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἀναστασίμου προοπτικῆς τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον λαμβάνουν ἄλλην διάστασιν. Αἱ θλίψεις ἀντιμετωπίζονται ὡς παροδικαὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ φύσιν αὐτῶν. Τὸ βάρος τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν ἐλαφρύνεται διὰ τῆς ἐλπίδος. Αἱ θεόδοτοι χαρὰι καθαγιαζονται καὶ βιώνονται ὡς πρῶγευσις τῆς αἰωνίου χαρᾶς, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ ἡμᾶς. Ὁλόκληρος ἡ ζωὴ μας μεταβάλλεται εἰς νέαν, δια-

φορετικὴν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ἀνθρώπων. Ἐπικρατεῖ πλέον ἐντὸς ἡμῶν ἡ ἀναστάσιμος χαρὰ καὶ βεβαιότης, ἡ ὁποία μᾶς ὀπλίζει μὲ θάρρος, μὲ αἰσιοδοξίαν, μὲ ἐνδιαφέρον καὶ ἀγάπην διὰ τὸν συνάνθρωπον καὶ διὰ τὴν κτίσιν ὅλην.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ Ἀνάστασις δὲν εἶναι ἐν γεγονόσ τὸ ὁποῖον ἀφήνει ἀνεπηρέαστον τὴν ζωὴν μας. Εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς αἰσιοδοξίας, τῆς δημιουργικότητος, τῆς ἀγάπης, τοῦ ἐνδιαφέροντος ἡμῶν δι' ὅλους καὶ δι' ὅλα καὶ τῆς ἀναφαιρέτου χαρᾶς ἡμῶν ἐν Χριστῷ.

Μετὰ πατρικῆς ἀγάπης εὐχόμεθα εἰς ὅλους νὰ

ζήσετε ἐν πληρότητι τὴν ἀναστάσιμον χαρὰν καὶ νὰ περιπατῆτε ἐφ' ἐξῆς “ἐν καινότητι ζωῆς”, κατευθυνόμενοι καὶ ἐξαγιαζόμενοι ὑπὸ τῆς Θείας Χάριτος, ἡ ὁποία θεραπεύει τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀναπληροῖ τὰ ἐλλείποντα.

Τῷ δὲ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι καὶ χαρισαμένῳ ἡμῖν τὴν νέαν ζωὴν Χριστῷ, τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν, εὐχαριστία, δόξα καὶ τιμὴ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἅγιον Πάσχα 2001

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ ΠΟΝΤΙΦΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἀφίχθηκε τὴν Παρασκευὴ 4 Μαΐου 2001, στὴν Ἀθήνα, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, γιὰ τὴν πραγματοποίηση προσκυνηματικῆς ἐπισκέψεως στὸν Ἀρειο Πάγο, ὅπου ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος ἐκήρυξε τὴν πίστιν στὸν Ἀληθινὸ Θεό, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β΄.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸ Προεδρικὸ Μέγαρο, ὅπου συναντήθηκε μὲ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τὸν Πρωθυπουργὸ καὶ τὸν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς, ἔγινε δεκτός, σὲ ἐθιμοτυπικὴ ἐπίσκεψη, τὸ μεσημέρι, στίς 13.15, ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλο στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

Προσφωνώντας, διὰ λόγου ἀγάπης καὶ ἀληθείας μακρὰν συμβατικῶν φιλοφρονήσεων, τὴν Α.Α., στὴν αἴθουσα τοῦ Θρόνου, ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐζήτησε ἀπὸ αὐτὴν «*τολμηρὸν λόγον Χριστιανοῦ Ἐπισκόπου ἀπευθυνόμενον εἰς τὰς καρδίας μας καὶ ὁποῖος θὰ θέσῃ τὸ θεμέλιον ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θὰ οἰκοδομηθῇ ἡ κατανόησις, ἡ συγγνώμη καὶ ἡ καταλλαγὴ*». Ὁ Μακαριώτατος ὑπογράμμισε ὅτι «*ὁ λόγος αὐτός βεβαίως δὲν θὰ ἐπιλύσῃ αὐτομάτως τὰς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν δογματικές καὶ ἐκκλησιολογικές διαφοράς*», πράγμα πὺν «*θὰ ἐπιτευχθῇ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, διὰ τοῦ εἰλικρινοῦς Θεολογικοῦ Διαλόγου, ὁ ὁποῖος ὀφείλει νὰ βασιζέται ἐπὶ τῆς κοινῆς ἀποστολικῆς πίστεως καὶ τῆς πατερικῆς παραδόσεως τῆς Ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων*».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος ἐτόνισε, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀκολουθώντας πιστὰ τὴν κοινὴ Παράδοση τῆς πρώτης χιλιετίας, βιώνει «*τὸ ὅλον μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ Οἰκονομίας κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ ὅχι ὡς ἀνάμνησιν ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς φανέρωσιν διη-*

νεκῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» καὶ ἐξέφρασε τὴν νοσταλγία, ὑπὸ τὶς προϋποθέσεις αὐτές, νὰ ἐπανέλθουμε στὴν ἐνότητα τῆς κοινῆς πίστεως. Ἀναφέρθηκε, ἐπίσης στὴν ἀνάγκη νὰ «*ἐργασθῶμεν ἀπὸ κοινοῦ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν Σλάβων ἀδελφῶν μας, τῶν Βαλτικῶν Λαῶν καὶ τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν, ὀρθοδόξων καὶ μὴ, καθὼς καὶ τῆς Κύπρου, εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης*», καὶ νὰ «*συντονίσωμεν τὰς προσπάθειάς μας, διὰ νὰ παραμείνῃ ἡ Εὐρώπη χριστιανικὴ, σεβομένη τὰς μειονότητες ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐκάστου Λαοῦ νὰ διατηρῇ τὴν πίστιν, γλῶσσαν, παιδείαν καὶ παράδοσίν του, διηλαδὴ τὴν πνευματικὴν του ταυτότητα*».

Ὁ Μακαριώτατος, ἐξάλλου, παρετήρησε ὅτι οὐδεὶς λόγος συγγνώμης ἠκούσθη μέχρι τώρα γιὰ τὴν καταστρεπτικὴ μανία τῶν Σταυροφόρων, ὅσα συνέβησαν ἐπὶ Φραγκοκρατίας εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ στὴν ἀθέμιτη δράση τῆς Λατινικῆς Οὐνίας, καὶ ὅτι καμμιὰ δὴλωση συμπαθείας ἀκούσθηκε ποτὲ ἀπὸ τὴν Ἀγιότητά του γιὰ τὴν βάρβαρη διχοτόμηση, ἐπὶ 26 ὀλόκληρα χρόνια, ἀπὸ τὴν ὁποία στενάζει ἡ Ἀποστολικὴ Νῆσος Κύπρος, ὅσες φορές προβαίνει εὐλόγα σὲ παρεμβάσεις ὑπὲρ διαφορῶν Λαῶν τοῦ πλανήτη μας.

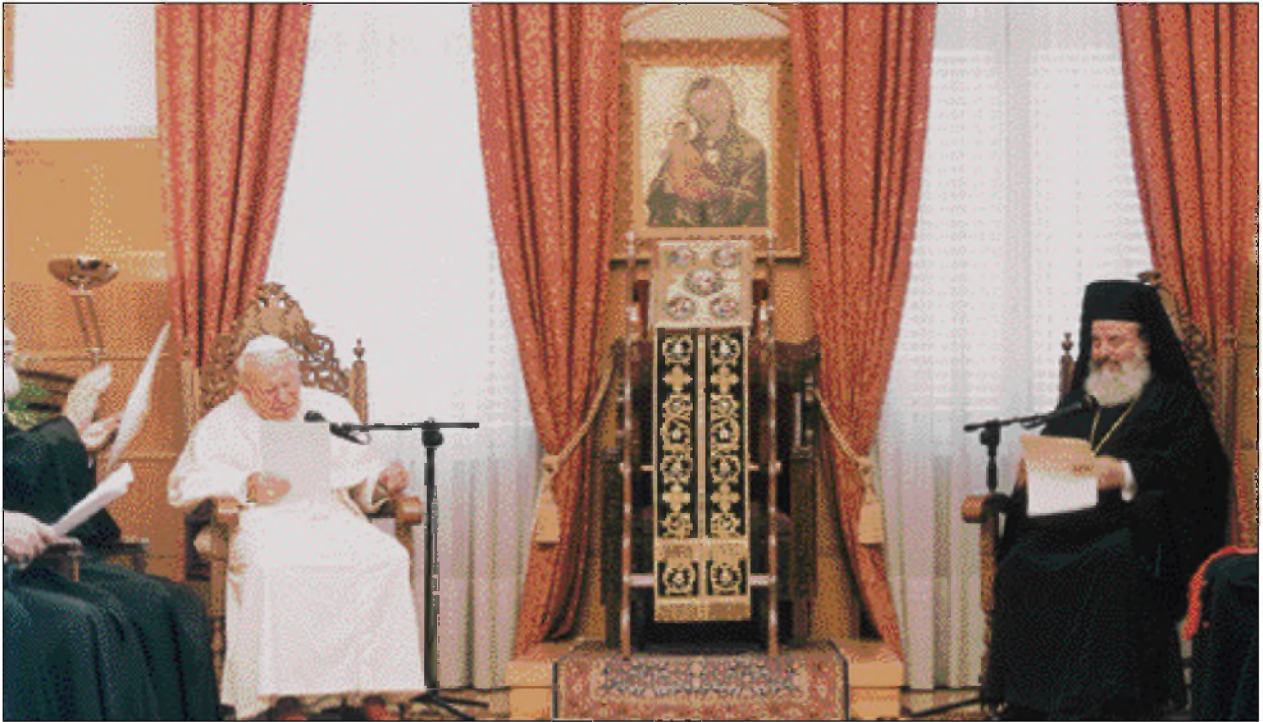
Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος, τέλος, ἐζήτησε «*νὰ ἐργασθῶμεν ὅχι διὰ νὰ στερεώσωμεν τὴν ὑπεροχὴν μας μὲ βάσιν κοσμικὰ κριτήρια, ξένα πρὸς τὴν πνευματικότητά μας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀνακονφίσωμεν τὸν πόνον τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦ 21ου αἰῶνος τὸ ἐν Εὐαγγέλιον τῆς Ζωῆς, τῆς Χάριτος καὶ τῆς Ἐλευθερίας, νὰ προβάλλωμεν τὴν ἐλπίδα τῆς πίστεως εἰς τὸν πλημμυρισμένον ἀπὸ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ τεχνολογικὰ κατακτήσεις σύγχρονον ἄνθρωπον, τὸν παρὰ ταῦτα δεινῶς δοκιμαζόμενον ἀπὸ τὴν ἀπουσίαν τῆς ἐλπίδος, τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ τῆς βεβαιότητος*».

Ἡ Α.Α. ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β', μετὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο καὶ ἄλλους Ἀρχιερεῖς, στὴν εἴσοδο τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου (Φωτογραφίες Χρήστου Μπότη).

Κατ' ἰδίαν συνάντηση καὶ συζήτηση στὸ Γραφεῖο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Οί Προκαθήμενοι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὴν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου, ἐνῶ ἐκφωνοῦνται ἡ Προσφώνησις καὶ ἡ Ἀντιφώνησις των.

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου, κατὰ τὴν Ἀντιφώνησιν τοῦ Πάπα. Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Καρδινάλιοι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς.

Στὴν ἀντιφώνησή του ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β΄ ἐξήγησε συγγνώμη ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὰ λάθη τῶν Λατίνων Χριστιανῶν εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν καὶ μίλησε γιὰ πληγὲς ποὺ δημιούργησαν τραγικὰ γεγονότα, ὅπως ἡ λεηλασία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εὐχήθηκε ἡ Εὐρώπη, ποὺ τώρα ἀναδύεται, νὰ ἀντλήσει βαθύτερα τὸν χριστιανικὸ οὐμανισμό τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης, οἱ δὲ Ἐκκλησίαι τῶν νὰ βροῦν τὸν δρόμο τῆς πλήρους κοινωνίας ἢ ὁποία δὲν θὰ εἶναι οὔτε ἀπορρόφηση οὔτε συγχώνευση, ἀλλὰ συνάντηση ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ. Ἐξέφρασε τὸν θαυμασμό του γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὁποία διατήρησε τὴν παρακαταθήκη τῆς πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνες καὶ ὑπογράμμισε ὅτι ἐλπίζει γιὰ βαθύτερη ἐνότητα στὸ μέλλον, καθότι οἱ διαιρέσεις τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἁμαρτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ σκάνδαλο ἐνώπιον τοῦ κόσμου.

Τὸ ἀπόγευμα, κατὰ τὸ προσκύνημα τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου τοῦ Β΄ στὸν Ἀρειο Πάγο, προέβη μὲ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ.κ. Χριστόδουλο σὲ κοινὴ Δήλωση γιὰ τὸ χριστιανικὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος ἀνταπέδωσε τὴν ἐπίσκεψή τοῦ Πάπα στὸ κατάλυμά του.

Παρατίθενται ἀκολούθως ἐπίσημα κείμενα:

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΝ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀγιώτατε Πάπα Ρώμης, καλῶς ἦλθατε!

Αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέραν τιμὴν διότι ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Προκαθήμενον τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προσκυνηματικῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν πατρίδα μας. Τὸ προσκύνημα τοῦτο συγκινεῖ ἀσφαλῶς, διότι κέντρον τῆς ἐπισκέψεως ταύτης τίθεται ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ κήρυγμά του πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἔθεσε τὰς βά-

σεις τῆς πνευματικῆς ταυτότητος ὅλων τῶν χριστιανικῶν λαῶν, καὶ διὲν τῶν εὐρωπαϊκῶν. Δι' αὐτοῦ τοῦ κηρύγματος μᾶς ἀπεκαλύφθη ἡ δωρεὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐν Χριστῷ λύτρωσίς μας. Πράγματι «*ἐτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιοθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ*»¹.

Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν, Πάπας Ρώμης ἐπισκέπτεται τὰς Ἀθήνας. Χαιρόμεθα διὰ τὸ γεγονός. Ἀλλὰ ἡ χαρὰ μας ἐπισκιάζεται ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς διαιρέσεώς μας. Λόγοι δογματικοὶ καὶ ἐκκλησιολογικοὶ, ὑφιστάμενοι ὑπὲρ τὴν χιλιετίαν, δηλητηριάζουν τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἀναιροῦν τὰς ἀπαραιτήτους συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἡδύνατο ἡ ἐπίσκεψίς Σας νὰ εἶναι καρποφόρος καὶ ἀποτελεσματικὴ. Ἦρθησαν, βεβαίως, τὰ ἀναθέματα, Χάριτι Κυρίου· δὲν ἤρθησαν ὅμως ἀκόμη αἱ αἰτίαι αἱ ὁποῖαι τὰ προεκάλεσαν. Παρὰ ταῦτα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμεῖ νὰ Σᾶς ἀπευθύνῃ δι' ἐμοῦ λόγον ἀγάπης καὶ ἀληθείας, μακρὰν συμβατικῶν φιλοφρονήσεων, διότι πιστεύει ὅτι μόνον «*ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ*»², καὶ ὁμολογοῦντες τὰ λάθη μας δικαιούμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως.

Ἀγιώτατε,

εὐλόγως λοιπόν, μέγα μέρος τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀντιτίθεται εἰς τὴν παρουσίαν Σας, μολονότι ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός, ἐκφράζων τὴν παράδοσίν μας, εἶπεν προσφωνῶν ἐν Φερράρα τὸ ἔτος 1438 τὸν Πάπαν Εὐγένιον τὸν Δ': «*οὐκ ἀνέχεται ἡ κεφαλὴ Χριστὸς ὁ Θεός... τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐξ ἡμῶν ἀνηρῆσθαι παντάπασιν*»³. Ὅμως δὲν εἶναι ἀρετὴ ἢ περιφρόνησις τῶν ἀντιτιθεμένων, οὔτε σωφροσύνη ἢ ἀποσιώπησις τοῦ φρονήματός των.

1. Ρωμ. 5,8-10.

2. Ἐφεσ. 3,15.

3. Ρ.Ο. xvii, 198.

Αὐτοῦ τοῦ λαοῦ τὰς ἀντιδράσεις ἐπιθυμοῦμεν νὰ διερμηνεύσωμεν, ἐπειδὴ ἡ ἐπίσκεψίς Σας εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν λειτουργεῖ ὡς ἐξαιρετον ἐρέθισμα *«ἀνακαθάρσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς μνήμης»* ἐκ τῶν τραυματικῶν ἐμπειριῶν, ἐκ τῆς ἀφιλαδέλφου συμπεριφορᾶς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους Λαοὺς καθ' ὅλην τὴν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Σχίσματος (1054) περίοδον τῆς β' χιλιετίας. Αἱ ἀντιδράσεις δὲ αὐταὶ ἐκφράζουν ὄχι μόνον τὴν ρητὴν κατάκρισιν τῶν ἀπαραδέκτων βιαιοτήτων εἰς βάρος τῶν ἐμπεριστάτων ὀρθοδόξων λαῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως διὰ τὴν ἐπίσημον ἀποδοκιμασίαν τῶν κατὰ καιροὺς ἀδίκων εἰς βάρος των ἐκδηλώσεων τῆς χριστιανικῆς Δύσεως, ἡ ὁποία θὰ διηρκόλυνε τὴν προώθησιν πνεύματος ἐποικοδομητικοῦ διαλόγου εἰς τὰς διμερεῖς μας σχέσεις. Ὁ δὲ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς Λαὸς βιώνει ἐντονώτερον τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων λαῶν τὰς τραυματικὰς ἐμπειρίας, εἰς τε τὴν ἐκκλησιαστικὴν του συνείδησιν καὶ τὴν ἐθνικὴν του μνήμην, διότι παρὰ μόνον εἰσέτι χαίνουσαι αἱ πληγαὶ αἱ ὁποῖαι ἐπηνέχθησαν εἰς τὸ ἀκαμαῖον σῶμα αὐτοῦ, ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὑπὸ τε τῆς καταστρεπτικῆς μανίας τῶν Σταυροφόρων καὶ τῆς Φραγκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἀθεμίτου δράσεως τῆς λατινικῆς Οὐνίας. Καὶ ὅμως οὔτε ἓνας ἔστω λόγος συγγνώμης δὲν ἠκούσθη μέχρι τώρα!

Πράγματι, πολλάκις, μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν, ὁ Λαὸς μας διεπίστωσε μετὰ πικρίας ὅτι ἡ ἰσχυρὰ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης τὸν ἡρνήθη εἰς δυσκόλους στιγμὰς, πολλάκις ἡσθάνθη ὅτι τοῦ κατεπίεσε τὴν ἐκκλησιαστικὴν του συνείδησιν, καὶ ὅτι τὸν ἠδίκησε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐθνικά του ζητήματα. Δὲν θὰ ὠφελοῦσε τώρα ἡ παράθεσις περιστατικῶν, εἴτε ὅσων ἀνήκουν εἰς τὴν ἱστορίαν, εἴτε ὅσων συνεχίζουν νὰ ἀποτελοῦν ἔλκη εἰς τὸ ἱστορικὸν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως π.χ. τὸ πρόβλημα τῆς Οὐνίας, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐπ' ἐσχάτων τὴν βασικὴν αἰτίαν τῆς ἀγκυλώσεως τοῦ Θεολογικοῦ μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων Διαλόγου. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν, εἶναι ὅτι ἀναμένομεν ἀπὸ Σὰς ἓνα τολμηρὸν λόγον, περιμένομεν ἀπὸ τὰ χεῖλη Σας λό-

γον χριστιανοῦ Ἐπισκόπου ἀπευθυνόμενον εἰς τὴν καρδίαν μας. Αὐτὸς Σας ὁ λόγος θὰ πρέπει νὰ θέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ οἰκοδομηθῇ ἡ κατανόησις, ἡ συγγνώμη καὶ ἡ καταλλαγὴ.

Καὶ βεβαίως, ὁ τολμηρὸς οὗτος λόγος Σας δὲν πρόκειται νὰ ἐπιλύσῃ αὐτομάτως τὰς δογματικὰς καὶ ἐκκλησιολογικὰς μας διαφοράς. Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ μετὰ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ εἰλικρινοῦς Θεολογικοῦ Διαλόγου, ὅστις ἤδη διεξάγεται, μετ' ἐμποδίων, κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν. Ὅμως, ὁ ἐν ἀληθείᾳ διάλογος μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁφείλει νὰ βασισθῇ εἰς τὴν κοινὴν Ἀποστολικὴν Πίστιν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἰς τὴν ἀκαινοτόμητον πατερικὴν μας παράδοσιν. *«Ζητοῦμεν»*, λοιπόν, –μετὰ τοῦ ἱεροῦ πατρὸς μας Ἀγίου Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ– *«καὶ παρακαλοῦμεν ἐπανελθεῖν εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν καθ' ὃν, ἡνωμένοι ὄντες, τὸ αὐτὸ πάντες ἐλέγομεν καὶ οὐκ ἦν ἐν ἡμῖν σχίσμα»*⁴.

Εἰς τὴν κοινὴν ταύτην πορείαν ἔχομεν λαμπρὰ παραδείγματα τοὺς θεοφόρους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετίας τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, οἵτινες ἐφώτισαν καὶ συνεχίζουν νὰ φωτίζουν λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ. Οὕτως ἀνέδειξαν ἑαυτοὺς οὐ μόνον λαμπρὸν ὑπόδειγμα ἀπροϋποθέτου προτάξεως τοῦ μεῖζονος συμφέροντος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ἔναντι πάσης προσωπικῆς ἢ ἄλλης ἐνδοκοσμικῆς σκοπιμότητος, ἀλλὰ καὶ ἀμετάθετον διαχρονικὸν κριτήριον διὰ τὴν συνεχῆ ἐπιβεβαίωσιν τῆς ὑγιоῦς λειτουργίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μνήμης.

Ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης ἐκπροσωποῦσα τὴν δι-σχιλιετὴ ἱστορικὴν πορείαν τῆς Δυτικῆς χριστιανισμοῦ, γνωρίζει καλῶς τὴν μεγάλην καὶ ἀνεκτίμητον προσφορὰν τῶν Ἀγίων Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς

4. Acta Graecorum, σ. 53.

πνευματικῆς κληρονομίας τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως, ὡς λ.χ. τῶν Μ. Ἀθανασίου, Μ. Βασιλείου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Εἰρηναίου Λουγδούνου, Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ κ.ἄ., ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυσχερὴς ἢ καὶ ἀδύνατος ἡ θεμελίωσις τῆς ὅλης παραδόσεως τῆς Δύσεως, ὡς τοῦτο συνάγεται καὶ ἐκ τῶν διακηρύξεων τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου (1962-1965) περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Οὕτως καὶ ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης εἰς τὴν πρόσφατον Ἐγκύκλιον Αὐτῆς «*Ut unum sint*», ἐπρότεινε τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πατερικῆς καὶ τῆς γενικωτέρας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας, θεολογικὴν ἀντιμετώπισιν ὅλων τῶν παραδεδομένων διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν διακοπὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας αὐτῶν.

Ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης γνωρίζει ἐπίσης καλῶς, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐχομένη στερεῶς τῆς κοινῆς Παραδόσεως τῆς πρώτης χιλιετίας, βιοῖ τὸ ὅλον μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ Θείας Οἰκονομίας κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ, ὄχι ὡς ἀνάμνησιν ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς φανέρωσιν διηγετῆ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνηχος δὲ διαφυλάσσεται ἐν αὐτῇ ἡ φωνὴ καὶ τῶν Πατέρων τῆς Δύσεως, ὡς λ.χ. τῶν Κυπριανοῦ Καρχηδόνας, Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, Αὐγουστίνου Ἰπώνως, Λέοντος Ρώμης, Γρηγορίου Διαλόγου, Μαρτίνου Πάπα Ρώμης τοῦ Ὁμολογητοῦ κ.ἄ., δι' ἧς ἐκρατύνθη ἡ κοινωνία τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης. Νοσταλγοῦμεν κατὰ ταῦτα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐνότητα. Καὶ ἐφεξῆς «*σπονδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης*» νὰ φθάσωμεν νὰ ὁμολογοῦμεν οἱ πάντες «*ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθη - μεν ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Εἰς Κύριος, μίας πίστεως, ἐν βάπτισμα, εἰς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν*»⁵.

5. Ἐφεσ. 4, 3-6.

Εὐσχημόνως περιπατοῦντες, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐργασθῶμεν μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης. Χαιρετίζομεν τὸ γεγονός ὅτι καὶ Ὑμεῖς ἀνεγνωρίσατε τὴν φωτιστικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν δρᾶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην τῶν ἐκ Μακεδονίας Ἑλλήνων Ἀγίων μας, Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Ἦλθε πλέον ἡ ὥρα νὰ ἐργασθῶμεν ἀπὸ κοινοῦ ὥστε νὰ ὑποδεχθῶμεν τοὺς Σλάβους ἀδελφούς μας, τοὺς Βαλτικούς Λαοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Εὐρωπαῖκούς, Ὁρθοδόξους καὶ μὴ, καθὼς καὶ τὴν Κύπρον, εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης.

Σημειωτέον ὅτι, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ νῆσος Κύπρος στενάζει ἐπὶ τέταρτον αἰῶνα ἀπὸ βάρβαρον διχοτόμησιν, θῆμα ὡμῆς ἐθνικῆς καθάρσεως, ἔχουσα ἐκατόμβην νεκρῶν καὶ ἀγνοουμένων μαρτύρων τῆς ἐλευθερίας, ζῶσα δὲ συνεχεῖς βανδαλισμούς καὶ λεηλασίας τῶν περικαλλῶν χριστιανικῶν μνημείων της, δὲν ἔχει ἀκούσει ἀκόμη, οὔτε μίαν ἔστω δήλωσιν συμπαθείας ἐκ μέρους Σας, Ἀγιώτατε Πάπα, μολονότι συνεχεῖς (καὶ εὐλογοί) εἶναι αἱ παρεμβάσεις Σας ὑπὲρ διαφορῶν Λαῶν τοῦ πλανήτου μας.

Ἦλθεν, πάντως, ἡ ὥρα νὰ συντονίσωμεν τὰς προσπάθειάς μας διὰ νὰ παραμείνῃ ἡ Εὐρώπη, μία χώρα χριστιανική, μακρὰν τῆς διαφαινομένης τάσεως μετατροπῆς τῶν Κρατῶν της εἰς Κράτη ἀθεϊκὰ (*etat laïque*), ἀπαρνηθέντα τὴν χριστιανικὴν των ταυτότητα. Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐργασθῶμεν διὰ μίαν Ἡνωμένην Εὐρώπην, ἥτις σέβεται τὰς μειονότητες, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλευθερίαν κάθε Λαοῦ, νὰ διατηρήσῃ τὴν πίστιν, τὴν γλῶσσαν, τὴν παιδείαν καὶ τὴν παράδοσίν του, μετὰ ἓνα λόγον τὴν πνευματικὴν του ταυτότητα.

Ἐχοντες πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ Θέλημά Του, θὰ ἐργασθῶμεν, ὄχι διὰ νὰ αὐξήσωμεν τὴν ἐπιρροὴν τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας εἰς βάρος τῆς ἄλλης, οὔτε διὰ νὰ στερεώσωμεν τὴν ὑπεροχὴν μας μετὰ βᾶσιν κοσμικὰ κριτήρια, ξένα πρὸς τὴν πνευματικότητά μας, ἀλλὰ διὰ νὰ χαλιναγωγήσωμεν τὴν λαίμαργίαν τῆς ἀδικίας, νὰ ἀνακουφίσωμεν τὸν πόνον τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦ 21ου αἰῶνος τὸ ἐν Εὐαγγέλιον τῆς Ζωῆς, τῆς Χάριτος καὶ τῆς Ἐ-

Κατὰ τὴν ξενάγησιν τοῦ Πάπα στὸ Μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ Ῥωμαῖος Ποντίφηκας στάθηκε μὲ ἰδιαιτέρη εὐλάβεια μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, πὺν τοῦ ἐπιδεικνύει ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος.

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴ σεμνὴ καὶ ἐντυπωσιακὴ τελετὴ στὸν ἱερὸ Βράχο τοῦ Ἀγίου Πάγου, ἀπὸ ὅπου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας στοὺς Ἀθηναίους.

λευθερίας. Διὰ νὰ προβάλωμεν τὴν ἐλπίδα τῆς πίστεως εἰς τὸν πλημυρισμένον ἀπὸ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ τεχνολογικὰς κατακτήσεις σύγχρονον ἄνθρωπον, τὸν παρὰ ταῦτα δεινῶς δοκιμαζόμενον ἀπὸ τὴν ἀπουσίαν τῆς ἐλπίδος, τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ τῆς βεβαιότητος.

Ἀγιώτατε,

εὐχόμεθα ἐκ βάθους καρδίας νὰ ἔχετε εἰς τὴν πατρίδα μας εὐλογημένην διαμονήν. Ἀκόμη περισσότερον εὐχόμεθα, ἡ ἐπίσκεψίς Σας νὰ ἀποτελέσῃ ἀπαρχὴν θετικῶν ἐξελίξεων εἰς τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως καὶ νὰ ἀποβῇ εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἀμήν.

Η ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ ΤΗΣ Α.Α. ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ

Μακαριώτατε,

Σεβάσμια Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀγαπητοὶ Ἐπίσκοποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Χριστὸς Ἀνέστη!

1. Μέσα στὴ χαρὰ τοῦ Πάσχα, σᾶς χαιρετίζω μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Θεσσαλονίκης: «Ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ» (Β' Θεσ. 3, 16).

Ἔχω τὴ μεγάλη χαρὰ νὰ συναντήσω τὴ Μακαριότητά Σας στὴν ἔδρα τοῦ προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπευθύνω τίς θερμὲς εὐχὲς μου στὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὅλης τῆς Ἱεραρχίας. Χαιρετίζω τὸν κλῆρο, τίς μοναστικὲς κοινότητες καὶ τοὺς πιστοὺς τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς γῆς. Ἡ εἰρήνη νὰ εἶναι μὲ ὅλους ἐσᾶς!

2. Θὰ ἤθελα κατ' ἀρχὰς νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. Ἀπὸ κοινοῦ, διαμοιραζόμεθα τὴν ἀποστολικὴ πίστιν στὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Κύριο καὶ Σωτήρα μας· ἔχομε κοινὴ τὴν ἀποστολικὴ κληρονομία καὶ τὸ μυστηριακὸ δεσμὸ τοῦ Βαπτίσματος· καὶ ὥς ἐκ τοῦτου εἴμεθα ὅλοι μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ Θεοῦ, καλεσμένοι νὰ ὑπηρετή-

σουμε τὸ μοναδικὸ Κύριο καὶ νὰ κηρύξουμε τὸ Εὐαγγέλιό του στὸν κόσμον. Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος κάλεσε τοὺς καθολικοὺς νὰ θεωροῦν τὰ μέλη τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν «ὡς ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ» (Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, παρ. 3), καὶ ὁ πνευματικὸς δεσμὸς τῆς ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι δυνατὸς καὶ διαρκής.

Βέβαια, φέρομε τὸ φορτίο τῶν ἀντιθέσεων τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπίμονων ἀσυνεννοησιῶν. Ἀλλὰ μέσα σὲ πνεῦμα ἀμοιβαίας ἀγάπης, ὅλα αὐτὰ μποροῦν καὶ πρέπει νὰ ξεπεραστοῦν, γιὰτὶ αὐτὸ εἶναι ποὺ μᾶς ζητᾷ ὁ Κύριος. Ἔχομε σαφῶς ἀνάγκη μιᾶς ἀπελευθερωτικῆς πορείας *καθάρσεως τῆς μνήμης*. Πὰ ὅλες τίς παρελθοῦσες καὶ παροῦσες περιστάσεις ὅπου τὰ τέκνα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀμάρτησαν μὲ πράξεις καὶ παραλείψεις κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἀδελφῶν τους, ὁ Κύριος ἂς μᾶς χορηγήσῃ τὴ συγχώρεσιν ποὺ τοῦ ζητοῦμε!

Ὅρισμένες ἀναμνήσεις εἶναι ἰδιαίτερα ὀδυνηρές, καὶ ὀρισμένα γεγονότα τοῦ ἀπώτερου παρελθόντος ἄφισαν μέχρι σήμερα βαθιὰ τραῦματα στὰ πνεύματα καὶ στίς καρδιὰς τοῦ λαοῦ. Ἀναλογίζομαι τὴ δραματικὴ ἄλωση τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία ἀπὸ τόσο μακροὺς χρόνους ἦταν ὁ προμαχῶνας τῆς Χριστιανοσύνης στὴν Ἀνατολή. Εἶναι τραγικὸ ὅτι οἱ ἐπιδρομεῖς, ξεκινώντας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐλευθερὴ πρόσβαση τῶν χριστιανῶν στοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐστράφησαν κατὰ τῶν ἀδελφῶν τους ἐν τῇ πίστει. Τὸ γεγονὸς ὅτι χριστιανοὶ λατίνοι συμμετείχαν σ' αὐτὸ προκαλεῖ στοὺς καθολικοὺς βαθιὰ θλίψη. Πῶς νὰ μὴ διαβλέψομε ἐδῶ σὲ δράση τὸ *μυστήριον ἀνομίας* στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου; Ἡ κρίσις ἀνήκει μόνον στὸ Θεό, καὶ ἐπομένως ἐμπιστευόμεθα τὸ βαρὺ φορτίο τοῦ παρελθόντος στὴν ἄπειρη φιλευσπλαγχνία του, ἱκετεύοντάς τον νὰ θεραπεύσῃ τὰ τραῦματα ποὺ κάνουν ἀκόμη νὰ ὑποφέρει ἡ καρδιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μαζί, ὀφείλομε νὰ ἐργασθοῦμε γι' αὐτὴ τὴ θεραπεία,

ἂν πράγματι ἡ Εὐρώπη πού τώρα ἀναδύεται ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι ἀληθινή μὲ τὴν ταυτότητά της, πού εἶναι ἀναπόσπαστη ἀπὸ τὸ χριστιανικὸ οὐμανισμὸ πού συμμερίζονται Ἀνατολὴ καὶ Δύση.

3. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆς τῆς συνάντησης, ἐπιθυμῶ ἐπίσης νὰ διαβεβαιώσω τὴ Μακαριότητά σας γιὰ τὸν εἰλικρινὴ θαυμασμὸ πού ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης τρέφει πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διεφύλαξε τὴν κληρονομία τῆς πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἀντιχεῖ παντοῦ ὅπου τὸ Εὐαγγέλιο ἔχει κηρυχθεῖ. Τὸ ὄνομα τῶν πόλεων της εἶναι γνωστὸ στοὺς χριστιανοὺς, ὅπου κι ἂν εὐρίσκονται, ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῶν *Πράξεων τῶν Ἀποστόλων* καὶ τῶν *Ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου*. Ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ μέχρι σήμερα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ πλούσια πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀντλήσε τὴ λειτουργία της, τὴν πνευματικότητά της καὶ τὸ Δίκαιό της (Πρβλ. Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, παρ. 14). Οἱ Πατέρες, προνομιούχοι ἐρμηνευτὲς τῆς ὅλης ἀποστολικῆς παράδοσης, καὶ οἱ Σύνοδοι, τῶν ὁποίων ἡ διδασκαλία παραμένει στοιχεῖο ἀσάλευτο τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀποτελοῦν τὴν παρακαταθήκη τῆς σύνολης Ἐκκλησίας. Ἡ παγκόσμια Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ λησμονήσει τὸ τί ἡ ἐλληνικὴ Χριστιανοσύνη τῆς κληρονόμησε, οὔτε νὰ παῦσει νὰ ἀποδίδει εὐχαριστίες γιὰ τὴ διαρκὴ ἐπίδραση τῆς ἐλληνικῆς παράδοσης.

Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος ὑπέμνησε στοὺς καθολικοὺς τὴν ἀγάπη τῶν ὀρθοδόξων γιὰ τὴ λειτουργία, διὰ μέσου τῆς ὁποίας οἱ πιστοὶ «ἀποκοτῶν τὴν κοινωνία μὲ τὴν Ἁγιοτάτη Τριάδα, γινόμενοι μέτοχοι τῆς θείας φύσεως» (Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, παρ. 15). Προσφέροντας ἀνὰ τοὺς αἰῶνες λειτουργικὴ λατρεία πού εἶναι εὐάρεστη στὸ Θεό, κηρύττοντας τὸ Εὐαγγέλιο καὶ σὲ περιόδους σκοτεινῆς καὶ δύσκολης, παρουσιάζοντας μίαν διδασκαλία χωρὶς ἀλλοιώσεις, ἐμπνευσμένης ἀπὸ τὶς Γραφές καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλη Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀνέδειξε μίαν πληθώρα

ἁγίων πού μεσιτεύουν γιὰ ὅλο τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ τῆς Χάριτος. Μὲ τοὺς ἁγίους, ἀτενίζομε τὸν *οἰκουμενισμὸ τῆς ἀγιότη - τας*, ὁ ὁποῖος, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ μᾶς ὀδηγήσει τελικὰ πρὸς τὴν πλήρη κοινωνία, πού δὲν εἶναι οὔτε ἀπορρόφηση, οὔτε συγχώνευση, ἀλλὰ συνάντηση ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ (Πρβλ. *Slavorum Apostoli*, παρ. 27).

4. Θέλω τέλος νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴ Μακαριότητά σας τὴν ἐλπίδα, ὥστε νὰ μπορέσουμε νὰ βαδίσουμε μαζὶ στὶς ὁδοὺς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τὸ 1965, μὲ μιὰ ἀμοιβαία πράξη, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθιναγόρας καὶ ὁ Πάπας Παῦλος Στ' προέβησαν στὴν ἄρση καὶ κατάργηση ἀπὸ τὴ μνήμη καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀπόφασης ἀφορισμοῦ μεταξὺ Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ χειρονομία μᾶς ὠθεῖ νὰ ἐργασθοῦμε κατὰ τρόπο ὅλο καὶ πιὸ διακαὴ πρὸς ὄφελος τῆς ἐνότητας, ἡ ὁποία εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ διαίρεση ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς εἶναι ἁμάρτημα στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ καὶ σκάνδαλο στὰ μάτια τοῦ κόσμου. Εἶναι τροχοπέδη στὴ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰτὶ καθιστᾷ τὸ κήρυγμά μας λιγότερο ἀξιόπιστο. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι πεπεισμένη ὅτι πρέπει νὰ πράξει καθετὶ πού εἶναι στὶς δυνάμεις της γιὰ «*νὰ ἐτοιμάσει τὴν ὁδὸν Κυρίου*» καὶ γιὰ νὰ «*ποιήσει εὐθείας τὰς τρίβους αὐτοῦ*» (Ματθ. 3, 3), καὶ κατανοεῖ ὅτι αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιτελεσθεῖ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους χριστιανοὺς –μέσα στὸν ἀδελφικὸ διάλογο, τὴ συνεργασία καὶ τὴν προσευχή. Ἐὰν ὀρισμένα πρότυπα ὀργανωμένων συναντήσεων στὸ παρελθὸν δὲν ἀνταποκρίνονται πλέον στὴν ὥθηση πρὸς τὴν ἐνότητα πού τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐνεφύσησε πρόσφατα σχεδὸν παντοῦ στοὺς χριστιανοὺς, ὀφείλουμε ὅλοι νὰ εἴμεθα πιὸ ἀνοικτοὶ καὶ προσεκτικοὶ σὲ ὅ,τι τὸ Πνεῦμα λέγει σήμερα στὶς Ἐκκλησίες (Πρβλ. Ἀποκ. 2, 11).

Κατὰ τὴν πασχαλινὴ αὐτὴ περίοδο, ἡ συνάντηση στὸ δρόμο τῆς Ἑμμαοὺς μοῦ ἔρχεται στὴ μνήμη. Χωρὶς νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν, οἱ δύο μαθητὲς βαδίζουν μὲ τὸν Ἀναστημένο Κύριο, ὁ ὁποῖος τοὺς διδάσκει ἐρμηνεύοντάς τους τὶς

Γραφές, «ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ πάντων τῶν προφητῶν» (Λκ 24, 27). Δὲν κατάλαβαν ὁμῶς ἀμέσως τὴ διδασκαλία του. Κατάλαβαν μὲν τὰ μάτια τους ἀνοιξαν καὶ τὸν ἀνεγνώρισαν. Τότε, ἀντελήφθησαν τὴ δύναμη τῶν λόγων του, λέγοντας ὁ ἓνας στὸν ἄλλο: «Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς δηλοῖγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;» (Λκ 24, 32). Τὸ αἶτημα γιὰ τὴ συμφιλίωση καὶ τὴν πλήρη κοινωνία καλεῖ καὶ μᾶς ἐπίσης νὰ ἐρευνοῦμε τίς Γραφές, ὥστε καὶ μεῖς νὰ γίνουμε θεοδιδάκτοι (Πρβλ. Α' Κορ. 4, 9).

Μακαριώτατε, μετὰ τὴν πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστό, «πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν» (Κολ. 1, 18), μετὰ πνεῦμα ἀγάπης καὶ ζωντανῆς ἐλπίδας, ἐμμένω νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία δεσμεύθηκε χωρὶς ἐπιστροφή στὸ δρόμο τῆς ἐνότητας μετὰ ὅλες τίς Ἐκκλησίες. Μόνο ἔτσι, ὁ μοναδικὸς Λαὸς τοῦ Θεοῦ θὰ λάμψει μέσα στὸν κόσμος ὡς τὸ σημάδι καὶ τὸ ὄργανο τῆς στενῆς ἑνώσεως μετὰ τὸ Θεὸ καὶ τῆς ἐνότητας ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους (Πρβλ. Συνταγματικὴ Διάταξη περὶ Ἐκκλησίας, παρ. 1).

Κοινὴ Δήλωση

**τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου τοῦ Β'
καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ Πάσης Ἑλλάδος Χριστοδούλου
ἐνώπιον τοῦ Βήματος τοῦ Ἀποστόλου
τῶν Ἐθνῶν Παύλου**

Ἀθῆναι 4 Μαΐου 2001

Ἡμεῖς, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β', Ἐπίσκοπος Ρώμης, καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος Χριστοδούλος, ἱστάμενοι ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ὁ Θεὸς καὶ Μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος, «κλητὸς ἀπόστολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ»¹, ἐκήρυξεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἓνα καὶ ἀληθινὸν Θεόν, Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, καλέσας αὐτοὺς εἰς πίστιν καὶ μετάνοιαν, δηλοῦμεν:

1. Εὐχαριστοῦμεν τὸν Κύριον διὰ τὸ γεγονός τῆς συναντήσεως ἡμῶν καὶ τῆς ἐπικοινωνίας ἣν ἔχομεν ἐν τῇ Καθόδρῳ τῆς Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῷ κλεινῷ ἄστει τῶν Ἀθηνῶν.

2. Ἐπαναλαμβάνομεν ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν: «Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ»². Εὐχόμεθα νὰ ἰσχύσῃ τοῦτο εἰς ὅλην τὴν χριστιανοσύνην ὥστε νὰ ἐπέλθῃ εἰρήνη «πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντί τόπῳ»³. Καταδικάζομεν πᾶσαν καταφυγὴν εἰς τὴν βίαν, τὸν προσηλυτισμὸν καὶ τὸν φανατισμὸν ἐν τῷ ὀνόματι τῶν θρησκειῶν. Ἰδιαίτερος ἐπιμένομεν νὰ χαρακτηρίζονται αἱ σχέσεις μετὰξὺ Χριστιανῶν, εἰς ἀπάσας τὰς ἐκφάνσεις αὐτῶν, ἀπὸ ἐντιμότητα, σὺνείν καὶ γνώσιν τῶν σχετικῶν θεμάτων.

3. Παρακολουθοῦμεν ὅτι ἡ σημειούμενη ἐπιστημονικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρώπου δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ἐμβάθυνσιν εἰς τὸ νόημα καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία εἰς πᾶσαν περίπτωσιν εἶναι δῶρον Θεοῦ, οὔτε ἀπὸ ἀνάλογον ἐκτίμησιν τῆς μοναδικῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐπλάσθη «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Δημιουργοῦ. Ὡσαύτως, ἡ οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ ἀνάπτυξις δὲν εἶναι τῷ ὄντι κτῆμα ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητας, ἀλλ' ἀνήκει εἰς ἰδιαίτερος μικρὸν τμήμα αὐτῆς. Ἐπὶ πλεον, ἡ βελτίωσις τῶν ὅρων διαβιώσεως δὲν ἐπέφερε ἀνοιγμὰ τῆς καρδίας πρὸς τὸν πάσχοντα, πεινῶντα καὶ γυμνηθεύοντα συνάνθρωπον. Καλοῦμεθα νὰ ἐργασθῶμεν ἔργα δικαιοσύνης, ἔργα διακονίας τοῦ πάσχοντος, ὑπενθυμίζοντες τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου, «οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιο-

1. Ρωμ. 1, 1.

2. Κορ. Α 1, 10.

3. Κορ. Α 1, 2.

σύνη και εἰρήνη και χαρὰ ἐν Πνεύματι ἀγίῳ»⁴.

4. Διαπιστοῦμεν ἐναγωνίως ὅτι οἱ πόλεμοι, αἱ σφαγαί, τὰ βασανιστήρια καὶ τὰ μαρτύρια ἀποτελοῦν τὴν καθημερινὴν ἐφιαλτικὴν πραγματικότητα δι' ἑκατομμύρια ἀδελφῶν μας. Δεσμευόμεθα νὰ ἀγωνισθῶμεν διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ σύμπαντος κόσμου, διὰ τὸν σεβασμὸν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τὴν ἀλληλεγγύην πρὸς ἅπαντας τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Ἔχομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ προσθέσωμεν τὴν φωνὴν ἡμῶν εἰς τὰς πολλὰς φωνὰς εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα ὅτι μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων οἱ ὁποῖοι θὰ γίνουν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ ἔτος 2004, θὰ ἀναβιώσῃ ἡ Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Παράδοσις τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἑκχειρίας, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ διακοποῦν ὅλοι οἱ πόλεμοι καὶ νὰ παύσῃ ἡ βιαιότης καὶ ἡ τρομοκρατία.

5. Παρακολουθοῦμεν μετὰ προσοχῆς καὶ ἀνησυχίας τὴν διαδικασίαν τῆς παγκοσμιοποιήσεως μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ φέρῃ ἀγαθοὺς καρπούς. Ἐπιθυμοῦμεν, ὅμως, νὰ ἐπισημάνωμεν ὅτι θὰ ἔχῃ βλαβεράς συνεπείας ἐὰν δὲν γίνη ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ «*παγκοσμιοποίησις τῆς ἀδελφοσύνης*» ἐν Χριστῷ, εὐλικρινὴς καὶ ἀποτελεσματικὴ.

6. Εἴμεθα εὐτυχεῖς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν προκοπὴν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως. Ἡ ἔνωσις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου εἰς μίαν πολιτικὴν ὀντότητα χωρὶς οἱ λαοὶ νὰ χάσουν τὴν αὐτοσυνειδησίαν, τὴν ἐθνικὴν παράδοσιν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ταυτότητά των, ὑπῆρξε τὸ ὄραμα τῶν πρωτεργατῶν τῆς. Ὅμως ἡ διαφαινομένη τάσις μετατροπῆς ἐνίων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν εἰς Κράτη Λαϊκὰ χωρὶς καμία ἀναφορὰ σὲ Θρησκεία, συνιστᾷ ἀναίρεσιν καὶ ἀπάρνησιν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν κληρονομίας. Καλούμεθα νὰ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς μας, ὥστε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐνοποίησις τῆς Εὐρώπης. Θὰ ἀφιερῶσωμεν δὲ τὰς δυνά-

μεις μας ὥστε αἱ Χριστιανικαὶ ρίζαι τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ Χριστιανικὴ τῆς ψυχῆ νὰ διατηρηθῶσι ἀλώβητοι.

Μὲ τὴν κοινὴν αὐτὴν Δήλωσιν, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β', Ἐπίσκοπος Ρώμης, καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος Χριστόδουλος, εὐχόμεθα: «*ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, κατενθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν, πρὸς τὸ πλεονάσαι καὶ περισσεῦσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, εἰς τὸ στηρίζαι τὰς καρδίας πάντων ἀμέμπτους ἐν ἀγῶσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν Ἀγίων Αὐτοῦ*»⁵. Ἀμήν.

† Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
Πάπας Ρώμης καὶ πάσης Ἑλλάδος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ Β' ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

THE PILGRIMAGE - VISIT OF POPE JOHN PAUL II IN ATHENS

On Friday, 4th May 2001, Pope John Paul II arrived in Athens, following an invitation by the President of the Greek Democracy, in order to realize a pilgrimage-visit to the Areopagus, where St. Paul, the Apostle to the Nations, proclaimed faith in the One True God.

The Primate of the Roman Catholic Church, following his visit to the Presidential Mansion, where he met with the President of the Democracy, the Prime Minister and the President of the Parliament, Archbishop Christodoulos of Athens and All Greece, at the Holy Archdiocese of Athens.

The venerable Primate of the Church of Greece, addressing His Holiness in the Throne Room of the Archdiocese with words of love and truth, devoid of conventional courtesies, asked «*for a bold word of a Christian Bishop that speaks*

4. Ρωμ. 14,17.

5. Πρβλ. Θεσσ. Α 3, 11-13.

to our hearts and which will set the foundation stone on which understanding, forgiveness and reconciliation will be built». His Beatitude stressed that «this word of course will not automatically resolve the dogmatic and ecclesiological differences between the two Churches. This shall be achieved with the grace of God, through a sincere theological dialogue, which must be based on the common apostolic faith of the Undivided Church of the seven Ecumenical Councils».

Archbishop Christodoulos stressed that the Orthodox Church holds firmly to the common Tradition of the first millennium, and *«lives and experiences the entire mystery of Divine Economy in Christ, in the Holy Eucharist par excellence, not simply as a remembrance, but as continuous manifestation of the Holy Spirit»*, and expressed the nostalgia, under these presuppositions, for a return to the unity of the common faith. He also referred to the need *«to work together on order to welcome our Slavic brothers, the Baltic and other European peoples, both those who are Orthodox and those who are not, and Cyprus, into the bosom of Europe, and to coordinate our efforts to assure that Europe retain a Christian land respecting its minorities as well as the freedom of each of its peoples to retain its faith, language, culture and tradition, in other words, its spiritual identity»*.

His Beatitude also observed that not a single word by way of asking for pardon has been heard up to now from His Holiness for the destructive mania of the Crusaders and for the unlawful proselytizing activities of the Latin Unia; nor has a single word of sympathy been uttered for the Apostolic island of Cyprus that for twenty six entire years still continues to suffer the consequences of a barbarous partition, even though His Holiness has frequently and justifiably intervened on behalf of different peoples of our planet.

His Beatitude, Archbishop Christodoulos, finally, asked *«that we work, not to reinforce our*

superiority on the basis of secular criteria foreign to our spirituality, but to relieve the suffering of God's children, to offer to man of the twenty first century the one Gospel of life, grace and freedom; to present the hope of faith to contemporary man who, while inundated by material goods and technological achievements, greatly suffers from the lack of hope, inner peace and certitude».

In his reply, Pope John Paul II asked forgiveness on behalf of the Roman Catholic Church for the mistakes committed by Latin Christians against Greek Christians and spoke about wounds inflicted by such tragic events as the sacking of Constantinople, and hoped that the Europe now emerging will draw more deeply from the Christian humanism of the East and West, and that their Churches will find the way of complete communion that will be neither absorption nor synthesis, but a meeting in truth and love. He expressed his admiration for the Church of Greece, which has maintained its heritage of faith and Christian life throughout the centuries. He underlined his hopes for a deeper unity in the future, even though the division of Christians is a sin before God and a scandal before the world.

This evening, during the Pope's visit to the Areopagus, he will join His Beatitude, Archbishop Christodoulos in issuing a common declaration concerning the Christian future of Europe.

Later on, His Beatitude will pay a return visit to the Pope at his lodgings.

**Address by the Archbishop of Athens
and all Greece,
CHRISTODOULOS
to Pope John Paul II of Rome**

May 4, 2001

Your Holiness, Pope John Paul II of Rome, we bid You welcome!

We feel it a special honor that the Primate of

the Church of Rome has expressed his desire to visit us the Primate of the Orthodox Church in Greece while on a pilgrimage in our Homeland. We are especially moved by the fact that at the center of this pilgrimage stands the figure of the Apostle Paul, founder of our Church. His teaching to the Athenians laid the foundations for the spiritual identity of all Christian peoples, especially those of Europe. By this teaching was revealed to us the gift of the love of God and of our redemption in Christ. Truly, *«while we were yet sinners Christ died for us. Since, therefore, we are now justified by His blood much more shall be saved by Him from wrath. For if while we were enemies were reconciled to God by the death of His Son, much more, now that we are reconciled, shall we be saved in His life»* (Rom. 5, 8-10).

A Pope of Rome is visiting Athens for the first time in history. This event brings us joy. Our joy however is overshadowed by the fact of our division. Dogmatic and ecclesiological reasons, existing for a millenium, poison the atmosphere and negate the necessary conditions that would have allowed for your visit to be fruitful and to have borne results. The anathemas have been lifted, by the grace of God. The causes that brought them about however, have not.

In spite of the above, the Church of Greece wishes to address to You, through me, a word of love and truth, devoid of conventional courtesies, because only if we *«speak the truth in love»* (Eph. 4, 15) and admit our errors can we hope to arrive unto the unity of faith.

Your Holiness,

Understandably a large part of the *pleroma* of the Church of Greece opposes your presence here, though St. Mark of Ephesus, expressed our tradition when he said in Ferrara, while addressing Pope Eugene IV in 1438: *«Our Head, Christ our God... does not tolerate that the bond of love be taken from us entirely»* (PO, xvii, 198).

We wish to explain the reactions of this people because Your visit to the city of Athens functions

as an unusual stimulus for *«cleansing of ecclesial memory»* from the traumatic experiences, that resulted from the unbrotherly behavior of the western Christian world towards the Orthodox peoples through the second millennium, since the Great Schism of 1054.

These reactions express not only explicit censure of the unacceptable acts of violence perpetrated against concerned Orthodox peoples, but also the demand of Orthodox conscience for a formal condemnation of injustices committed against them by the Christian West. This would facilitate the advancement of a spirit of constructive dialogue in our bilateral relations. The Orthodox Greek people, more than other Orthodox peoples, senses more intensely in its religious consciousness and national memory the traumatic experiences, that remain as open wounds inflicted on its vigorous body, as is known to all, by the destructive mania of the Crusaders and the period of Latin rule, as well as by the unlawful proselytizing of the Latin Unia. Yet until now, there has not been heard even a single request for pardon.

Indeed, on many occasions in our history, our people bitterly noted that the powerful Church of Rome denied it during difficult moments; that, she frequently oppressed its ecclesial conscience; and that, she wronged it even with regard issues of its national concern. It would be useless for us to set forth a list of events, either from among those that belong to the past, or among those that remain as sores on the historical body of the Church. The problem of Unia, for example, which constitutes the basic reason for the blockage of the Roman Catholic and Orthodox theological dialogue. That which is important is that we await a courageous word to be uttered by Your lips, the word of a Christian Bishop that speaks to our heart. This word must set the foundation stone on which shall be built understanding, forgiveness and reconciliation.

Surely Your bold word will not automatically resolve our dogmatic and ecclesiological differences. This shall be achieved with the grace of God through a sincere theological dialogue, which already has been taking place over the last two decades, albeit facing hurdles. The dialogue in truth between the Roman Catholic and Orthodox Churches must be based on the common Apostolic faith of the undivided Church of the seven Ecumenical Councils and on our Patristic Tradition. «*We seek*», together with our Holy Father St. Mark of Ephesus, «*and we pray for our return to that time when, being united, we spoke the same things and there was no schism between us*» (Acta Graecorum, p. 53).

In this common course we have as illustrious examples the God – bearing Fathers of the Church of the first millennium, both Eastern and Western. They illumined, and continue to illumine both by their word and deed, the spiritual course of the Church in this world. Thus they showed themselves not only as brilliant examples of men who placed the greater interest of the Church of God, before all personal or worldly expedience, but also as the diachronically fixed criterion for the continuous confirmation of the healthy functioning of ecclesiastical memory.

Your Holiness, representing the two thousand year historical course of Western Christendom, is well aware of the priceless contribution of the Greek Holy Fathers of the East to the formation of the spiritual legacy of the Christian world of the West, as for example Saints Athanasius the Great, Basil the Great, Gregory the Theologian, John Chrysostom, Cyril of Alexandria, Irenaeus of Lugdunum, Maxinus the Confessor. Without them the establishment of Western Tradition in its entirety would have been difficult, if not impossible. This can be readily seen in the declarations concerning the relations of the Roman Catholic with the Orthodox Church made by the Second Vatican Synod (1962-1965).

Thus, Your Holiness in the recent encyclical «*Ut unum sint*» proposed that all differences that have disrupted the *communio in sacris*, be dealt with on the basis of the Patristic and the wider ecclesiastical Tradition of the first millennium.

Your Holiness also is well aware that the Orthodox Church, having held firmly on to the common Tradition of the first millennium, lives and experiences the entire mystery of Divine Economy in Christ, in the Holy Eucharist *par excellence*, not simply as remembrance, but as continuous manifestation of the Holy Spirit. Who composes and sustains the entire institution of the Church. In it also is preserved the resounding voice of the Western Fathers, as for example of Saints Cyprian of Carthage, Ambrose of Milan, Augustine of Hippo, Leo of Rome, Gregory Dialogus, Martin the Confessor Pope of Rome *et al.* Through their voice was strengthened the communion of faith in the bond of love. We yearn therefore to return to this unity. Henceforth, «*being eager to maintain the unity of the Spirit in the bond of peace*» may we reach that point when we all confess «*one body and one Spirit, just as we were called to the one hope that belongs to our call, one Lord, one faith, one baptism, one God and Father of us all, who is above all and through all and in all*» (Eph. 4,3-6).

Talking uprightly, we wish to work, with the Lord's blessing, for the formation of a United Europe. We hail Your decision to recognize the enlightening and civilizing mission in Europe of our Greek Saints Cyril and Methodius, from Macedonia. The time has come for us to work together in order to welcome the Slavic, Baltic and other European peoples, both those who are Orthodox and those who are not, and Cyprus, into the bosom of United Europe.

It should be noted that, even though the Apostolic island of Cyprus groans for a quarter century as a result of barbarous partition, a victim

of brutal ethnic cleansing, having suffered hecatombs of dead and missing martyrs on behalf of liberty, living through constant vandalism and looting of its most beautiful Christian monuments, she has not heard even one statement of sympathy on the part of Your Holiness, even though You have frequently and justifiably intervened on behalf of different peoples of our planet.

The time has come for us to coordinate our efforts to assure that Europe remain a Christian land, away from the apparent tendency to transform her nations into atheist states (*états laïques*), denying their Christian identity. The time has come for us to work for a United Europe, that respects its minorities as well as the freedom of each of its peoples to retain its faith, its language, its culture and its tradition, in other words, its spiritual identity.

Having always before us His will, we shall work, neither to increase the influence of one Church at the expense of another, nor to reinforce our superiority on the basis of secular criteria, that are foreign to our spirituality, but in order to contain the insatiable appetite of injustice, to relieve the suffering of God's children, to offer to man of the twenty first century the one Gospel of life, grace and freedom; to put forth the hope of faith to contemporary man who, while inundated by material goods and technological achievements, greatly suffers from the lack of hope, inner peace and certitude.

Your Holiness,

We wholeheartedly wish You a blessed stay in our homeland. Even more, we wish that Your visit constitute the beginning of positive developments in the great matter of the unity of all, and that it should be for the glory of God.

Amen.

**Common Statement
of Pope John Paul II and
His Beatitude Archbishop Christodoulos
of Athens and All Greece
Before the Bema of Saint Paul,
the Apostle to the Nations**

Athens, 4 May 2001

We, Pope John Paul II, Bishop of Rome, and Christodoulos, Archbishop of Athens and All Greece, standing before the *bema* of the Areopagus from which St. Paul, the great Apostle to the Nations, *called to be an Apostle, set apart for the Gospel of God*ⁱ, preached to the Athenians the One True God, Father, Son and Holy Spirit, and called them unto faith and repentance, do hereby declare:

1. We give thanks to the Lord for our meeting and communication with one another, here in the illustrious City of Athens, the Prematial See of the Apostolic Orthodox Church of Greece.

2. We repeat with one mouth and one heart the words of the Apostle to the Nations: «*I appeal to you, brethren, by the name of our Lord Jesus Christ, that all of you agree and that there be no schisms among you, but that you be united in the same mind and the same judgment*»ⁱⁱ. We pray that the whole Christian World will heed this exhortation so that peace may come unto «*all those who in every place call on the name of our Lord Jesus Christ*»ⁱⁱⁱ. We condemn all recourse to violence, proselytism and fanaticism in the name of religion. We especially maintain that relations between Christians, in all their manifestations, should be characterized by honesty, prudence and knowledge of the matters in question.

3. We observe that man's social and scientific evolution has not been accompanied by a deeper delving into the meaning and value of life, which

i. Rom. 1,1.

ii. I Cor. 1,2.

iii. Rom. 1,2.

in every instance is a gift of God, nor by an analogous appreciation of man's unique dignity as being created *according to the Creator's image and likeness*. Moreover, economic and technological development does not belong equally to all mankind but belongs only to a very small portion of it. Furthermore, the improvement of living standards has not brought about the opening of men's hearts to our neighbours who suffer, hunger, and are naked. We are called to work together for the prevailing of justice, for the relief of the needy and for the ministry unto those who suffer, ever keeping in mind the words of St. Paul: *«the kingdom of God is not food and drink but righteousness and peace and joy in the Holy Spirit»*^{iv}.

4. We have ascertained with a great deal of anguish that wars, massacres, torture and martyrdom constitute a daily terrible reality for millions of our brothers. We commit ourselves to struggle for the prevalence of peace throughout the whole world, for the respect of life and human dignity and for solidarity towards all who are in need. We are pleased to add our voice to the many voices around the world which have expressed the hope that, on the occasion of the Olympic Games to be held in Greece in 2004, the ancient Greek tradition of the Olympic Truce will be revived, according to which all wars had to stop, and terrorism and violence had to cease.

5. We follow carefully and with unease what is referred to as globalization. We hope that it will bear good fruit. However, we wish to point out that its fruits will be barmful, if what could be termed «the globalization of brotherhood» in Christ is not achieved in all sincerity and efficacy.

6. We rejoice at the success and progress of the European Union. The union of the European world in one civil entity, without her people losing their national self-awareness, traditions

and identity, has been the vision of its pioneers. However, the emerging tendency to transform certain European countries into secular states without any reference to religion constitutes a retraction and a denial of their spiritual legacy. We are called to intensify our efforts so that the unification of Europe may be accomplished. We shall do everything in our power, so that the Christian roots of Europe and its Christian soul may be preserved inviolate.

With this Common Statement, we, Pope John Paul II, Bishop of Rome and Christodoulos, Archbishop of Athens and all Greece, wish that *«our God and Father and our Lord Jesus, direct our way, so that we may increase and abound in love towards one another and toward all men and establish the hearts of all unblamable in holiness before our God and Father, at the coming of our Lord Jesus Christ with all his saints»*^v. Amen.

Der Papst Johannes Paul II. in Athen

Im Freitag, den 4. Mai 2001, ist in Athen, nach Einladung des Präsidenten der Republik Griechenlands, Papst Johannes Paul II. angekommen, um eine Wallfahrt zum Areopag zu verwirklichen, dort wo der Apostel der Nationen, Paulus, den Glauben an den wahren Gott verkündigt hat.

Der Vorsitzende der Römisch-Katholischen Kirche wurde, nach seinem Besuch im Präsidenz-Palast, wo er sich mit dem Präsidenten der Republik, dem Minister-Präsidenten und dem Präsidenten des Parlamentes getroffen hat, in einem Besuch gemäß der Etikette, um 13.15 mittags von Seiner Seligkeit dem Erzbischof von Athen und ganz Griechenlands Christodoulos in der Heiligen Erzdiözese von Athen empfangen.

In seiner Ansprache an Seine Heiligkeit im

iv. Rom.14, 17.

v. Cf. I Thess.3,11-13.

Thronsaal, hat der verehrungswürdige Vorsitzende der Kirche Griechenlands, durch ein Wort der Liebe und der Wahrheit, weit ab von konventionellen Höflichkeitsformeln, von ihm «ein kühnes Wort eines christlichen Bischofs» verlangt, «das sich an unsere Herzen richtet und das den Crundstein legen wird, von dem aus das Verständnis, die Vergebung und die Versöhnung aufgebaut werden kann». Seine Seligkeit hat unterstrichen, daß «dieses Wort natürlich nicht automatisch, die zwischen den beiden Kirchen bestehenden dogmatischen und ekklesiologischen Unterschiede» klären wird, was nur «mit der Hilfe Gottes, durch einen ehrlichen theologischen Dialog geschehen kann, der sich auf den gemeinsamen apostolischen Glauben und die patristische Tradition der ungeteilten Kirche der sieben Ökumenischen Synoden basieren muß».

Erzbischof Christodoulos hat betont, daß die Orthodoxe Kirche, treu die gemeinsame Tradition des ersten Jahrtausens verfolgend, «das gesamte Geheimnis der Heilsökonomie in Christus vor allem in der Heiligen Eucharistie miterlebt, nicht nur zur Erinnerung, sondern als ununterbrochene Offenbarung des Heiligen Geistes» und hat die Sehnsucht geäußert, unter diesen Voraussetzungen wieder in die Einheit des gemeinsamen Glaubens zurückzukehren. Er hat auch die Notwendigkeit erwähnt «gemeinsam für die Akzeptanz unserer Geschwister, die Slaven, die Baltischen Völker und die anderen Europäischen Orthodoxen und nicht Orthodoxen, wie auch für Zypern zu arbeiten, damit sie in den Schoß des Vereinten Europas aufgenommen werden. Ferner mögen wir unsere Bemühungen koordinieren, damit Europa christlich bleibt, die Minderheiten, aber auch die Freiheit eines jeden Volkes respektierend, so daß es seinen Glauben, seine Sprache, Bildung und Tradition, d.h. seine spirituelle Identität bewahre».

Seine Seligkeit hat ferner bemerkt, daß bis jetzt kein einziges Wort der Bitte um Vergebung gehört wurde, für die zerstörische Manie der Kreuzzüge, für das, was während der Besatzungszeit der Franken zu Lasten des Hellenismus und der Orthodoxie geschah und auch für die illegale Tätigkeit des Lateinischen Uniatismus und daß niemals eine Erklärung der Sympathie gehört wurde von Seiner Heiligkeit, für die seit 26 Jahren barbarische Zerteilung, von der die apostolische Insel Zypern noch heute betroffen ist, so oft er auch, und mit gutem Grund, Äußerungen über die verschiedenen Völker unseres Planeten gemacht hat.

Seine Seligkeit der Erzbischof Christodoulos, hat ferner verlangt, «daß wir arbeiten, nicht um unsere Überlegenheit mit weltlichen Kriterien zu begründen, die unserer Spiritualität fremd sind, sondern damit wir das Leid der Kinder Gottes lindern und dem Menschen des 21. Jahrhunderts das eine Evangelium des Lebens, der Gnade und der Freiheit anbieten und die Hoffnung des Glaubens vorbringen an den von vielen materiellen Gütern und technischen Errungenschaften überfluteten modernen Menschen, der trotz all dem schwer heimgesucht ist, von der Abwesenheit der Hoffnung, der innerlichen Ruhe und der Zuversicht».

In seiner Gegenrede hat Papst Johannes Paulus von Seiten der Römisch-Katholischen Kirche um Vergebung gebeten, für die Fehler der Lateinischen Christen zu Lasten der Griechischen Christen und hat über Wunden gesprochen, die tragische Ereignisse verursacht haben, wie die Plünderung von Konstantinopel und er hat gewünscht, daß Europa, wie es heute erscheint, tiefer in den christlichen Humanismus des Ostens oder des Westens schöpfen möge und daß dessen Kirchen den Weg der vollen Kommunion finden mögen, die weder Absorbierung noch Fusion sein wird, sondern Begegnung in Wahrheit und Liebe. Er hat seine Bewunderung

für die Kirche Griechenlands geäußert, die das Vermächtnis des Glaubens und des christlichen Lebens durch die Jahrhunderte hinweg bewahrt hat und er hat unterstrichen und hofft auf tiefere Einheit in der Zukunft, denn die Divisionen der Christen sind Sünde gegenüber Gott und Skandal gegenüber den Menschen.

Am Nachmittag, während der Wallfahrt des

Papstes Johannes Paulus II. zu dem Areopag, gemacht er zusammen mit S. Seligkeit dem Erzbischof Christodoulos eine gemeinsame Erklärung zur christlichen Zukunft Europas abgeben.

Im weiteren Verlauf gemacht Seine Seligkeit den Besuch des Papstes in seiner Unterkunft erwidern.

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΕΡΙΘΕΩΡΙΟΥ

Τέκνα ἐκ Κυριῷ Ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Πολλὴν καὶ ἄφατον τὴν χαρὰν καὶ βαθυτάτην τὴν συγκίνησιν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων ἠσθάνθημεν πληροφορηθέντες συνοδικῶς ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης ὑμῶν Μητροπολίτης Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, ζήλω φιλευσεβεῖ κινούμενος καὶ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου αὐτῷ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως χειραγωγούμενος, ἔγνω, ἵνα φιλαδέλφως προσκαλέσῃ ἡμᾶς εἰς τὰς εορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους, Ἐπισκόπου Περιθεωρίου, καταταγέντος διὰ Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς κανονικῶς ἀρμοδίας, ἐν ταῖς Ἀγιολογικαῖς Δέλτοις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Συνεισφέρομεν καὶ ἡμεῖς καὶ συναποθέτομεν μεθ' ὑμῶν κατὰ τὴν μυροδόλον ταύτην ἀνοιξίν τὰ ἐκ τῆς πασχάλιου εὐφροσύνης ἄνθη τῆς πρὸς τὸν Ἅγιον Θεοφάνην εὐλαβείας καὶ εὐγνωμοσύνης ἡμῶν δι' ὅσα χάριτι Θεοῦ ἐτέλεσεν εὐεργετικὰ ἐν τῇ ζωῇ, προσέτι δὲ καὶ δι' ὅσα τελειωθείς προσέφερε θαυματουργικῶς τοῖς πιστοῖς, ὡς ἀστείρευτος καὶ ἀκένωτος πηγὴ χαρίτων.

Μοναχὸς ὑπάρχων ὁ Ἅγιος ἐν τῇ Μεγίστῃ Μονῇ Βατοπαιδίου τοῦ Ἀγιωνύμου Ὅρους ἐ χρημάτισε ἐκ παραλλήλου μαθητῆς τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, ὅστις ἐν τοῖς τοῦ Ἁθωνος Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας ὁρίοις ἀσκούμενος, μεγίστην φήμην κατέμπευ ἀνδρὸς ἡγιασμένου καὶ πρὸς Θεὸν πολλὴν παρρησίαν ἔχοντος. Τοῦτον τὸν θεῖον Μάξιμον ἠξιώθη ὁ μακάριος Θεοφάνης νὰ ἴδῃ ὑπερυψούμενον τῆς γῆς καὶ θαυμαστῶς ἱπταμένως κινούμενον, παρ' αὐτοῦ δὲ ἐνωπίσθη ρήματα προφητικά, ἐν οἷς τὸ ὅτι ἔμελλε χρηματίσαι Ἡγούμενος τῆς τοῦ Βατοπαιδί-

ου Μονῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς ἡσυχαστικοῖς χρόνοις ἀκμαζούσης ἐπισκοπῆς Περιθεωρίου Ποιμὴν καὶ Πατῆρ.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τιμὴ καὶ προβολὴ τοιούτων ὡς ἡ τοῦ Ἁγίου Θεοφάνους μορφῶν συντείνει ἀναμφιβόλως εἰς ἀναστήλωσιν τοῦ κόσμου τῶν ὑψηλῶν ἰδεωδῶν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν κλονοῦνται καὶ διασείονται τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιῶν τὰ θεμέλια, τὰ ὁποῖα οἱ ἀγῶνες πνευματοφόρων καὶ θεωμένων ὑπάρξεων ὑπεστήριξαν.

Οἱ Ἅγιοι εἶναι ἡ ἀδιαφιλονίκητος μαρτυρία τῆς παρουσίας τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀποτελοῦν ἀκόμη τὴν ζῶσαν ἱστορίαν αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὴν ἡγιασμένην ἁλυσίδα εἰς τὴν πνευματικὴν πορείαν τῶν πιστῶν, εἰς τὴν ὁποίαν προστίθενται καὶ νέοι κρίκοι Ἀγίων διὰ μέσου τῶν γενεῶν καὶ τῶν αἰώνων. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν: «*Ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι*». Οὕτω καὶ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς ἡμῶν ὀφείλει νὰ εἶναι εἰκὼν τοῦ θεανθρωπίνου ἥθους καὶ τοῦ τρόπου ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ χριστοθήτης. Διὰ τοῦτο καὶ λέγεται κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν καὶ ἀκούεται ἡ ἀκατάπαυστος πρόσκλησις: «*Ἐαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα*».

Ἐν τῇ ἀποκτήσει ταύτῃ τῆς χριστοθεΐας, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, εὐρίσκεται τὸ νόημα ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου καὶ τῆς ἀσκήσεως, τοῦτέστιν τοῦ ἥθους καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ. «*Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ Θεοῦ*», «*ὡς τέκνα ἀγαπητὰ περιπατεῖτε, ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐδορίας*» (Ἐφεσ. ε', 1-2). Ὁ πιστός, ὡς μέτοχος τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, καλεῖται νὰ περιπατῇ συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωὴ του εἶναι ἓνας διαρκὴς ἀγὼν, μία συνεχὴς ἀσκησις καὶ μία διαρκὴς μετάνοια, διὰ νὰ καρπο-

φοροῦν ἐντὸς τῆς ὑπάρξεώς του καὶ νὰ ἀκτινοβολοῦν εἰς τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον αὐτοῦ οἱ καρποὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα,

Χριστὸς Ἀνέστη, ἀνεφωνήσαμεν δοξολογοῦντες ἐν ἀγαλλιάσει ὅλως προσφάτως καὶ συμψάλλομεν εἰσέτι. Ναί, ὄντως Χριστὸς Ἀνέστη! Καὶ ἔθανμάστωσεν ὁ Κύριος πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ. Οὗτοι, οἱ ἄνθρωποι καὶ φίλοι τοῦ Θεανθρώπου, πάντες οἱ Ἅγιοι διὰ τοῦ βίου καὶ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν διακηρύσσουν ὅτι ἀνέστη Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται, ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκάστης ἐποχῆς, ἔλλείπει ὄχι τόσον ἡ «ἐλευθερία», ἀλλὰ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία καὶ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Διότι ἡ μοναδικὴ δικαίωσις καὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ἡ λύτρωσις καὶ αἰώνιος ζωὴ των, ἡ θέωσις καὶ θεανοθρωποποίησις των εἶναι μόνον ὁ Ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν φιλανθρωπίᾳ

«περιλαβὼν καὶ ἐνυποστήσας Ἐαυτῷ αὐτοὺς ἐν τῇ θεανθρωπίνῳ Σώματί Του», ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὅθεν, συνεορτάζοντες καὶ ἡμεῖς μεθ' ὑμῶν τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πάντας ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους Ἐπισκόπου Περιθεωρίου, χαιρετίζομεν μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ὅστις λαμπρύνει διὰ τῆς Σεπτῆς συμμετοχῆς Αὐτοῦ εἰς τὰς Ἑορτίους καὶ Πανηγυρικὰς Ἐκδηλώσεις κατόπιν πρόφρονος προσκλήσεως τοῦ Ποιμενάρχου ὑμῶν, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμονος καὶ ἐκθύμου συναινέσεως τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἀγιωτάτης καὶ Ἀποστολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

HELLENIC REPUBLIC
THE HOLY SYNOD
OF THE CHURCH OF GREECE

Protocol Nr. 1561/735

Athens, 30th April 2001

His Excellency,
The Honourable Mr Leonid Kuchma,
President of the Ukraine.

Your Excellency,

Today marks the 15th anniversary of the Chernobyl Disaster when a fire that broke out in one of four atomic reactors of the Chernobyl Nuclear Power Plant released more atomic fallout into the atmosphere than did the first atomic bomb exploded over Hiroshima in 1945. Wind currents took up the radiation spreading it over vast areas of Europe. As a result thousands have died and it is estimated by some that close to 7.000.000 people throughout the world today suffer from the effects of the disaster. No small number of people in the Ukraine suffer from radiation –related thyroid cancer and not a few suffering from post-traumatic stress are in need of psychiatric support. Fortunately, last December witnessed the close of the last Chernobyl reactor –an action which undoubtedly cost the country a great deal on lost revenues– and we are sure that the Ukrainian

Government has been doing all that it can to alleviate the suffering of its people, to restore and reclaim those areas contaminated by the accident, to upgrade and raise living standards and improve the quality of life of its citizens.

As we mark this Day of Remembrance, we join with you and the Ukrainian people as they observe this anniversary with Holy Liturgies and prayers in order to convey to you our own personal prayers and those of the Orthodox Faithful of Greece that God will protect both the people of the Ukraine and all other peoples of the world from such disasters in the future, and that He will guide Your Government in all its efforts to promote peace, prosperity and freedom in your Country and throughout the world.

Wish best wishes and prayers for God's strength in the execution of your lofty duties,

† CHRISTODOULOS
Archbishop of Athens
and all Greece

ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

Ἀριθμ. Πρωτ. Φ 2/5α/553

Καρυαί τῇ 18η/31η Μαρτίου 2001

Τῷ Μακαριωτάτῳ
Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κυρίῳ καὶ Χριστοδούλῳ
Εἰς Ἀθήνας

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα υἱκῶς καὶ
προσκυνητῶς ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν.

Εἶναι ἀσφαλῶς τιμὴ διὰ τοὺς ἀγιορεῖτας Πατέ-
ρας τὸ ὅτι ἐνίστε προσκαλεῖτε τινὰς ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ
συσκεφθῆτε διὰ κρίσιμα θέματα, γεγονὸς ὅπερ δει-
κνύει τὸν Ὑμέτερον σεβασμὸν διὰ τὴν ἀγιορει-
τικὴν Πολιτείαν καὶ τοὺς ταπενοὺς οἰκίητοράς της.

Ἐπειδὴ ὁμως ἡ παρουσία ἐνίων ἀγιορειτῶν εἰς
διαφόρους συσκέψεις ἐν Ἀθήναις ἔχει παρουσια-
σθῇ ὑπὸ τοῦ Τύπου ὡς Ἀγιορειτικὴ Ἐπιτροπὴ ἢ
Ἀντιπροσωπεία, προαγόμεθα, διὰ τοῦ παρόντος
Ἱεροκοινοσφραγίστου ἡμῶν γράμματος, ἵνα πα-
ρακαλέσωμεν τὴν Ὑμέτεραν Μακαριότητα ὅπως
ἐπικοινωνῇ μεθ' ἡμῶν ὁσάκις ἐπιθυμῇ νὰ ἔχη, διὰ
οἰονδήποτε λόγον, μίαν ἀγιορειτικὴν Ἀντιπροσω-
πείαν.

Εὐσεβάστως ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἡ Ἱερὰ Κοινό-
της, εἶναι τὸ κεντρικὸν διοικητικὸν ὄργανον τοῦ
Ἀγίου Ὁρους, τὸ μόνον ἀρμόδιον, πλὴν τῆς

Ἐκτάκτου Διπλῆς Ἱερᾶς Συνάξεως (Ε.Δ.Ι.Σ.) καὶ
τῆς Δισενιανοῦ Ἱερᾶς Συνάξεως (Δ.Ι.Σ.), νὰ
ἐκπροσωπῇ τὴν Ἀγιορειτικὴν Πολιτείαν διὰ διοι-
κητικὰ θέματα ἐνώπιον πάσης Ἀρχῆς, ὅπως καὶ
νὰ ἐκφράζῃ μίαν ὑπεύθυνον θέσιν διὰ πᾶν θέμα
ζωτικῆς σημασίας.

Ἄπαντες οἱ ἀγιορεῖται, ὅσον ἐνάρετοι, σοφοὶ
καὶ σεβάσμοι καὶ ἂν τυγχάνουν δὲν δύνανται νὰ
ὑποκαταστήσουν τὴν Ἱερὰν Κοινότητα εἰς τὴν
ἐκπροσώπησιν καὶ ἔκφρασιν τοῦ Ἀγίου Ὁρους,
καθ' ὅτι ἐκπροσωποῦν ἢ ἐκφράζουν τὰς προσωπι-
κάς των ἀπόψεις ἢ τῶν Ἱερῶν αὐτῶν Μονῶν.

Διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω παρακαλοῦμεν τα-
πεινῶς καὶ θερμῶς ὅπως εἰς τὸ μέλλον παρόμοιοι
προσκλήσεις ἀπευθύνωνται διὰ μέσου τῆς Ἱερᾶς
Κοινότητος.

Ἐπὶ δὲ τούτοις αἰτούμενοι τὴν Ὑμέτεραν κατα-
νόησιν καὶ ἐπικαλούμενοι τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς
καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμέτερας Μακαριότητος διατε-
λοῦμεν βαθυσεβάστως κατασπαζόμενοι τὴν ἁγίαν
δεξιάν Αὐτῆς

*Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει Ἀντιπρόσωποι
καὶ Προϊστάμενοι τῶν εἴκοσιν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ
Ἀγίου Ὁρους Ἀθῶ.*

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. ΕΞ 1930/2001

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18ῃ Ἀπριλίου 2001

Πρὸς
τὴν Ἱερὰν Κοινότητα
Ἀγ. Ὁρῶν - Ἀθῶ
630 86 ΚΑΡΥΑΣ

Πανοσιολογιώτατοι καὶ πανοσιώτατοι Πατέρες,

Ἐλάβομεν ἀσφαλῶς καὶ μετὰ προσοχῆς ἀνέγνωμεν τὰ ἀπὸ 18/31-3-2001 τίμα Γράμματά Σας, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν τηρητέαν διαδικασίαν προκειμένης τῆς προσκλήσεως ὑφ' ἡμῶν ἐκπροσώπων τοῦ Ἱεροῦ Ὑμῶν Τόπου ἐπὶ διαφόροις εὐκαιρίαις ὡς λ.χ. ἐπὶ διασκέψεσι καὶ ἀνταλλαγαῖς ἀπόψεων ἐπὶ τισιν ἐκκλησιαστικοῖς ζητήμασιν καὶ ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν ἤκοντες γνωρίζομεν Ὑμῖν ὅτι ἀνέκαθεν, ὡςάκις ἐπιθυμοῦμεν ἵνα ἐκπρόσωποι τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρῶν παραστῶσιν ὑπ' αὐτὴν τὴν ιδιότητα εἰς ἐπισημοὺς ἢ καὶ ἀνεπισημοὺς ἐκδηλώσεις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀπευθυνόμεθα ὡς εἰκὸς εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἀρχὴν, μόνην ἀρμοδίαν ἵνα ὀρίσῃ τοὺς ἐαυτῆς ἐκπρόσωπους καὶ ἐφοδιάσῃ τούτους διὰ τῶν σχετικῶν διαπιστευτηρίων Γραμμάτων.

Διάφορος ἐν τούτοις τυγχάνει ἡ περίπτωσις τῆς προσκλήσεως ἀτομικῶς τινος ἢ τινων ἐκ τῶν οἰκιστῶν τῆς μοναστικῆς ὑμῶν Πολιτείας, ἵνα ὡς πρόσωπα καὶ οὐχὶ ὡς ἐκπρόσωποι τῆς Ὑμετέρας Ἀρχῆς ἢ τοῦ Τόπου, προσέλθωσι καὶ λάβωσι μέρος εἰς ἐκδηλώσιν τινα ἐκκλησιαστικὴν. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας θεωροῦμεν ὅτι καλῶς πράττομεν ἀπευθυνόμενοι ἀπ' εὐθείας προσωπικῶς εἰς τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος Ἦγουμένους ἢ μοναχοὺς ἐφ' ὅσον, ἐπαναλαμβάνομεν, καλοῦμεν τούτους οὐχ ὡς ἐκπρόσωπους Ὑμῶν ἀλλ' ὡς πρόσωπα μεμονωμένα, τοῦθ' ὅπερ καὶ λογικὸν εἶναι καὶ ἀποδεκτὸν ἐν τῇ πράξει.

Ὅθεν, ἐν ἀγάπῃ πολλῇ τὰ ἀνωτέρω γνωρίζοντες ὑμῖν καὶ ἐπευλογοῦντες ὑμᾶς ἐπευχόμεθα δαψιλῇ τὴν χάριν τοῦ δι' ἡμᾶς παθόντος καὶ Ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν, καὶ διατελοῦμεν

Διάπυρος πρὸς Κύριον Ἀναστάντα
πάντων Ὑμῶν εὐχέτης
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΚΩΝΣΤ ΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ (5 - 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2001)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ ἀπὸ κοινοῦ ἀποφασισθέντα, Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου, καὶ τῇ συμμετοχῇ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβροσίου, Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐσταθίου καὶ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ κ. Δανιὴλ, καθὼς καὶ τῶν Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Θωμᾶ Συνοδινοῦ, Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ ἔλλογιμ. κ. Παναγιώτου Χριστινάκη, μετὰ γραμματέως τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Σκλήφα, εὐρίσκεται ἀπὸ τῆς χθὲς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, πρὸς συνεργασίαν μετ' ἀντιστοίχου Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ ἐπὶ ἀπασχολούντων τὰς δύο Ἐκκλησίας ζητημάτων. Ἡ ἀντίστοιχος Ἀντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Ἐφέσου κ. Χρυσοστόμου ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Ἀθανασίου, Τυρολόης καὶ Σερεντίου κ. Παντελεήμονος,

Περγάμου κ. Ἰωάννου καὶ Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος, καθὼς καὶ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἀνδρέου Νανάκη καὶ Ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνου Βαβούσκου, Καθηγητῶν, μετὰ γραμματέως τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Διακόνου κ. Ἐλπιδοφόρου.

Αἱ δύο Ἀντιπροσωπεῖαι ἐγένοντο δεκταὶ σήμερον τὴν πρωΐαν μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἐγκαρδιότητος ἀπὸ μέρους τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ὁ ὅποιος καὶ προσεφώνησε τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἀντιπροσωπείαν, τοῦ Προέδρου αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου ἀντιφωνήσαντος καταλλήλως.

Ἐν συνεχείᾳ, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, αἱ δύο Ἀντιπροσωπεῖαι ὑπὸ τὴν συμπροεδρείαν τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Γέροντος Ἐφέσου κ. Χρυσοστόμου καὶ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου, συνειργάσθησαν ἐν ἀδελφικῷ πνεύματι ἀγάπης, τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς ἀλλήλας καὶ ἐν ἀλληλοκατανοήσει. Αἱ συνομιλίας ἐπὶ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος θεμάτων θὰ συνεχισθοῦν αὐριον, ὅτε καὶ θὰ ὁλοκληρωθοῦν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 2001.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(5 Ἀπριλίου 2001)

Ἱερώτατοι ἀδελφοὶ καὶ οἱ λοιποὶ μετέχοντες εἰς τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Καλῶς ἦλθετε εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας! Χαιρετίζομεν τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν ὑμῶν ἐξ ὀνόματος αὐτῆς καὶ προσωπικῶς μετ' αἰσθημάτων τιμῆς, ἀγάπης, χαρᾶς, καὶ ἱκανοποίησεως, κυρίως διότι αὕτη σκοπὸν ἔχει τὴν συ-

νέχισιν τοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, τὴν ἄρσιν ἐμφιλοχωρησασῶν τυχὸν παρεξηγήσεων καὶ εἰς περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν ἀδελφικῶν σχέσεων· καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι αἱ συνομιλίας ἡμῶν θὰ διεξαχθοῦν ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίας κατανοήσεως, ἐπὶ τῷ κοινῷ ἀγαθῷ.

Αἱ συνομιλίας διεξάγονται εἰς μίαν περίοδον

καθ' ἣν ἐκ διαφόρων πλευρῶν ἐγείρονται ἢ σκοπίμως καλλιεργοῦνται ὑπόνοιαι περὶ διεκδικήσεων κανονικῆς φύσεως τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ θεμάτων μὴ σαφῶς καθωρισμένων καὶ διατυπωμένων εἰς τὰ θεμελιώδη κείμενα, τὰ ὡς ἱερὰ ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου ἀδελφοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν χαρκτηρισθέντα κατὰ τὴν ἐνταῦθα πρώτην ἐπίσημον ἐπίσκεψιν Αὐτοῦ, τὰ διαλαμβάνοντα τοὺς βασικοὺς κανόνες, οἵτινες διέπουν τὰ τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τοιαῦτα θεμελιώδη κείμενα εἶναι, ὡς γνωστόν, ἀφ' ἑνὸς οἱ Πατριαρχικοὶ καὶ Συνοδικοὶ Τόμοι καὶ Πράξεις τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐνσωμάτωσιν εἰς αὐτὴν τῶν Ἐπαρχιῶν τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξις τοῦ ἔτους 1928, δι' ἧς αἱ Ἐπαρχίαι τῶν λεγομένων Νέων Χωρῶν ἐξεχωρήθησαν τῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐπιτροπικῶς, διὰ τὴν διοίκησιν τούτων ὑπ' αὐτῆς, τηρουμένου ἀπαρασαλεύτως τοῦ ἀνωτάτου κανονικοῦ δικαιώματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπ' αὐτῶν ὡς Ἐπαρχιῶν αὐτοῦ. Τόσον ὁ Τόμος, δι' οὗ πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος αἰῶνος ἐχορηγήθη ἐντεῦθεν τὸ αὐτοκέφαλον εἰς τὴν καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίαν, ὅσον καὶ ἡ Πράξις τοῦ 1928, διατηροῦν ἀμείωτον τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ ἀπὸ τινων ἐτῶν εἶναι καὶ συνταγματικῶς κατοχυρωμένα θεμελιώδη καὶ ἱερὰ, ἐπαναλαμβάνομεν, κείμενα τῆς τελευταίας ταύτης κατοχυρώσεως ὀφειλομένης εἰς τὸν μακαριστὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σεραφεῖμ.

Ταῦτα χρὲς ἡμῶν ἡγούμεθα ὅπως ὑπομνήσω-

μεν πρὸς τὰ μέλη ἀμφοτέρων τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ὡς θεμέλια ἀρραγῆ, ἐφ' ὧν ἐδράζονται αἱ κανονικαὶ σχέσεις τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐνδιαφερόμενοι προσωπικῶς διὰ τὰς ἀρμονικὰς σχέσεις καὶ τὴν δημιουργικὴν συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν συμβολὴν αὐτῶν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν πανορθόδοξον ἐνότητα, ἥδη ὡς Μητροπολίτης Χαλκηδόνος εἶχομεν εἰσηγηθῇ πρὸ δεκαετίας εἰς τὸν αἰοίδιμον προκατόχον ἡμῶν καὶ τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τὴν πρότασιν πρὸς τὴν καθ' ὑμᾶς Ἐκκλησίαν ὅπως ἐγκαινιάσωμεν συναντήσεις, τοῦθ' ὅπερ καὶ γνόμενον ἀποδεκτὸν καὶ ἀρξάμενον καὶ συνεχιζόμενον ἔκτοτε ἀποδεικνύεται ἐπωφελὲς καὶ χρήσιμον.

Πεποίθαμεν ὅτι οὕτως εὐλογημένη θέλει ἀποδειχθῇ καὶ ἡ παρούσα συνάντησις ἡμῶν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου, τοῦ πορευομένου πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος, ὡς ἀποβλέπουσα τελικῶς εἰς τὴν δόξαν τοῦ ἁγίου ὀνόματος Αὐτοῦ ὡς ἄρχοντος τῆς εἰρήνης καὶ Θεοῦ τῆς ἀγάπης.

Χαιρετίζομεν δι' ὑμῶν ἀδελφικῶς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον, προγευόμεθα τῆς χαρᾶς τῆς ὁμοῦ μετ' Αὐτοῦ μεταβάσεως εἰς προσκύνημα εἰς τὴν Καππαδοκίαν περὶ τὰ τέλη Μαΐου καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει ἡμῶν φιλοξενίας Αὐτοῦ ὅσον χρόνον θὰ ἡδύνατο καὶ θὰ ἐπεθύμει, καὶ εὐχόμεθα Αὐτῷ, ὡς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς Ἱεράρχαις τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῖς ἐντολεῦσιν ὑμῶν, καὶ βεβαίως καὶ ὑμῖν πᾶσιν εὐφρόσυνον Ἅγιον Πάσχα.

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ
ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΑ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΝ
(5 Ἀπριλίου 2001)

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἐκ συναισθημάτων υἱικῆς ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα κινούμενοι, ἀξιωνόμεθα –Χάριτι Θεῆα– νὰ ἐπικοι-

νωνῶμεν προσωπικῶς μεθ' Ὑμῶν. Μετὰ πολλῆς τῆς συγκινήσεως ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, ἐκ προσώπου τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ συμπάσης τῆς Ἱε-

ραρχίας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ συγκίνησις αὕτη, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη ἐκφράζουν τὸ φρόνημα καὶ τὴν διάθεσιν τῆς Ουγατρὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὰ βαθύτατα συναισθήματα τοῦ Πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν σεπτὴν κορυφὴν τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εὐκαιρῶς διαβιβάζομεν τὰς εὐχὰς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ τῶν περὶ Αὐτὸν πεφλημένων Ἀδελφῶν Συνοδικῶν εὐρισκομένων κατ' αὐτὰς εἰς τακτικὰς μηνιαίας διαβουλεύσεις, καὶ μετ' αὐτῶν δεχθῆτε καὶ τὰς συνυποβαλλόμενας νύκτας τῆς ἡμετέρας Ἀντιπροσωπείας ὑπὲρ ὑγείας, μακροημερεύσεως καὶ εὐκλείας τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, τῆς περὶ Αὐτὴν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χρι-

στοῦ Ἐκκλησίας.

Μετὰ τοὺς συντόμους τούτους εὐχητηρίους λόγους καὶ οἱ ἱκετήριοι: Δεόμεθα τοῦ Παναγάρχου καὶ Παντελεήμονος Θεοῦ ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ συμπάσης τῆς Ὁρθοδόξου κατ' Ἀνατολὰς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Κύριος ὁ Θεὸς κρατύνῃ καὶ ἐνδυναμώνῃ ἅπαντας Ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς ἐν πᾶσι.

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἀναφερθῶμεν διεξοδικώτερον εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν τοῦ, ἔστω καὶ ἀτύπου, διμεροῦς Διαλόγου τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς παρουσίας συναντήσεως, περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἐπίδοσιν τοῦ πρὸς Ὑμᾶς ἀδελφικοῦ Γράμματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ὡς καὶ τοῦ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπικοινωνίας ἡμῶν δώρου ἀγάπης.

“Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε”.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ
ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΕΝΑΡΞΙΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ
(Φανάρι, 5 Ἀπριλίου 2001)

Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες,
Ἑλλογμιώτατοι κ. Καθηγηταί,

Ἐν εὐγνωμοσύνῃ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μετὰ συναισθημάτων ψυχικῆς εὐφροσύνης καὶ ἱκανοποιήσεως ἐπικοινωνοῦμεν μεθ' ἀπάντων Ὑμῶν τῶν συγκροτούντων τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς τὸν ἀπὸ 10ετίας καθιερωθέντα διμερῆ Διάλογον. Ἀσφαλῶς ἔχουσι καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ ἐνταῦθα θέσιν οἷτε εὐχητήριοι καὶ ἱκετήριοι πρὸς τὸν Πανοικτίρμονα Θεόν, λόγοι, τοὺς ὁποίους, μόλις πρὸ ὀλίγου, βαθυσεβάστως ἀπηλυθύναμεν πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡμῶν κ.κ. Βαρθολομαῖον.

Ἐρμηνεύοντες τοὺς εὐχητηρίους τούτους λόγους, διαδηλοῦμεν ὅτι, οὕτως εὐχόμενοι, ἔχομεν πλήρη συνείδησιν ὅτι εὐχόμεθα ὑπὲρ εἰρήνης καὶ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς πίστεως καὶ ἐν τῇ

συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, ὑπὲρ ὧν ὀφειλετικῶς καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικὸν μεριμνᾷ καὶ ἐνδιαφέρεται ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Τῆς ὑψίστης ταύτης οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ συνεχιστῆς ἀκάματος καὶ ἐκφραστῆς αὐθεντικώτατος ἀναδεικνύεται ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος. Οἱ ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου γενικώτερον ἄτρητοι κόποι καὶ ἡ συνεχὴς μέριμνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ γνησία ἐκφρασις τῆς διαχρονικῆς διακονίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν διακονούντων αὐτῷ.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος προσβλέπει πάντοτε, ἐν ὑπερηφανείᾳ μεγάλῃ, πρὸς τὴν φιλόστοργον Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ ἀναγνωρίζει, ἐν εὐγνωμοσύνῃ πολλῇ, πάσας τὰς χορηγηθείσας αὐτῇ δωρεὰς διὰ τὴν συγκρότησιν καὶ διὰ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος αὐτῆς, ὡς αὐτοκεφάλου τοπικῆς Ἐκκλησίας, μέλους ἰσοτί-

μου τοῦ πανορθοδόξου Σώματος.

Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Αὐτοκεφάλου αὐτῆς διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου (1850) καὶ ἡ ἀνάθεσις εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον αὐτῆς τῆς διοικήσεως “ἐπιτροπικῶς” τῶν ἐν ταῖς Νέαις Χώραις Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διὰ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως (1928) κωδικοποιούν τοὺς πολυχρονίους πνευματικούς δεσμοὺς καὶ προσδιορίζουν τὴν σύγχρονον πραγματικότητα τῶν σχέσεων τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Προκαθημένην καὶ τὰς λοιπὰς Ἀδελφὰς Ἐκκλησίας.

Οἱ ἀκατάλυτοι αὐτοὶ πνευματικοὶ δεσμοὶ καὶ αἱ σχέσεις ἀγάπης ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Ἀγιοπατερικῆς καὶ Κανονικῆς Παραδόσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀλλοιωθοῦν διὰ τυχόν περιστασιακῶν ἢ περιστατικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα εἴτε ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ παρελθόν ἢ καὶ θὰ ἡδύνατο νὰ ἐμφανισθοῦν –ὅπερ ἀπευχόμεθα– εἰς τὸ μέλλον. Τὰ οἰαδήποτε τοιαῦτα ζητήματα λειτουργοῦν, καὶ πρέπει νὰ λειτουργοῦν, ὡς εὐλόγα ἐρεθίσματα, ἀποφέροντα, ἐν τῇ ζωῇ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐν τῇ πράξει, τὴν συνεχῇ ἐπιβεβαίωσιν καὶ τὴν περαιτέρω ἐνδυνάμωσιν τῶν πνευματικῶν σχέσεων πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὸ Σεπτὸν Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας. Περαιτέρω, αἱ ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐν σοφίᾳ πολλῇ καὶ ἐν συνέσει, οὐ τῇ τυχοῦσῃ, συντονιζόμεναι διορθόδοξοι καὶ διεκκλησιαστικαὶ σχέσεις καθιστοῦν σήμερον, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, ἐπιτακτικὴν καὶ πολλαπλῶς ἐπωφελή τὴν, διὰ τῆς συμπλεύσεως εἰς τὴν ἐπιλεγμένην κοινὴν πορείαν, ἐπιβεβαίωσιν καὶ τὴν ἐνδυνάμωσιν τῶν ἡμετέρων πνευματικῶν δεσμῶν.

Εἰς ἐποχὴν ραγδαίων κοινωνικο-πολιτικῶν ἐξελίξεων μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων, κυρίως, λαῶν καὶ εὐοίωνων προοπτικῶν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητά τῆς Ὁρθοδόξου μαρτυρίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον δὲν ὑπάρχουν περιθώρια ἐκζητήσεων. Προέχει ἡ ἐπίτευξις τῆς ἐνότητος τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδοξίας ἐν συμπνοίᾳ, ἁρμονίᾳ καὶ ἀπολύτῳ σεβασμῷ τῆς κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ τάξεως, ὑπὲρ ὧν ὀφειλετικῶς καὶ ἀνυστάκτως μερμινᾷ ἡ πρώτη τῇ τάξει Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς ἀπρόσκοπτον συνέχισιν τῆς σωτηριώδους διακονίας κατὰ τοὺς συγχρόνους τούτους κρίσιμους καιροὺς. Κύριος ὁ Θεὸς ἅς φωτίζῃ καὶ ἐνισχύῃ ἡμᾶς,

ἵνα ἐπιτυχῶς φέρομεν εἰς πέρας τὸ ὑφ’ ὑμῶν καὶ ἡμῶν ἀναληφθὲν ἔργον πρὸς ἐνδύναμον μαρτυρίαν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς.

ΚΟΙΝΟΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνεχίσαν καὶ ὠλοκλήρωσαν σήμερον τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν διμερῶν συνομιλιῶν.

Συμφώνως πρὸς τὰ συζητηθέντα καὶ συμφωνηθέντα τὴν προτεραιάν, ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρουσίασε πρὸς τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατάλογον θεμάτων. Ἐπὶ ὠρισμένων ἐκ τῶν θεμάτων τούτων, κατὰ ρητὴν δήλωσιν τοῦ Προέδρου τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Ἐφέσου κ. Χρυσόστομου, οὐδεμία συζήτησις δύναται νὰ γίνῃ, καὶ δὲν ἐγένετο, ἐφ’ ὅσον ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἄπτονται ταῦτα τῶν κειμένων τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, διατηρούντων, κατὰ τὸ γράμμα τῆς χαιρετιστηρίου προσφωνήσεως τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, “ἀμείωτον τὴν ἰσχύν” αὐτῶν.

Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐδήλωσεν ὅτι ὑπάρχουν ζητήματα ἐκ τῶν θεμάτων τούτων προκύπτοντα, ἅτινα δύναται νὰ συζητηθοῦν.

Ἐπὶ τῶν λοιπῶν τεθέντων θεμάτων ἀντηλλάγησαν ἑκατέρωθεν διάφοροι σκέψεις εἰς πρώτην προσέγγισιν αὐτῶν, ἡ δὲ ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου θέλει ὑποβάλῃ τὴν προώθησιν αὐτῶν πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, διὰ τὰ περαιτέρω.

Πρὸς τοῦτοις, ἐξεφράσθησαν διάφοροι ἀπόψεις ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀγαστὴν συνεργασίαν καὶ συμπόρευσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν παραδοσιακῶν ἀδελφικῶν δεσμῶν· ἐν τέλει δὲ ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῶν δύο Ἀντιπροσωπειῶν εὐχαὶ ἐπὶ ταῖς ἐπὶ θύραις ἐορταῖς τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 6ῃ Ἀπριλίου 2001.

ΣΥΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΚΛ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

«Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ 21ον ΑΙΩΝΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ»

Τὸ Σάββατο, 28 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱ. Μ. Πεντέλης, διοργανώθηκε Ἡμερίδα τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως μὲ θέμα: «Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὸν 21ον αἰῶνα. Προκλήσεις-προοπτικές».

Ἡ Ἡμερίδα τελοῦσε ὑπὸ τὴν εὐλογία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, ὁ ὁποῖος μάλιστα θεῖα εὐδοκία συνεπλήρωσε (28 Ἀπριλίου 2001) τριετὴ οἰακοστροφία στὸ πηδάλιο τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν Ἡμερίδα ἐτίμησε ἐπίσης ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Ὁρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) κ. Κωνσταντῖνος Κοντογιάννης καὶ ἄλλοι ὑπηρεσιακοὶ παράγοντες τοῦ ἰδίου Ὑπουργείου.

Παρέστησαν ἀκόμη τὰ Μέλη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιμορφώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου, Διευθυντὲς καὶ Καθηγητὲς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων καὶ Σχολῶν.

Ἡ Ἡμερίδα ἄρχισε μὲ Θ. Λειτουργία στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης καὶ ἀκολούθησαν οἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου μὲ τοὺς Χαιρετισμοὺς τοῦ Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σταγῶν καὶ Μετεώρων κ. Σεραφεῖμ καὶ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Διευθύνσεως Ὁρησκευμάτων τοῦ ΥΠ.Ε.Π.Θ. κ. Κ. Κοντογιάννη.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος μὲ τὴν ἐμπνευσμένη ἐναρκτήρια ὁμιλία του ἀναφέρθηκε λεπτομερῶς στὰ θέματα τῆς Ἐκκλησια-

στικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ Θρόνο μέχρι σήμερα, ἀναφερόμενος ἀναλυτικὰ εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως στὶς ἡμέρες μας καὶ τὶς προοπτικὲς τῆς στὴν γ' «ἐν Χριστῷ» χιλιετία.

Τὸ Πρόγραμμα συνεχίσθηκε μὲ τὶς εἰσηγήσεις τοῦ Δρος κ. Κωνσταντίνου Ζορμπά, Θεολόγου-Κοινωνιολόγου, Καθηγητοῦ τοῦ Μ.Ε.Φ. Κατερίνης, τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου Δρος Δημητρίου Ἀργυροῦ, Διευθυντοῦ τῆς Α.Ε.Σ. Ἰωαννίνων καὶ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Μελετίου Ἀνετάκη, Φιλολόγου-Θεολόγου, Διευθυντοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Γυμνασίου-Λυκείου Χανίων, οἱ ὁποῖοι διαπραγματεύθηκαν ἀντιστοίχως τὰ θέματα: α. «Σύγχρονοι προβληματισμοί, ποὺ ἐπιβάλλουν τὴν ἐπανεξέταση λειτουργίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως», β. «Εἶναι δυνατόν τὸ ἐκκλησιαστικὸν βίωμα μὲ τὰ ὑπάρχοντα ἀναλυτικὰ προγράμματα;» καὶ γ. «Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ, ὡς συμπληρωματικὸς παράγων ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλ. Ἐκπαιδεύσεως».

Κατὰ τὴν διαλογικὴ συζήτηση ποὺ ἀκολούθησε ἐπισημάνθηκαν τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέση μὲ τὴν ὀργάνωση, τὰ προγράμματα Ἐκπαιδεύσεως, τὰ ἐγχειρίδια διδασκαλίας, τὶς κτιριακὲς ἐγκαταστάσεις τῶν Σχολείων καὶ τὴν λειτουργία τῶν Οἰκοτροφείων, τὴν ἔλλειψη διοικητικοῦ καὶ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ καὶ τέλος ἐκφράσθηκε ἡ εὐχὴ ὅλων γιὰ μιὰ δομικὴ καὶ ποιοτικὴ ἀναβάθμιση τοῦ συνόλου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Οἱ διατυπωθεῖσες προτάσεις καθὼς καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς Ἡμερίδος θὰ ἐπεξεργασθοῦν ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Σ.Ε. Ἐκκλ. Ἐκπ/σεως καὶ θὰ ὑποβληθοῦν ἐν συνεχείᾳ πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Δ.Ι.Σ., διὰ τὴν περαιτέρω προώθησιν καὶ ὑλοποίησίν των.

**Χαιρετισμός τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Σταγῶν καὶ Μετεώρων κ. Σεραφεῖμ,
Προέδρου τῆς Σ.Ε. Ἐκκλ. Ἐκπαιδεύσεως.**

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι,
κ. Γενικὲ Διευθυντὰ τῆς Διευθύνσεως Θρη-
σκευμάτων τοῦ ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Θεοφιλέστατε Ἁγίε Καθηγούμενε καὶ Γενικὲ
Διευθυντὰ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος,

Ἀξιότιμοι κύριοι Διευθυνταὶ καὶ Καθηγηταὶ
τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων καὶ Σχολῶν,

Ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί, ΧΡΙΣΤΟΣ
ΑΝΕΣΤΗ.

Εἶναι Θεοῦ εὐλογία καὶ συγκυρία γεγονότων
τῆς προνοίας Του, ἡ σημερινὴ πρώτη ἡμερίδα τῶν
ἐκπαιδευτικῶν, οἱ ὅποιοι διακονοῦν στὸν εὐαί-
σθητο χῶρο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.
Ἡ διακονία αὐτὴ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι
ἐγγίζει τὰ ὅρια τῆς ἀποστολικῆς ποιμαντικῆς
φροντίδος καὶ προσεγγίζει τὴν κατηχητικὴν μέρι-
μναν τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ τὴν προετοιμασίαν
τῶν εὐέλpidων ὑποψηφίων κληρικῶν, μέσα σὲ
συνθήκες πραγματικὰ δυσχερεῖς. Ὁ δάσκαλος
εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς Παιδείας, ὁ ὁποῖος ὑψώνει τὴν
Παίδειά –διὰ τῶν πενιχρῶν μέσων, πού ἔχει στὴν
διάθεσή του– σὲ ἀληθινὴ παράδοση καὶ οὐσια-
στικὴ μόρφωση.

Πρὸς ὅλους ἐσᾶς, τοὺς ἀγαπητοὺς μας συνερ-
γοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἱερατικῆς παιδεύσεως καὶ
μορφώσεως τῶν ἱεροσπουδαστῶν μας, εἶναι ἄξιον
καὶ δίκαιον ὄχι μόνον νὰ μὴν λησμονῇ ἡ Ποιμαί-
νουσα Ἐκκλησία, ἀλλὰ ἅμεσα καὶ οὐσιαστικὰ νὰ
εἶναι πάντοτε ἀρωγὸς καὶ φιλόστοργος μητέρα,
στηρίζουσα καὶ προστατεύουσα πάντας ὑμᾶς,
ὥστε νὰ βαστάζετε μὲ ζῆλον ἱεραποστολικὸν καὶ
ἥθος ἐκκλησιαστικὸν τὸν Σταυρὸν τῆς διακονίας
σας, δηλαδὴ τὴν ἱεράν ὑπόθεσιν τῆς Ἐκκλησια-
στικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου «ἐν τῷ μέσῳ
ἡμῶν», τῶν μελῶν τῆς Σ.Ε. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκ-
παιδεύσεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς
Διευθύνσεως Θρησκευμάτων τοῦ ΥΠ.Ε.Π.Θ., ἐπι-
βεβαιώνουν τὴν ποιμαντικὴ εὐαισθησίαν καὶ
ἐγρήγορσιν ὅλων ἡμῶν, διὰ τοὺς διακονοῦντας
τὴν ιδιαιτερότητα τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκκλησια-

στικῆς Ἐκπαιδεύσεως· μάλιστα δέ, σὲ μία ἐποχὴ
πού ὅλος ὁ βίος εἶναι εὐδαιμονιστικὸς, ὅλος ὁ πο-
λιτισμὸς καταναλωτικὸς, σὲ ἓναν αἰῶνα –πού μό-
λις ἄνοιξε τὶς πύλες του– μὲ ἔντονα τὰ γνωρίσμα-
τα τῆς παγκοσμιοποιήσεως.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

δὲν ἀγνοοῦμε τὰ προβλήματα, πού ταλανίζουν
τὸν χῶρο, στὸν ὁποῖον μὲ πιστότητα ἐργάζεσθε,
ἀλλὰ καὶ τὶς προκλήσεις καὶ προοπτικὲς πού
ἐμφανίζονται ἐνώπιόν μας. Ὅλα τὰ προβλήματα
ἔχουν τὶς αἰτίες καὶ τὶς λύσεις τους στὸν ἄνθρωπο.
Ἐκεῖνος κρίνεται καὶ ταυτόχρονα παράγει τὴν
κρίση, ἐκεῖνος ἀλλοτριώνεται καὶ γεννᾷ τὴν ἀλλο-
τρίωση καὶ τὴν παρακμὴ. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι βε-
βαίως μόνον νὰ περιγράψουμε τὶς προβληματικὲς
εἰκόνες στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας·
εἶναι προπαντὸς νὰ ἀναζητήσουμε τὶς αἰτίες καὶ
ὅλες ἐκεῖνες τὶς διεργασίες καὶ σκοπιμότητες, πού
ἐδημιούργησαν καὶ συνεχίζουν νὰ παράγουν ὑπο-
βάθμιση καὶ παρακμὴ καὶ ἀπὸ κοινοῦ, ὅλοι μαζί
–ὡς Σῶμα Χριστοῦ– νὰ ἐνεργοποιήσουμε τὰ χαρί-
σματα καὶ τὶς δυνάμεις μας γιὰ νὰ γεννηθῇ τὸ ποι-
στικῶς καὶ οὐσιαστικῶς μεγάλο ἔργο στὸ χῶρο τῆς
Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Μέσα ἀπὸ τὶς
εἰσηγήσεις καὶ τὴν γόνιμη συζήτηση, πιστεύω καὶ
εὐχόμαι νὰ προέλθῃ ἓνας οὐσιαστικὸς προβληματι-
σμός, πού θὰ συμβάλῃ στὴν πολυπόθητη καὶ ἀνα-
μενόμενη ἀναβάθμιση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαι-
δεύσεως. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν προσπα-
θοῦμε νὰ ἐργαζώμεθα ὅλοι, ὅσοι πονοῦμε τὴν Ἐκ-
κλησιαστικὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ ἔτσι θὰ συνεχίσου-
με νὰ διακονοῦμε ὡς Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ.

Περαινῶν τὸν σύντομον αὐτὸν χαιρετισμόν
μου, θὰ ἤθελα –τώρα στὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν
τῆς ἡμερίδος– νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Μητέρα
«τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας», ἀφοῦ φιλοξενούμεθα ἐδῶ
στὸ Μοναστήρι της, νὰ χαρίξῃ σὲ ὅλους τὴν γνώ-
ση τῆς Ἀληθείας, ἡ ὁποία μᾶς ἀνυψώνει σὲ πρό-
σωπα, ἐλεύθερα ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ πεπτωκότος
ἀνθρώπου, διακονοῦντα τὸ μυστήριον τῆς καθο-
λικῆς μεταμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ, διὰ τοῦ
ἀνθρώπου, τοῦ κόσμου.

Καλὴ ἐπιτυχία στὴν διεξαγωγὴν τῆς ἡμερίδος
μας καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν πολύτιμον πα-
ρουσίαν Σας.

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ ἔτους συνήλθε, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Θωμᾶ Συνοδικοῦ, Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, σὲ δύο Συνεδρίες, τὴν 11ην Ἰανουαρίου καὶ 22αν Μαρτίου.

Κατὰ τὴν πρώτη, συνεζητήθη τὸ θέμα τῆς δημιουργίας μιᾶς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, ἡ ὁποία θὰ δίδῃ τὴν δυνατότητα, σὲ ἐπιδεκτικοὺς μαθήσεως φιλόστορους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, νὰ σπουδάζουν σὲ αὐτὴν κατόπιν ἐξετάσεων, ἐφόσον θὰ ἔχουν πτυχίον καὶ ἀπὸ ἄλλην Σχολὴν ἢ Πανεπιστήμιον. Οἱ Καθηγηταὶ θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ἀλλοδαπὴ καὶ τὴν ἡμεδαπὴ καὶ θὰ εἶναι ἐξαίρετοι Μαῖστορες στὴν εἰδικότητά τους. Ἡ φοίτηση θὰ εἶναι θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ. Μετὰ τὸ ἐπιτυχὲς πέρασ τῶν σπουδῶν, οἱ διδασκόμενοι θὰ καθίστανται κάτοχοι πτυχίου, ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ ἀπάντων τῶν καθηγητῶν, καὶ δι' αὐτοῦ θὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προσλαμβάνωνται ἢ νὰ προτιμῶνται, ἔναντι ἄλλων, κατὰ τὴν ἀνάληψη ἐκκλησιαστικῶν ἔργων (ἀπόφασις Συνεδρίας 11ης Ἰανουαρίου 2001,

ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς ΔΙΣ κατὰ τὴν Συνεδρία τῆς 8ης Φεβρουαρίου ἐ.ἔ.).

Κατὰ τὴν δευτέρα, ἡ Ἐπιτροπὴ ἤκουσε σχετικὰς εἰσηγήσεις τῶν, ἐκ τῶν Μελῶν τῆς, Ἑλλογιμωτάτων, κας Αἰκατερίνης Καμηλάκη καὶ Νικολάου Γκιολέ, σχετικὰ μὲ τὴν ἔκδοσιν μικροῦ ἐνημερωτικοῦ ἐντύπου, μὲ στόχο τὴν πληροφόρηση τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, διὰ τὴν συμβολὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, στὴν διατήρησιν τῆς περὶ αὐτῶν παραδόσεως. Κατὰ τὴν Συνεδρία αὐτή, ἡ Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη καὶ μὲ τὸν καταρτισμὸ τοῦ ὀργανογράμματος τῆς δημιουργίας τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀνέθεσε στὸν Γραμματέα αὐτῆς, ὅπως ἔλθῃ σὲ ἐπικοινωνία μὲ εἰδήμονες περὶ μιᾶς ἐκάστης τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, προκειμένου νὰ συλλέξῃ πληροφορίας, διὰ τὴν ὀρθὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισιν τοῦ σπουδαίου θέματος (ἀπόφασις Συνεδρίας 22ας Μαρτίου ἐ.ἔ.).

Ἀρχιμ. ΔΩΡΟΘΕΟΣ ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗΣ
Γραμματεὺς τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΙΕΡΟΨΑΛΤΟΥ»

Ἡ Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ Καταρτίσεως Κανονισμοῦ Ἱεροψάλτου, ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ ἔτους συνήλθε, ὑπὸ τὴν Προεδρίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, σὲ δύο Συνεδρίες, τὴν 8ην Ἰανουαρίου καὶ 12ην Μαρτίου, κατὰ τὶς ὁποῖες ὁλοκλήρωσε τὸ καταρτιζόμενο, ἀπὸ διετίας, Σχέδιο «Κανονισμοῦ Ἱεροψάλτου».

Τὸ Σχέδιο αὐτὸ συμπληρωμένο καὶ μὲ προτάσεις πὺν ὑπέβαλαν οἱ Ἱεροψάλται, διὰ τῆς ΟΜΣΙΕ, ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 κεφάλαια καὶ 15 ἐν συνόλῳ ἄρθρα, συνοψιζόμενα ὡς ἑξῆς:

Ἄρθρον 1ον - Προοίμιον καὶ Σκοπὸς τοῦ Κανονισμοῦ.

Ἄρθρα 2ον, 3ον, 4ον, 5ον, Γενικαὶ Ἀρχαί.

Ἄρθρον 6ον, Διορισμὸς Ἱεροψαλτῶν.

Ἄρθρον 7ον, Καθήκοντα Ἱεροψαλτῶν.

Ἄρθρον 8ον, Δικαιώματα τῶν Ἱεροψαλτῶν.

Ἄρθρον 9ον, Ἀποχώρησις - Ἀπόλυσις Ἱεροψάλτου.

Ἄρθρον 10ον, Ἐτήσιος Ἑορτὴ Ἱεροψαλτῶν.

Ἄρθρον 11ον, Ἡθικαὶ Ἀμοιβαὶ Ἱεροψαλτῶν.

Ἄρθρον 12ον, Σχέσεις Ἱεροψαλτῶν καὶ Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἄρθρον 13ον, Σχέσεις Ἱεροψαλτῶν μὲ τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον, τοὺς Ἐπιτρόπους καὶ τοὺς Ἐνορίτας.

Ἄρθρον 14ον, Σχέσεις Ἱεροψαλτῶν μὲ Συνεδέλφους των καὶ τὸν Σύλλογον Ἱεροψαλτῶν καὶ

Ἄρθρον 15ον, Ἀκροτελεύτιον.

Ἦδη, διὰ τοῦ Σεβ. Προέδρου, τὸ ἐξονομασθὲν Σχέδιον θὰ κατατεθῇ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὴν κατ' ἀρχὰς ἔγκρισίν του, προκειμένου νὰ ἀποσταλῇ καὶ πρὸς τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, διὰ τὴν τελικὴν ἔγκρισιν καὶ δημοσίευσίν του.

Ἀρχιμ. ΔΩΡΟΘΕΟΣ ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗΣ

Γραμματεὺς τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΥΧΕΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΥ

Εἰσαγωγή

Τῇ διακριτικῇ εὐχέρεια ἀσκήσεως ἀκρίβειας καὶ οἰκονομίας παρελάβαμε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Ἐκεῖνος ἦλθε «πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην» (Μτ. 7,5) καὶ ἐκεῖνος εἶναι ὁ «πληρώσας πᾶσαν τὴν πατρικὴν οἰκονομίαν». Σὲ πολλὰ σημεία τῶν Εὐαγγελίων ἀναφέρεται ὡς τακτικῇ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἐπίγειο ζωὴ Του. Ἡ τακτικὴ αὐτὴ ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλη-

Τοῦ Πρεσβ. κ. **ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΙΝΑΚΟΥΛΑ**

σίας οἰκονομικὴ μέθοδος καὶ οἰκονομικὴ ἀναστροφή¹. Ὁ Νόμος καὶ οἱ θεσμοὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οἱ δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοὶ τῆς ἐποχῆς Του, οἱ ἀξιωματοῦχοι καὶ οἱ ἄπλοι ἄνθρωποι, ἀκόμα καὶ ἡ ἐρχόμενη Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, γίνονται συνέχεια παραδείγματα γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἄσκησε τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν οἰκονομία. Τὸ χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τῆς «μεθόδου» καὶ «ἀναστροφῆς» τοῦ Χριστοῦ στὸ θέμα πού μᾶς ἐνδιαφέρει, δίνεται στὴν παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου. Πάνω στὸν ἐμπεσόντα στοὺς ληστὲς ἄνθρωπο, ὁ Σαμαρεῖτης Χριστὸς ἀσκεῖ τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν οἰκονομία. Οἱ Πατέρες ἐρμηνευτὲς τῆς παραβολῆς βλέπουν στὰ φάρμακα μὲ τὰ ὁποῖα περιποιεῖται ὁ Χριστὸς τὸν τραυματισθέντα, τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει καὶ ὁ ἐξομολόγος νὰ ἐργάζεται. Ἔτσι οἱ ἐπίδεσμοι καὶ τὸ κρασὶ μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Σαμαρεῖτης καθάρισε καὶ ἔδωσε τὰ τραύματα συμβολίζουν τὸν πόνο καὶ τὸν

κόπο τῆς ἀκρίβειας, ἐνῶ τὸ λάδι συμβολίζει τὴν ἰλαρότητα καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς φιλανθρωπίας². Στὶς Ἀποστολικὲς Διαταγὲς ὁ ἐξομολόγος προτρέπεται «Καὶ σὺ λοιπόν, σὰν γιατρὸς πού συμπαθεῖ, νὰ θεραπεύεις ὅλους ὅσους ἁμαρτάνουν, χρησιμοποιώντας σωτήριες θεραπευτικὲς ἀγωγὲς γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσεις, ὅχι μόνο κόβοντας ἢ καίοντας ἢ προσφέροντας σκονάκια, ἀλλὰ καὶ ἐπιδένοντας καὶ περιτυλίγοντας καὶ βάζοντας γλυκὰ φάρμακα γιὰ ἐπούλωση καὶ καταβρέχοντας τοὺς μὲ παρηγορητικὰ λόγια. Καὶ ἐὰν τὸ τραῦμα εἶναι κούφιο, θρέψε το μὲ ἔμπλαστρο, ὥστε, ἀφοῦ γεμίσει, νὰ γίνῃ ἴσο μὲ τὸ ἄρτιο μέλος. Ἐὰν πάλι βρωμίσει, τότε καθάρισε το μὲ σκονάκι, δηλαδὴ μὲ λόγο ἐπιτιμητικό· ἐὰν πάλι ἐξογκωθεῖ, ἐξομάλυνε το μὲ καυστικό κολλῦριο, δηλαδὴ μὲ τὴν ἀπειλὴ τῆς μέλλουσας κρίσης. Καὶ ἂν ἐξαπλωθεῖ, καυτηρίασέ το καὶ κόψε τὴ γάγγραινα, ἐπισωρεύοντας νηστεῖες»³. Ἡ εἰκόνα τοῦ τραυματία τῆς παραβολῆς ἐμφανίζεται σὲ ὅλη σχεδὸν τὴν γραμματοειδέα τῆς κανονικῆς ἀντιμετώπισης τῶν ἐξομολογουμένων μαζί μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ πανδοχέα πού ἀποδίδεται στοὺς Ἀποστόλους καὶ διδασκάλους, ἄρα καὶ στοὺς ἐξομολόγους, τοὺς ὁποῖους ὁ Χριστὸς «προσέταξεν ἐπιμελεῖσθαι καὶ θεραπεύειν τοὺς πληγαῖς αἰκισθέντας παρὰ τοῦ κοινοῦ πολεμίου»⁴.

Ἡ ἄσκηση τῆς διακριτικῆς εὐχέρειας τοῦ ἐξομολόγου γιὰ ἀκρίβεια καὶ οἰκονομία στοὺς μετανοοῦντες εἶναι δυσχερὴς, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθεῖ γενικὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχή, χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπόψη τόσο οἱ παράγοντες πού ὑφίστανται κατὰ τὴν προσέλευση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐξο-

1. «Ὅποτε ὁ Χριστὸς αὐτὸς ἡ ὄντως ἀλήθεια, τῆς οἰκονομικῆς οὐδαμῶς μεθόδου ἀπέσχετο ἐν τε λόγοις καὶ πράγμασιν, ἀλλὰ ταῦτη μάλιστα καθ' ὅλον τὸν τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ ἀναστροφῆς χρόνον χρησάμενος δέκνυται» (Γερμανὸς Κων/λεως, P.G. 98, 1120).

2. Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, P.G. 123, 849B Πρβλ. Μάξιμος Ὁμολογητὴς P.G. 91,441CD, Ἰσίδωρος Γλαβὰς, ὁμιλία 30, στ. 142-148, Βενιζέλος Χ. Χριστοφορίδης, Ἰσίδωρου Γλαβὰ ὁμιλία, Α', Θεσ/νίκη 1992.

3. Ἀποστολικαὶ Διαταγαί, Β', ΜΑ', 5, Μτφρ. Π. Παπαευαγγέλου, Ε.Π.Ε., τόμος 114, σελ. 137.

4. Ἰσίδωρος Γλαβὰς, ὁ.π.στ. 160-161.

μολόγησι, γιατί είναι διαφορετικοί για τὸν καθένα, ὅσο καὶ ἐπειδὴ οἱ παράγοντες αὐτοὶ ἀλλάζουν κατὰ τὴν πορεία τῆς μετανοίας τοῦ ἐξομολογουμένου. «Ὅσον ἀφορᾷ στὶς ἀσθενεῖες τῶν ἀνθρώπων κατ' ἀρχὴν μὲν δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ διαγνωσθοῦν... πῶς λοιπὸν κάποιος μπορεῖ νὰ χορηγήσει τὸ κατάλληλο φάρμακο τῆς ἀσθενείας, τὴν θεραπεία τῆς ὁποίας μάλιστα δὲν γνωρίζει, πολλές φορές δὲ συμβαίνει νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ οὔτε ἂν κάποιος νοσεῖ;» ρωτᾷ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Καὶ συνεχίζει «ὅταν δὲ διαγνωσθῇ ἡ ἀσθένεια, τότε ὁ πνευματικὸς ποιμένας ἀρχίζει νὰ ἔχει περισσότερες δυσκολίες»⁵. Ὅπως βεβαιώνει ὁ 102ος κανόνας τῆς Πενθέκτης «οὐ γὰρ ἀπλὴ τῆς ἁμαρτίας ἡ νόσος, ἀλλὰ ποικίλη καὶ πολυεδής, καὶ πολλὰς τῆς βλάβης τὰς παραφνάδας βλάστηάνουσα, ἐξ ὧν τὸ κακὸν ἐπὶ πολὺ διαχεῖται, καὶ πρόσω βαίνει, μέχρις ἂν σταίῃ τῇ δυνάμει τοῦ θεραπεύοντος». Στὶς κανονικὲς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ στὶς σχετικὲς ὁδηγίες τῶν Πατέρων μας, δίνονται τὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ οἰκονομία, οὕτως ὥστε νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ πνευματικὴ πορεία τοῦ μετανοοῦντος καὶ νὰ περιορίζεται ἡ τυχὸν αὐθαίρετη ἐφαρμογὴ τους ἀπὸ τὸν ἐξομολόγο.

Τὰ πλαίσια καὶ οἱ προϋποθέσεις ἀσκήσεως τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας.

Πρῶτο πλαίσιο ὀρίζεται ἡ γενικότερη κατάσταση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ἄποψη πίστεως καὶ ἡθους. Εἶναι ἐπόμενο ἀπ' αὐτὸ νὰ διαμορφώνονται ἀξίες, νοοτροπίες καὶ ἀπόψεις πού ἀντανανκλῶνται στὰ πρόσωπα τῶν ἐξομολογουμένων. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ὁ Μέγας Βασίλειος στὸν 18ο κανόνα του προτείνει γιὰ τὸ ζήτημα τῶν ἐκπεσουσῶν παρθένων αὐστηρότερη ρύθμιση ἀπ' αὐτὴν πού ἐπικρατοῦσε «ἐπειδὴ τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι προϊοῦσα ἡ Ἐκκλησία κραταιότερα γίνεται». Ἀντίθετα σὲ ἀπόφαση τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Β' στὰ 1600, σὲ ρύθμιση θεμάτων γά-

μου ἀναφέρεται ὅτι πρέπει νὰ ἀκολουθεῖται ἐπικέστηρη τακτικὴ «διὰ τὴν δυστυχίαν καὶ στεναχωρίαν τοῦ Γένους». Ἐπικαλεῖται μάλιστα τὶς συνθήκες τῆς ἐποχῆς καὶ τὴν πνευματικὴν κατάσταση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας «πρὸς τὴν τοῦ καιροῦ κατάστασιν... καὶ τὸ τῶν πολλῶν μικρόψυχον ἀποβλέποντες»⁶. Γιὰ τὰ ἴδια θέματα σὲ πρόταση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ ἔτους 1971 ἀναφέρεται: «Ἡ στεναχωρία σήμερον εἶναι μεγαλυτέρα ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Νεοφύτου Β'. Πρέπει ἀκόμη νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ 18ου κανόνος τοῦ Μ. Βασιλείου. Ἐπειδὴ κρίμασιν οἷς οἶδεν ὁ Κύριος προϊοῦσα ἡ Ἐκκλησία ἐξασθενεῖ...»⁷. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι γεμάτη ἀπὸ τέτοια παραδείγματα πού δείχνουν ὅτι σὲ κάθε ἐποχὴ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ οἰκονομία αὐξομειώνονται, ἐπειδὴ ὅπως ἐρμηνεύει ὁ Ζωναρᾶς «ἀνάλογα τὰ ἐπιτίμια ἔθεντος οἱ Πατέρες πρὸς τοὺς ἰδίους καιρούς»⁸. Τὸ πλαίσιο γιὰ τὸ ὁποῖο μιλάμε ἔχει τεράστια σημασία γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας, γι' αὐτὸ ἃς γίνουμε πρὸ συγκεκριμένοι. Τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ οἱ ἀξίες τῶν ἀνθρώπων τοῦ παρελθόντος προέκυπταν ἀπὸ ἓναν ἄλλο πολιτισμὸ στὸν ὁποῖο κυριαρχοῦσε ἡ θρησκευτικὴ σφαῖρα. Στὰ συστατικὰ αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ ἦταν νὰ τονίζεται τὸ μυστήριο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προκαλεῖται τὸ δέος τῆς ἀπόστασης ἱεροῦ καὶ ἀνιέρου. Ἡ συνείδηση τῆς ἀπόστασης ἱεροῦ καὶ μὴ ἱεροῦ εἶναι βασικὴ προϋπόθεση τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἄς θυμηθοῦμε μόνο τὸ ἐπείσοδιο τῆς θαυμαστῆς ἀλειείας στὴν ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἐκφράζοντας τὴ συνείδηση αὐτῆς τῆς ἀπόστασης μπροστὰ τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ λέει «Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε» (Λκ. 5, 8). Πατὶ ὅπως σημειώνουν οἱ ἐρμηνευτές, τρέμει καὶ φοβᾶται καὶ

5. Ἰωάννης Χρυσόστομος, Περὶ ἱερωσύνης, Λόγος Β', παρ. 3, μτφρ. Β. Καραγιώργου, Ἀθήνα 1998, σελ. 48.

6. Ρ.Π.Σ., τόμος Ε', σελ. 157-158. Συγκρίνοντας μάλιστα τὴν ἐποχὴ του μὲ προγενέστερες ἐποχὲς ἀναφέρει: «Εἰ μὲν τὰ τοιαῦτα συναλλάγματα τότε ἐλύθησαν καὶ ἐγένοντο Χριστιανισμοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀκριβείας αὐξανομένης, πολλῶ μᾶλλον τὰ νῦν συμφέρει γίνεσθαι διὰ τὴν δυστυχίαν καὶ στεναχωρίαν τοῦ γένους».

7. Τὰ κωλύματα τοῦ γάμου. Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1971, σελ. 34.

8. Ρ.Π.Σ., τόμος Δ', σελ. 234 καὶ Πηδάλιον σελ. 626.

ὡς ἀκάθαρτος δὲν ἔχει τὸ θάρος νὰ ὑποδεχθεῖ τὸ καθαρό «*ἔμαθε γὰρ ἀνὰ μέσον Ἁγίων καὶ βεβή - λον διαστέλλειν*»⁹. Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα ἐπικρατεῖ ἓνας ἄλλος πολιτισμὸς στὸν ὁποῖο ἡ ἀπόσταση ἱεροῦ καὶ μὴ ἱεροῦ καταργεῖται μὲ ἐπακόλουθο ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων νὰ κατευθύνεται στὸ ἡδονισμὸ καὶ τὴ σχετικοποίηση τῆς ἠθικῆς. Ἡ φράση «τίποτε δὲν εἶναι ἱερό» τὰ λέει ὅλα, ἐνῶ δὲν ἔχουν ἀπομείνει ταμποῦ γιὰ νὰ παραβιαστοῦν. Ἡ ἁμαρτία σὲ ἓναν θρησκευτικὸ πολιτισμὸ ἦταν διαφορετικῆς τάξεως ἀπὸ τὴν ἁμαρτία σὲ ἓναν ἄλλο πολιτισμὸ πού δὲν καταλαβαίνει τὸ νόημά της. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς ἐποχῆς μας ἡ πίστη σ' ἓναν Χριστὸ πού δὲν ζητάει τὸν λόγο γιὰ τίποτε. Π' αὐτὸ καὶ ἡ σημερινὴ καταφρόνηση πρὸς τὶς ἔννοιες «ψυχὴ» καὶ «αἰώνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ»¹⁰. Πιστεύω ὅτι ἔτσι γίνεται κατανοητὸ τί ἐννοεῖ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ὅταν ὑποστηρίζει ὅτι ἡ στεναχωρία σήμερον εἶναι μεγαλυτέρα ἢ κατὰ τὸ παρελθόν.

Ἐνα δεῦτερο πλαίσιο γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀκρίβειας καὶ τῆς οἰκονομίας εἶναι οἱ συγκεκριμέ - νες συνθῆκες ζωῆς τοῦ ἐξομολογουμένου πού καθορίζονται ἀπὸ τὴν ἡλικία του, τὸ ἐπάγγελμα του καὶ τὴ θέση του μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ὅπως ἀναφέρει ὁ Βαλσαμὼν ἡ οἰκονομία πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται στοὺς μετανοοῦντες «*πρὸς τὰς ἡλικίας αὐτῶν καὶ τὰς διαθέσεις, καὶ πρὸς τὰ ἐπιτηδεύμα - τα*»¹¹. Ἔτσι π.χ. τὰ ἐπιτίμια γιὰ σαρκικὰ ἁμαρτήματα σὲ ἀνθρώπους ἡλικίας κάτω τῶν εἴκοσι ἐτῶν πρέπει νὰ εἶναι ἐλαφρότερα ἀπ' ὅτι εἶναι γιὰ τοὺς μεγαλυτέρους. Στὴ ἴδια περίπτωσι τὰ ἐπιτίμια εἶναι βαρύτερα γιὰ τοὺς ἐγγάμους καὶ ἐλαφρότερα γιὰ τοὺς ἀγάμους¹². Ἐὰν ὁ ἄγαμος ἀνήκει στὴν τάξι τῶν παρθένων ἢ χηρῶν, τὰ ἐπιτίμια γίνονται ἀκόμη πιὸ αὐστηρά¹³.

Ἀφοῦ λάβει ὑπόψη του τοὺς παραπάνω ἐξω - τεरिकοὺς παράγοντες ὁ ἐξομολόγος θὰ ἐξετάσει

οὐσιαστικότερα πράγματα, ὅπως, ἐὰν ἡ ἐξομολό - γησι γίνεται μὲ τὴν πρωτοβουλία τοῦ ἁμαρτήσαν - τος ἢ ὄχι, ἂν κατὰ τὴν διάπραξη τῆς ἁμαρτίας ὑπῆρχε ἐλευθερία βουλήσεως ἢ ὄχι, ἐὰν ὁ μετα - νοῶν πέφτει συχνὰ στὴν ἴδια ἁμαρτία ἢ αὐτὸ συμ - βαίνει περιστασιακά. Ἔτσι ἐκεῖνος πού σπεύδει νὰ ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτία του «*ὡς ἤδη τῆς θε - ραπείας τοῦ πάθους ἀρξάμενος... ἐν φιλανθρωπο - τέροις γίνεται τοῖς ἐπιτιμίαις*» ὁρίζει ὁ 4ος κανό - νας τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ἐνῶ γιὰ ἐ - κεῖνον πού πῆγε νὰ ἐξομολογηθεῖ, ἐπειδὴ ἐλέγ - χθηκε δημόσια, πρέπει νὰ ἐφαρμοσθεῖ ἡ ἀκρίβεια. Ἡ ἐκούσια καὶ ἐν γνώσει, χωρὶς βία καὶ χωρὶς ἀνάγκη, διάπραξη τῆς ἁμαρτίας φανερώνει ὅτι ἡ ἀρρώστια εἶναι βαρύτερη καὶ ἐπομένως ἀπαι - τεῖται μακρότερη θεραπεία. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ ἐὰν ἡ ἁμαρτία γίνεται «κατακόρως», ἐὰν δηλαδὴ ἡ πώση εἶναι συχνή. Ἐξετάζοντας τὰ παραπάνω, ὁ ἐξομολόγος θὰ περάσει ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια καὶ τὰ συμπτώματα, στὸ βάθος καὶ στὶς αἰτίες, στὴν «τῆς ἁμαρτίας ποιότητα» ὅπως ἀναφέρουν οἱ κα - νόνες¹⁴.

Πὰ νὰ ἐφαρμόσει τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν οἰκονο - μία μένει νὰ ἐξετάσει τὴν μετάνοια τοῦ ἐξομολο - γουμένου ἢ ὅπως τὴν ἀναφέρουν οἱ κανόνες «*τὴν τοῦ ἁμαρτηκότος πρὸς ἐπιστροφὴν ἐτοιμότητα*». Σὲ τί συνίσταται αὕτη ἡ ἐτοιμότητα; Ἡ ἐτοιμότητα αὕτη ἀφορᾷ πρῶτα τὴ διάθεση τοῦ ἐξομολογου - μένου πού γίνεται καθοριστικὴ γιὰ τὸν τρόπο τῆς θεραπείας του καὶ δεῦτερον πῶς ζεῖ μετὰ τὴν ἁμαρτία, ἐὰν ὑπάρχουν δηλαδὴ καρποὶ τῆς μετα - νοίας.

Ἄς δοῦμε πρῶτα τὴ διάθεση. Δείκτες τῆς δια - θέσεως κατὰ τοὺς κανόνες εἶναι:

- ἡ θερμότητα τῆς μετανοίας,
- τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἐξομολογήσεως,
- ἡ ἐπίδειξη ἀληθινῆς μετάνοιας,
- ἡ ὑπομονὴ μὲ καρτερίαν στὴν προσευχὴ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς μετανοίας κ.λπ.¹⁵.

Ἡ διάθεση αὕτη φανερώνει ἐὰν εἶναι μεγαλό - ψυχος καὶ ἀντέχει τὰ αὐστηρὰ ἐπιτίμια ἢ εἶναι μι -

9. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, P.G. 72, 556A.

10. Μελετίου Νικοπόλεως: Εἰσαγωγὴ στὸ Θαύματα καὶ Σημεῖα τοῦ Ἱγνατίου Μπριαντιανίνωφ, Πρέβεζα 1988, σελ.6.

11. Ρ.Π.Σ. τόμος Β', σελ.552-553.

12. 16ος Κανὼνας Συνόδου Ἀγκύρας.

13. 18ος Κανὼνας Μ. Βασιλείου.

14. 102ος Κανὼνας Πενθέκτης.

15. Κανόνες: 5ος καὶ 74ος Μ. Βασιλείου, 2ος Συνόδου Λαοδικείας κ.ἄ.

κρόψυχος καὶ ἀδύναμος γιὰ μεγαλύτερη προσπάθεια. Ἐὰν ὁ ἐξομολογούμενος ἀποδέχεται ὅσα ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν θεραπεία τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας, ὁ ἐξομολόγος ἐφαρμόζει σ' αὐτὸν τὴν ἀκρίβεια· «Ἀκρίβεια δὲ εἶναι τὸ νὰ προσθέτουν οἱ ἁμαρτωλοὶ, κοντὰ εἰς τοὺς χρόνους καὶ τὰ ἐπιτίμια αὐτά, καὶ μῖσος τῆς ἁμαρτίας, καὶ δάκρυα, καὶ σκληραγωγίας τοῦ σώματος καὶ ἄλλας ἀγαθοεργίας» ὁρίζει ὁ ἅγιος Νικόδημος στὸ Πηδάλιο¹⁶. Ἐὰν ὅμως αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει γιατί ἡ διάθεση εἶναι ἐλλιπὴς τότε ὁ 102ος κανόνας τῆς Πενθέκτης ὁρίζει ὅτι πρέπει νὰ ἀκολουθεῖται ἡ συνήθεια. «Συνήθεια μὲν εἶναι οἱ τόσοι χρόνοι, καὶ τὰ διάφορα ἐπιτίμια μὲ τὰ ὁποῖα οἱ κανόνες συνηθίζουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ σωφρονίζουν τοὺς ἁμαρτάνοντας» ἀναφέρεται στὸ Πηδάλιο¹⁷. «Ἀμφοτέρω τοῖνυν εἰδέναι ἡμᾶς χρὴ, καὶ τὰ τῆς ἀκριβείας καὶ τὰ τῆς συνηθείας· ἔπεσθαι δὲ ἐπὶ τῶν μὴ καταδεξαμένων τὴν ἀκρότητα, τῇ παραδοθέντι τύπῳ»¹⁸. Μὲ βάση λοιπὸν τὸ εἶδος τῆς ἁμαρτίας, ὁ ἐξομολόγος θὰ κανονίσει τὰ φάρμακα, καὶ μὲ βάση τὴν διάθεση τοῦ ἐξομολογούμενου θὰ κανονίσει τὸν τρόπο τῆς θεραπείας. Γι' αὐτὸ οἱ κανόνες κάνουν λόγο γιὰ ἐπιτίμια «πρόσφορα» καὶ «προσήκοντα». «Κάθε ἄρρωστια θεραπεύεται μὲ τὰ δικὰ της φάρμακα» λέει ὁ ἁββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Σύρος¹⁹. Εἶναι νόμος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, οἱ ἄνθρωποι νὰ μισοῦν τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ νὰ ἀγαποῦν τὴν αἰτίαν τους. Λέει ὁ ἴδιος πατέρας· «Δὲν ἐπιθυμοῦμε τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ δεχόμεστε εὐχαρίστως τὴν αἰτίαν ποὺ τὴν προκαλοῦν»²⁰. Παρατηρεῖται ὅτι εὐκολα κάνει κάποιος ἐλεημοσύνη, ἐνῶ πρέπει νὰ κάνει νηστεία, καὶ εὐκολα κάνει νηστεῖες καὶ μετάνοιες, ἐνῶ πρέπει νὰ κάνει ἀγαθοεργίες καὶ ἐλεημοσύνη. Ἡ φιληδονία ὅμως ἀντιμετωπίζεται μὲ νηστεία καὶ ἡ πλεονεξία μὲ ἐλεημοσύνη. Λέει πάλι ὁ ἁββᾶς Ἰσαὰκ· «Μὲ ὅ,τι ἔχασες τὸ ἀγαθόν, μὲ αὐτὸ νὰ τὸ ἀποκτήσεις. Ἄν χρεωστεῖς ὀβολὸν στὸν Θεόν, δὲν δέχεται ἀντὶ γι' αὐτὸν νὰ τοῦ δώ-

σεις μαργαρίτη· ὁμοίως ἂν ἔχασες τὴν σωφροσύνη, δὲν δέχεται ἀπὸ ἐσένα ἐλεημοσύνη ὁ Θεός, ἐφ' ὅσον ἐσὺ ἐπιμένεις στὴν πορνεία... σὲ καιρὸ θέρους, δὲν ἀντιμετωπίζεις τὴν ζέστη μὲ τὰ ἐνδύματα τοῦ χειμῶνα. Ἐσὺ λοιπὸν, ἂν κυριαρχεῖσαι ἀπὸ φθόνον, γιατί προσπαθεῖς νὰ πολεμήσεις τὸν ὕπνον;»²¹. Μιὰ ἀπλοϊκὴ ἀντιμετώπιση τῆς ἁμαρτίας μὲ βάση τὰ ἴδια φάρμακα γιὰ ὅλες τὶς ἁρρώστιες ἀποβαίνει καταστρεπτικὴ. Σημειώνεται στὴν Κλίμακα· «Μερικὲς φορές τὸ ἴδιο παρασκεύασμα στὸν ἴδιο ἄνθρωπο, ἂν προσφέρεται στὸν καιρὸ του εἶναι φάρμακο, καὶ ἂν ὄχι, δηλητήριο. Εἶδα ἕναν ἀνόητο γιατρὸ νὰ ἐξουθενῶναι κάποιον συντετριμμένο ἀσθενῆ καὶ νὰ μὴ τοῦ προξενεῖ τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ἀπελπισία. Καὶ εἶδα ἄλλον συνετὸ νὰ χειρουργεῖ μὲ τὶς ἐξουθενώσεις κάποια ὑπερήφανη καρδιά καὶ νὰ ἀδειάζει ὅλη τὴν δυσωδία της. Εἶδα ἕναν ἀσθενῆ, ὁ ὁποῖος προκειμένου νὰ καθορισθεῖ ἀπὸ κάποιο σαρκικὸ μολυσμὸ ἤπιε τὸ φάρμακο τῆς ὑπακοῆς καὶ θεραπεύτηκε καὶ ἐκινεῖτο καὶ ἐβάδιζε καὶ δὲν ἐνύσταζε». Καὶ συνεχίζει ὅτι εἶδε τὸν ἴδιο ἄρρωστο νὰ ἀσθενεῖ ἀπὸ ἐμπάθεια γιὰ κάποιο πρόσωπο καὶ νὰ χρησιμοποιεῖ διαφορετικὸ φάρμακο γιὰ τὴν θεραπεία του²².

Ἄς δοῦμε τώρα τὸ δεύτερο σκέλος τῆς μετανοίας, δηλαδή ἐὰν ὑπάρχουν καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ καρποὶ τῆς μετανοίας. Ἡ μετάνοια κατὰ τὴν διδασκαλία καὶ τὴν πράξη τῆς Ἐκκλησίας μας, δὲν εἶναι μόνο ἐξομολόγηση τῆς ἁμαρτίας καὶ δήλωση ἐνώπιον τοῦ ἐξομολόγου γιὰ μὴ ἐπανάληψή της, ἀλλὰ κατάσταση πνευματικὴ ποὺ χαρίζει ὁ Θεός. Ἡ ἀναβολὴ τῆς Θείας Κοινωνίας ἀποβλέπει στὴ βεβαίωση αὐτῆς τῆς καταστάσεως. Ἔτσι τὸ ἐπιτίμιο γίνεται πρόσκληση γιὰ βαθύτερη καὶ ὁλοκληρωτικὴ μετάνοια καὶ φάρμακο καθαρικὸ γιὰ τὴν τελεία ἀναχώρηση τῆς ἁμαρτίας. Μὲ τὸν προσωρινὸ ἀποκλεισμό του ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στὴ Θεία Εὐχαριστία ὁ ἐξομολογούμενος συνειδητοποιεῖ τὸ ἐνδεχόμενο μονίμου ἀποκλεισμοῦ του ἀπὸ τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ἐπιτι-

16. Πηδάλιον, σελ 313.

17. Πηδάλιον, ὁ.π.

18. 102ος Κανὼνας Πενθέκτης.

19. Ἰσαὰκ ὁ Σύρος, Λόγος Ε', παρ. 8, Μτφρ. Π. Κ. Χρήστου, Ε.Π.Ε., Φιλοκαλία, τόμος 8Α, σελ. 189.

20. ὁ.π., Λόγος ΝΕ', παρ. 1, τόμος 8Β, σελ. 319.

21. ὁ.π., Λόγος Ε', παρ. 7-8.

22. Ἰωάννου Σιναΐτου, ΚΑΙΜΑΞ, Λόγος ΚΣΤ', παρ. 20-21, Μτφρ. Ἀρχιμ. Ἰγνατίου, Ὁρσὸς Ἀπτικῆς 1978.

μηθέντα προϋποθέτει αὐτὴ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν πού ὁρίζεται στοὺς κανόνες ὡς ἀληθινὴ μετάνοια μὲ καρπούς. Ποιοὶ εἶναι οἱ καρποὶ; Σύνολη ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση συμφωνεῖ ὅτι καρπὸς τῆς μετανοίας εἶναι ἡ παύση ἐνέργειας τῆς ἁμαρτίας. Ἐκφράσεις πού συναντοῦμε στοὺς κανόνες καὶ ἐννοοῦν αὐτὸ εἶναι:

– “Καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῶν κακῶν τελείαν ποιούμενους”²³.

– “Καθόλου δὲ ἀληθέστερόν ἐστιν ἴαμα ἡ τῆς ἁμαρτίας ἀναχώρησις”²⁴.

– “Τὸν ἤδη ἄνθρωπον διὰ τῆς καθαρότητός τε καὶ ἀπαθείας γενόμενον”²⁵ κ.ἄ.

Μὲ τὴν παύση ἐνέργειας τῆς ἁμαρτίας ὁ ἐξομολόγος ὑποχρεώνεται στὴν ἄσκησιν τῆς οἰκονομίας, τὴ συντόμευσιν δηλαδὴ τοῦ χρόνου τῶν ἐπιτιμίων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐξομολογουμένου στὴ Θεία Εὐχαριστία. Ἡ παύση ἐνέργειας τῆς ἁμαρτίας δὲν σημαίνει καὶ τέλεια ἀπάθεια, ἀλλὰ σημαίνει ὅτι ἡ ἁμαρτωλότητα τοῦ ἐξομολογουμένου δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀποκλεισμοῦ τοῦ ἀπὸ τῆς Θείας Κοινωνίας. Μπορεῖ νὰ ἐνοχλεῖται ἀπὸ λογισμούς, ἀλλὰ μόνο συγκεκριμένους ἁμαρτωλὰ πράξεις ἀντίθετες στὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιτρέπουν τὴ συμμετοχὴ τοῦ στὴ Θεία Εὐχαριστία²⁶. Σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες ἡ οἰκονομία ἀσκεῖται ὄχι γιὰ κάποιον ἄλλο λόγο, ἀλλὰ «διὰ τοὺς οἰκτιροὺς καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ»²⁷, πού ἔκανε δεκτὴ τὴν μετάνοιαν τοῦ ἐξομολογουμένου καὶ τὸν ἀξίωσε στὴν παύση τῆς ἐνέργειας τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἐξομολόγος στὸ σημεῖο αὐτὸ περιορίζεται στὴν ἄσκησιν τῆς διακριτικῆς του εὐχέρειας ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ὁ ἐξομολογούμενος ἐπιμένει στὴν ἐνέργεια τῆς ἁμαρτίας, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ μετάνοιά του δὲν εἶναι ἐπαρκὴς γιὰ νὰ ἀσκηθεῖ ἡ οἰκονομία. «Ὁὐ πρότερον παραδεχόμεθα εἰς κοι-

νωνίαν, πρὶν ἢ παύσασθαι τῆς ἁμαρτίας»²⁸.

Χρόνος καὶ μετάνοια

Ἄς δοῦμε τώρα τὴ σχέση χρόνου καὶ μετανοίας. Σὲ μιὰ ἀπλουστευτικὴ τοποθέτηση ὁ πολὺς χρόνος ἀφορᾷ τὴν ἀκρίβεια, ὁ λίγος τὴν οἰκονομία. Ὅπως ὅμως ἔχουμε δεῖ, ἡ ἀκρίβεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ διάθεσιν μετανοίας τοῦ ἐξομολογουμένου. Ἀπ’ αὐτὴν ἐξαρτᾶται ἐὰν θὰ δεχθεῖ τὸ κατάλληλο ἐπιτίμιο γιὰ νὰ μειωθεῖ ὁ χρόνος ἀποχῆς ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία. Στοὺς κανόνες γίνεται λόγος περὶ χρόνου καὶ τρόπου. Περὶ τύπων καὶ σχημάτων ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ περὶ προαιρέσεως καὶ ἔργων ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ὁ τρόπος, ἡ προαίρεσις καὶ τὰ ἔργα εἶναι οὐσιαστικότερα ἀπὸ τὸν χρόνο. «Τίς γὰρ ἂν ἐκ τοῦ χρόνου ἴσους γένοιτο;» ρωτᾷ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος στὸν 7ο κανόνα του. «Ὁὐ γὰρ πάντως τῷ χρόνῳ κρίνομεν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ τῆς μετανοίας προσέχομεν» διαβεβαιώνει ὁ Μ. Βασίλειος στὸν 74ο κανόνα του. Μόνο ὅταν δὲν ἐπιδεικνύουν ἔργῳ τὴν μετάνοιαν οἱ μετανοοῦντες πρέπει νὰ συμπληρώσουν τὸν καθορισμένο στὰ ἐπιτίμια χρόνο. «Ὅσοι δὲ ἀδιαφόρως ἤνεγκαν, καὶ τὸ σχῆμα τοῦ εἰσέναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀρκεῖν ἑαυτοῖς ἠγήσαντο πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν ἐξάπαντος πληροῦντων τὸν χρόνον»²⁹ ὁρίζουν περισσότεροι τοῦ ἐνὸς κανόνες. Αὐτὸ δὲν σημαίνει βέβαια ὅτι ἐπειδὴ συμπληρώθηκε ὁ χρόνος, ἄρα μπορεῖ κάποιος νὰ γίνῃ δεκτὸς στὴ Θεία Κοινωνία. Ἀκόμα καὶ ἂν παρέλθῃ ὁ χρόνος πού ὁρίζεται, αὐτὸ πού πρέπει νὰ ἐξετάζεται εἶναι τὸ

23. 2ος Κανὼνας Συνόδου Λαοδικείας.

24. 3ος Κανὼνας Μ. Βασιλείου.

25. 4ος Κανὼνας Γρηγορίου Νύσσης.

26. 4ος Κανὼνας Συνόδου Νεοκαισαρείας. Σχόλιο Ζωναρά ἐν Ρ.Π.Σ., τόμος Δ', σελ. 75, Πρβλ. Μάξιμος Ὁμολογητὴς Ρ.Γ. 90, 956Α, Ὁριγένης, ΒΕΠΕΣ τόμος 16, σελ. 189, 33-39.

27. 2ος Κανὼνας Συνόδου Λαοδικείας.

28. 18ος Κανὼνας Μ. Βασιλείου, Πρβλ. καὶ Νικόλαος

Μυστικός· «Μεγάλῃς ἂν ἐξουσίας εἴης ἐπειλημμένος, καὶ ἥς οὐδ' αὐτὸς ὁ τὰς ἁμαρτίας αἴρων τοῦ κόσμου ἐπιλείπεται, μὴ ὅτι γε ἄλλος ἢ τῶν ἐκείνου ἱερῶν μαθητῶν, ἢ τῶν ἄλλων τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας διδασκάλων. Ἦκε μὲν γὰρ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας βαστάσαι, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τοῦ ἁμαρτάνειν ἡμῶν παυσσμένων, οὐκ ἐπιμενόντων δέ, οὐδὲ πρᾶττόντων ἀδεῶς ὢν ἐκεῖνος τὴν ἄρσιν ποιεῖται... Ἐγὼ μὲν καὶ εἴ τις ἐμοὶ πείθοιτο, μᾶλλον δὲ τοῖς ἱεροῖς νόμοις, καὶ μετάνοιαν ἀποδέχομαι τῶν ἁμαρτανόντων, καὶ οἰκονομίαν ἐπὶ τούτοις κυρῶ, ἀλλὰ τὴν ἀπρακτεῖν ποιούσιν, οὐ τὴν ἐνεργεῖσθαι παρασκευάζουσιν τὴν ἁμαρτίαν», Ρ.Γ. 111, 212C καὶ 213B.

29. Κανὼνας 12ος Πρώτης Οἰκουμ. Συνόδου, 3ος Μ. Βασιλείου.

ἂν ὑπάρχει ἡ πνευματικὴ κατάσταση τῆς μετανοίας. Στὴν περίπτωση ποὺ δὲν ὑπάρχει, ὁ χρόνος αὐξάνεται κατ' οἰκονομίαν, καὶ ὁ ἑξομολόγος ἐπιτάσσεται «πλείονα προστιθέναι χρόνον»³⁰. Ἄρα ὁ χρόνος ἔχει μιὰ εἰδικὴ σχέση τόσο μὲ τὴν ἀκρίβεια ὅσο καὶ μὲ τὴν οἰκονομία, ποὺ ξεπερνάει τὸ ἀπλουστευτικὸ σχῆμα ποὺ ἀναφέραμε.

Παρατηρώντας τὰ κείμενα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἑξομολόγηση διαχρονικά, βλέπει κανεὶς ὅτι ὁ χρόνος ἀναβολῆς ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία ποικίλει κατὰ ἐποχὴ, πέρα τῶν ἄλλων διαφορῶν ὡς πρὸς τὰ ἁμαρτήματα καὶ τοὺς κανόνες ποὺ τὰ προβλέπουν. Στὴν ἐποχὴ μας ὁ χρόνος ἔχει μειωθεῖ στὸ ἐλάχιστο καὶ πολλοὶ πνευματικοὶ δὲν χρησιμοποιοῦν καθόλου τὴν ἀναβολή. Ὅπως δὲποτε ἡ ἀντίληψη τοῦ χρόνου τῆς ἀγροτικῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ Μεσαίωνα δὲν εἶναι ἡ ἴδια μὲ αὐτὴν τῆς ἀστικῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ μεταβιομηχανικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ μόνο ὁ τρόπος μέτρησής του φτάνει γιὰ νὰ ἐντοπίσουμε τὶς διαφορετικὲς ἀντιλήψεις. Ἀπὸ τὸν ἀγροτικὸ χρόνο ποὺ ἦταν χρόνος τῆς μακρᾶς διάρκειας, τῶν ἀναμονῶν, τῆς ὑπομονῆς, τῶν νέων ξεκινήματων καὶ καθυστερήσεων, καὶ τὸν μεσαιωνικὸ χρόνο, ποὺ ἡ στάση ἀπέναντί του, εὐστοχα ὀνομάστηκε «τεράστια ἀδιαφορία», εὐγλωττὴ μαρτυρία τοῦ ὁποίου εἶναι οἱ ἀσαφεῖς ἐκφράσεις τῶν χρονικογράφων «τὸν καιρὸ ἐκεῖνο», «ἐνόσο», «λίγο μετὰ» κ.λπ., μέχρι τὴν ἐποχὴ μας ποὺ κάθε ἄνθρωπος ζεῖ μὲ τὰ μάτια συνεχῶς στραμμένα στὸ ρολοί, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μιᾶμε γιὰ τὴν ἴδια αἴσθηση χρόνου. Εἶναι ἐπόμενο ὁ χρόνος ἀποχῆς ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία νὰ μειώνεται σὶς μέρες μας, ἀλλὰ εἶναι αὐθαίρετη ἄσκηση τῆς διακριτικῆς εὐχέρειας τοῦ ἑξομολόγου ἢ κατάργησής του, καὶ οἱ συνέπειες γιὰ τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ ἑξομολογουμένου εἶναι καταστρεπτικές.

Ἡ κατάργηση τῆς διάστασης τοῦ χρόνου κατὰ τὴν ἑξομολόγηση, δηλαδὴ ἡ κατάργηση τοῦ χρόνου ἀναβολῆς πέραν τοῦ ὅτι καταργεῖ τὴν δυνατότητα δοκιμῆς, ἐὰν πράγματι ὁ ἑξομολογούμενος ἔπαυσε νὰ ἐνεργεῖ τὴν ἁμαρτία, στερεῖ τὸν ἴδιο ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῶν φυσικῶν ἐκείνων ψυχικῶν

δυνάμεων, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν πνευματικὴ του πορεία καὶ τελείωση. Στὴ σύγχρονη ψυχολογία ἔχει τονισθεῖ ἡ σχέση χρόνου καὶ συναισθημάτων, καὶ μάλιστα τοῦ χρόνου ὡς προοπτικῆς. Ἡ αἴσθηση τοῦ χρόνου ὡς προοπτικῆς εἶναι μιὰ γενικὴ, πανταχοῦ παρούσα, χαρακτηριστικὴ ἀνθρώπινη κατάσταση ποὺ ἔχει ὡς γνώρισμα τὴν ἰδέα τῆς ἀλλαγῆς. Κατὰ τὴν ἐμπειρία τοῦ χρόνου ὡς προοπτικῆς, ὁ χρόνος γίνεται μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας, ιδιότητα δική μας. Μία ἀπὸ τὶς λειτουργίες αὐτῆς τῆς σχέσεως χρόνου καὶ συναισθημάτων εἶναι καὶ ἐκεῖνη ποὺ γίνεται ἀντιληπτὴ ὡς ἱκανότητα νὰ ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ὁ ἑαυτός μας βρίσκεται σὲ κίνδυνο, μᾶς προκαλεῖ τὸ χαρακτηριστικὸ συναίσθημα τοῦ φόβου, καὶ προϋποθέτει τὴν ἱκανότητα νὰ ἀντιλαμβανόμαστε τὸ γεγονός μέσα στὴ διάσταση τοῦ μέλλοντος, «ἓνα γεγονός ποὺ ἐκτιμᾶται ὡς ἐπιβλαβὲς γιὰ τὸ ἄτομο, μὰ μόνο δυνητικά, ὡς κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ συμβεῖ μᾶλλον, παρὰ ὡς ἓνα πραγματικὸ γεγονός»³¹. Ἕνα τέτοιο «γεγονός» εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἀνήγγειλε ὁ Θεὸς στοὺς Νινευίτες μὲ τὸν προφῆτη Ἰωνᾶ, καὶ προκάλεσε τὴ μετάνοιά τους: «Ἔτι τρεῖς ἡμέρας καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται» (Ἰωνᾶς 3, 4) καὶ στὸν βασιλέα Ἐζεκία μὲ τὸν προφῆτη Ἡσαΐα «ἔντελαι τῷ οἴκῳ σου, ὅτι ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ» (Δ' Βασ. 20, 1), καὶ ἔφερε τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα. Τὸ ἴδιο παρατηροῦμε καὶ στὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ μήνυμα πολλῶν παραβολῶν Του θὰ μπορούσε νὰ συνοψισθεῖ κάτω ἀπὸ τὰ κεφάλαια:

– Τὸ ἐπικείμενο τῆς καταστροφῆς (παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου κ.ἄ.).

– Ἴσως νὰ εἶναι πολὺ ἀργὰ (παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων κ.ἄ.).

– Ἡ πρόκληση τῆς ὥρας (παραβολὴ τοῦ ἀδικου οἰκονόμου κ.ἄ.)³².

Οἱ Πατέρες βεβαιώνουν αὐτὴ τὴν σχέση χρόνου καὶ συναισθημάτων ἀπὸ τὴν ὁποία πηγάζουν οἱ

30. 5ος Κανὼνας Συνόδου Ἀγκύρας.

31. Πέτρος Χαροκόλης: «Ἡ ἐμπειρία τοῦ Χρόνου καὶ ἡ σχέση τῆς μὲ τὰ συναισθήματα», στὸν συλλ. τόμο: *Ψυχολογικά κείμενα*, Ἐκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ, Ἀθήνα 1990, σελ. 369.

32. J. Jeremias: *The parables of Jesus*, SCM press 1983, σελ. 160-198.

λογισμοὶ τῆς μετανοίας μπροστὰ στὸ ἐπικείμενο “γεγονός”. «Ἡ ἀφύπνιση καὶ ἡ ἔξαψη γίνεται στὸν ἄνθρωπο, ὅταν ἐμφανισθεῖ μέσα του κάποιος φόβος ποὺ τὸν τρομάζει γιὰ τὸ ἀγαθὸ ποὺ ἀπέκτησε ἢ πρόκειται νὰ ἀποκτήσει, μὴ τυχὸν κλαπεῖ, δηλαδὴ μήπως ἀφανισθεῖ ἀπὸ κάποιο συμβάν ποὺ τοῦ παρουσιάζεται. Κι αὐτὸς ὁ φόβος κινεῖται ἀπὸ τὴ θεία πρόνοια...»³³.

“Ὅταν ὁ Θεὸς ἀξιώνει κάποιον νὰ αἰσθανθεῖ τὴν ἁμαρτία του καὶ νὰ μετανοήσῃ ἐκεῖνος ἔρχεται στὴν ἐξομολόγησι. Εἶναι ἡ στιγμή, τὸ χρονικὸ σημεῖο, ποὺ ὅπως λέει ἕνας μεγάλος στοχαστής, ὁ χρόνος ἐφάπτεται μὲ τὴν αἰωνιότητα, καὶ ὁ συγκεκριμένος ἄνθρωπος κάνει ἀρχὴ τῆς δικῆς του πνευματικῆς ἱστορίας. Μιὰ ἱστορία ποὺ ἔχει παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον³⁴. Ἡ διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ ἐξομολογούμενου συνίσταται στὸ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἐξομολογούμενο νὰ διαχειριστεῖ αὐτὴ τὴ στιγμή μέσα στὴν προοπτικὴ τοῦ χρόνου. Μόνο ἐὰν ὁ ἐξομολογούμενος ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπειρία τοῦ χρόνου ὡς προοπτικῆς, ὁ χρόνος θὰ γίνῃ μέρος τοῦ ἑαυτοῦ του, ιδιότητα δική του. Ἔτσι θὰ ἀποκτήσῃ τὴ δική του ἱστορία τῆς σωτηρίας καὶ θὰ ἀξιωθεῖ νὰ αἰσθανθεῖ ὅτι ὁ Χριστὸς ἦρθε γιὰ νὰ τὸν σώσῃ, σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε γι’ αὐτὸν τὸν ἴδιο. Ὅτι εἶχε παρελθόν χωρὶς Χριστό, ὅτι ζεῖ μέσα στὸ ἔλεος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐλπίζει στὰ ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας Του.

Μέσα στὴν προοπτικὴ τοῦ χρόνου, ὡς ἱστορίας τῆς σωτηρίας, μπορούμε νὰ λέμε ὅτι ὁ πιστὸς «ἐξαγοράζει τὸν καιρὸν» (Κολ. 4, 5. Ἐφ. 5, 10). Π’ αὐτὸ τὰ ἐπιτίμια ἀναβολῆς τῆς Θείας Κοινωνίας, γι’ αὐτὸ καὶ οἱ ἐπαναλαμβανόμενες ὁδηγίες καὶ συμβουλές γιὰ συνεχῆ μνήμη τῶν ἁμαρτιῶν. «*Ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός*» (ψλ. 50,5). Ὁ πιστὸς θὰ μπορέσῃ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ ἀναπτύξῃ τὸ συναίσθημα, τὸν πνευματικὸ ζῆλο καὶ δὲν θὰ κοιμηθεῖ πνευματικά· «Ὁ ζῆλος αὐτὸς εἶναι ἡ ὁρμὴ ἢ κινουμένη ἀπὸ τὴ θυμικὴ δύναμη, ποὺ εἶναι μέσα σ’ αὐτήν, ἢ ὁποία ἔχει τεθεῖ

μέσα μας ἀπὸ τὸν Θεό, γιὰ τὸ συμφέρον μας... καὶ ὀνομάζεται ζῆλος, διότι αὐτὸς εἶναι ποὺ κινεῖ, ζηλώνει, ἐξάπτει καὶ ἐνισχύει τὸν ἄνθρωπο... γιὰ χάρι τῆς τελειώσεως ἐκεῖνου τοῦ πράγματος γιὰ τὸ ὁποῖο ἔχει τόσον σφοδρὸ πόθο ἢ ψυχὴ»³⁵. Ἀντίθετα ἡ βιασύνῃ τοῦ ἐξομολογούμενου νὰ «ἐξυπηρετήσῃ» τὸν ἐξομολογούμενο χωρὶς ἀναβολή, ἀνακόπει τὴν πορεία καὶ καταστρέφει τὶς δυνατότητές του νὰ ἀγωνισθεῖ καὶ νὰ κερδίσει τὴν δική του ἱστορία τῆς σωτηρίας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ αἴσθησι τοῦ χρόνου σήμερα εἶναι διαφορετικὴ ἀπ’ ὅτι ἦταν στὸ παρελθόν, ἀλλὰ ἡ λειτουργικὴ του σημασία εἶναι πολὺ μεγάλη, ἔχουμε τὴ γνώμη ὅτι ὁ ἐξομολόγος κατὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ ἐπιτίμιου ἀναβολῆς τῆς Θείας Κοινωνίας, ἐὰν αὐτὴ δὲν ἀφορᾷ μικρὸ εὐλόγο διάστημα, νὰ μὴν ὀρίζει τὸ μέγεθος τῆς ἐξαρχῆς. Ἀλλὰ νὰ ὀρίζει τὴν ἐπόμενη συνάντησι μὲ τὸν ἐξομολογούμενο. Ἔτσι θὰ δυνηθεῖ καὶ τὴν κατάστασι τῆς μετανοίας νὰ ἐλέγξει καὶ τὴν οἰκονομία νὰ ἀσκήσῃ σωστότερα. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι τὰ ἐπιτίμια ἀναβολῆς τῆς Θείας Κοινωνίας ποὺ ὑπάρχουν στοὺς κανόνες, μᾶς ἔρχονται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ στὴν Ἐκκλησίᾳ ὑπῆρχαν τὰ τάγματα τῶν μετανοούντων. Π’ αὐτὸ καὶ ὁ συνολικὸς χρόνος ἐπιμεριζόταν στὰ διάφορα τάγματα ποὺ ἐντασσόταν ὁ ἐξομολογούμενος. Ἀνάλογα μὲ τὴν πρόοδο καὶ τὴ φανέρωσι τῆς μετανοίας, ὁ μετανοῶν ἄλλαζε τάγμα καὶ συντομευόταν ὁ χρόνος ἀποχῆς, ποὺ ἦταν διαφορετικὸς γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο. Ἐνα παράδειγμα: Στὸν 4ο κανόνα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης ὀρίζεται ὁ χρόνος ἀποχῆς γιὰ τὸ ἁμάρτημα τῆς πορνείας σὲ τρεῖς τριετίες ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὰ τάγματα τῶν προσκλαιόντων, τῶν ἀκροωμένων καὶ τῶν ὑποπιπτόντων. Σημειώνει ὁμως· «Ὅσον ἀφορᾷ δὲ ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι καταγίνονται σοβαρότερα μὲ τὴν ἐπιστροφὴ καὶ ἀποδεικνύουν ἐμπρακτὰ τὴν ἐπάνοδό τους πρὸς τὸν Θεό, μπορεῖ αὐτὸς ποὺ ἀσκεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία πρὸς τὸ συμφέρον, νὰ μειώσῃ τὸ χρόνο τῆς ἀπλῆς ἀκρόασις καὶ νὰ ἐπιφέρει γρηγορότερα στὸ στάδιο τῶν ὑποπιπτόντων καὶ πάλι νὰ μει-

33. Ἰσαὰκ ὁ Σύρος, Λόγος ΞΑ', παρ. 3, ὁ.π. σελ. 411.

34. Ἀναφέρεται ὡς ἄποψη τοῦ Κίρκεγκαρντ ἀπὸ τὸν Κάρλ Λέβιτ στὸ: Ἀπὸ τὸν Χέγκελ στὸν Νίτσε, Α', μτφρ. Γεωργία Ἀποστολοπούλου, Ἀθήνα 1987, σελ.337-338.

35. Ἰσαὰκ ὁ Σύρος, ὁ.π.παρ. 2, σελ. 411.

ώσει καὶ αὐτὸ τὸ χρόνο καὶ συντομότερα νὰ μεταδώσει τὴ Θεία Κοινωνία, ἐφόσον μὲ τὴν πείρα του θὰ ἔχει διακριβώσει τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ θεραπευομένου»³⁶. Ἐπίσης τὸ ἴδιο παρατηροῦμε καὶ σὲ ἄλλους κανόνες «*πρὸ πάντων δὲ καὶ ὁ προάγων βίος, καὶ ὁ μετὰ ταῦτα ἐξεταζέσθω, καὶ οὕτως ἡ φιλανθρωπία ἐπιμετρεῖσθω*»³⁷, «*ἐξεταζέσθω δὲ αὐτῶν καὶ ὁ ἐν τῇ ὑποπτώσει βίος, καὶ οὕτω τυγχανέτωσαν τῆς φιλανθρωπίας*»³⁸. Στούς δείκτες διαθέσεως μετανοίας ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐὰν οἱ μετανοοῦντες εἶναι προσκαρτεροῦντες «*τῇ προσευχῇ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς μετανοίας*»³⁹. Στὴ σημερινή πραγματικότητα ποὺ δὲν ὑπάρχουν τὰ τάγματα τῶν μετανοούντων διακεκριμένα, ἐὰν ὁ ἐξομολόγος ὀρίσει συγκεκριμένο χρόνο ἀποχῆς ἀπὸ τὴ Θεία Κοινωνία, ἐξαρχῆς, εἶναι πιθανὸ νὰ μὴ ξαναδεῖ τὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ ἐλέγξει τὴν κατάστασιν του. Καὶ πῶς εἶναι σίγουρος ὅτι στὸ τέλος τοῦ χρόνου ποὺ ὅρισε, ὁ ἄνθρωπος ποὺ δέχτηκε τὸ ἐπιτίμιο μπορεῖ νὰ κοινωνήσει; Ἐὰν ὅμως δὲν ὀρίσει συγκεκριμένο χρονικὸ διάστημα τότε καὶ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο ποὺ ἔχει εἰδικὴ ἀντίληψη τοῦ χρόνου δὲν θὰ ἀπελπίσει καὶ ὁ ἴδιος θὰ μπορέσει νὰ κρατήσει τὸν ἔλεγχο τῆς πνευματικῆς του πορείας, ἀναπτύσσοντας μαζὶ του τὴ σχέση τοῦ πνευματικοῦ πατέρα.

Ἡ συναίνεση τοῦ ἐξομολογουμένου

Ἐὰν ἡ διάγνωση τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ θεραπευτικὴ ἀγωγή δοκιμάζουν τὴν διακριτικὴν εὐχέρεια τοῦ ἐξομολόγου, τὸ ἴδιο τὴ δοκιμάζει καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο θὰ ἐπιβάλλει τὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν οἰκονομία ποὺ ἀπαιτεῖ τὴ σύμφωνη γνώμη τοῦ ἐξομολογουμένου. Συμβουλευεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Πὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη τεχνασμάτων, ὥστε νὰ πεισθοῦν ἐκούσια οἱ ἁμαρτάνοντες νὰ δεχθοῦν τὴν θεραπεία τῶν ἱερέων, ὅχι μόνον αὐτὸ δέ, ἀλλὰ ἐπιπλέον νὰ ἀπο-

δίδουν εὐγνωμοσύνη σ' αὐτοὺς γιὰ τὴ χορηγηθεῖσα θεραπεία. Διότι ἂν ὁ ἀποθεραπευμένος ἁμαρτωλὸς ὑποτροπιάσει (ἀφοῦ εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύθερος νὰ τὸ πράξει), τότε θὰ ἐπιδεινώσει τὴν κατάστασιν του. Ὅμοίως ἂν παραγνωρίσει τοὺς παραινετικoὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι κόβουν ὅπως ὁ σίδηρος, θὰ προσθέσει μὲ τὴν καταφρόνησιν αὐτὴ καὶ ἄλλο τραῦμα καὶ ἔτσι ἡ θεραπευτικὴ διαδικασία θὰ γίνῃ πρόξενος δυσμενέστερης ἀσθένειας, δεδομένου ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ θεραπεύσει κάποιος τὸν ἁμαρτωλὸ χωρὶς τὴ θέλησιν του»⁴⁰. Ἡ διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ ἐξομολόγου στὸ σημεῖο αὐτὸ προσδιορίζεται ὡς συμφωνία μὲ τὸν ἐξομολογούμενο. Ὁ πατριάρχης Ἱερουσαλὴμ στίς ἀποκρίσεις του, συνοψίζοντας τοὺς προγενεστέρους του, εἶναι σαφέστατος: «*Ἡ ἐξουσία τοῦ ἀφιέναι οὐκ ἀπολύτως δίδεται, ἀλλ' ἐν ὑπακοῇ τοῦ μετανοοῦντος καὶ συμφωνία πρὸς τὸν ἐπιμελούμενον τῆς ἐαυτοῦ ψυχῆς*»⁴¹. Εἶναι συνισταμένη ὅλων τῶν προσόντων, τῆς παιδείας, τῆς πνευματικῆς πείρας καὶ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐπιτυχία τῆς προσπάθειας τοῦ ἐξομολόγου νὰ κερδίσει τὸν μετανοοῦντα. Καὶ ἐνῶ πρέπει νὰ συμφωνήσουν, ὁ ἐξομολόγος εἶναι ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν ποιμαντικὴ εὐθύνη. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουν τὴ σημασία τοὺς αὐτὰ ποὺ εἴπαμε στὴν ἀρχὴ γιὰ τὴ γενικότερη κατάσταση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ἀποψηπίστεως καὶ ἡθους. Ἡ σημερινὴ πραγματικότητα ἔχει ὠθήσει τὴ θρησκευτικότητα τοῦ ἀνθρώπου στὸ ὄριο τῆς ὑπάρξεώς του, ἀφοῦ οἱ κοινωνικὲς δομὲς ἔχουν σχεδὸν ἐντελῶς ἀποθρησκευοποιηθεῖ. Ὁ ἐξομολόγος τὸν συναντᾷ μόνον στὰ ὑπαρξιακά του ἀδιέξοδα, ὅπου οἱ ἐνοχές του συγχέονται μὲ τὸ ἄγχος του, μόνον στὴ συναισθησὶ τῆς πεπερασμένης φύσης του, λόγῳ ἀρρώστιας ἢ θανάτου τῶν ἀνθρώπων τοῦ περιβάλλοντός του, μόνον στὰ ἀτεγκτὰ ὅρια ποὺ μπαίνουν στὴ δύναμίν του, καὶ τὰ ὁποῖα στὴν προσπάθειά του νὰ τὰ ξεπεράσει μέσα στὸν πυρετὸ τῆς πνευματικῆς του ἀρρώστιας πληγώνεται καὶ γεμίζει ἁμαρτίες. Ἡ προσέγγισί του μπορεῖ νὰ γίνῃ στὰ ἔσχατα ὅρια τῆς οἰκονομίας, ὅπως τὴν ἄσκησε ὁ Χριστὸς ποὺ

36. 4ος Κανὼνας Γρηγορίου Νύσσης, Μτφρ. Ἀρχιμ. Παγκρατίου Μπρούσαλη στὸ: Ἀκρίβεια ἢ Ἐπιείκεια, Κaternή 2000, σελ. 35.

37. 5ος Κανὼνας Συνόδου Ἀγκύρας.

38. 16ος Κανὼνας Συνόδου Ἀγκύρας.

39. 2ος Κανὼνας Συνόδου Λαοδικείας.

40. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ.π.σελ. 49.

41. Ἱ.Καρμίρης, Δ.Σ.Μ., τόμος Α', σελ. 449.

εἶπε: «οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες» (Μτ. 9, 12), καὶ πού ἀνεζήτησε τὸ χαμένο πρόβατο μέχρι πού τὸ βρῆκε. Τὰ ἴδια ἔσχατα ὅρια τῆς οἰκονομίας ἔδειξε μὴ κατακρίνοντας τὴν μοιχαλίδα γυναῖκα ἀρκούμενος στὴν ἐντολὴ «μηκέτι ἁμάρτανε» (Ἰω. 8, 3 - 11). Ἔτσι καὶ ὁ ἐξομολόγος θὰ ἐκμεταλλευτεῖ καὶ τὸ παραμικρὸ σημάδι ἀφυπνίσεως καὶ θὰ ἐφαρμόσει τὴν οἰκονομία χωρὶς νὰ φοβηθεῖ κάθε συγκατάβαση. Θὰ ἔχει ὑπόψη του ὅτι ὁ Θεὸς ἔσπειρε στὸν ἐξομολογούμενο τοὺς καλοὺς λογισμοὺς πού τὸν ἔφεραν σὲ ἐπίγνωση τῆς ἁμαρτίας ὡς οὐδὴποτε μικροῦ βαθμοῦ καὶ θὰ τὸν βοηθήσει νὰ γίνῃ αὐτὸ θέληση γιὰ βαθύτερη μετάνοια. Παράδειγμα μεγέθους τῆς οἰκονομίας εἶναι ὁ ἀπόστολος Παῦλος πού εἶπε: «ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἑμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδίσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδίσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδίσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ ἵνα κερδίσω τοὺς ἀνόμους. Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδίσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινας σώσω» (Α' Κορ. 9, 19-22). Σχολιάζοντας ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει ὅτι ὅλα αὐτὰ πού ἔκανε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἦταν οἰκονομία καὶ συγκατάβαση, ὅταν ἔκαμε περιτομὴ στὸν Τιμόθεο, ὅταν ὁ ἴδιος ὑποβλήθηκε στοὺς τελετουργικοὺς καθαρισμοὺς τῶν Ἰουδαίων καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα. Σημειώνει μάλιστα μὲ ἔμφαση ὅτι τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅσα λέει ὁ Παῦλος εἶναι τὸ ὅτι ἔγινε στοὺς ἀσθενεῖς ὡς πρὸς τὴν πίστη, ἀσθενής: «αὐτὸ λοιπὸν εἶναι ὁ σκοπὸς πού λέει αὐτά, γιὰ τὸ ὅποιο καὶ ἐξέθεσε ὅλα τὰ ἄλλα»⁴². Τὸ ἴδιο λέει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ὅταν ἀπαντώντας σὲ σχετικὴ ἐρώτηση ὑποστηρίζει: «Πρέπει νὰ θεραπεύουμε τὸν ἄρρωστο μὲ κάθε τρόπο καὶ νὰ φροντίζουμε νὰ βάλουμε στὴ θέση του τὸ ἐξαρθρωμένο μέλος»⁴³.

42. Ἰωάννης Χρυσόστομος, Λόγος ΚΒ' εἰς τὴν Α' π/Κορινθ., παρ. 4, Ε.Π.Ε., τόμος 47, σελ. 23.

43. Μ. Βασίλειος, Ὁροι κατ' ἐπιτομήν, Ἀπόκρισις 102η, Ε.Π.Ε., τόμος 9, σελ. 135.

Ἄν καὶ εἶναι αὐτονόητο, θὰ ἦταν παράλειψη ὡστόσο, ἐὰν δὲν ἀναφέρονταν καὶ κάποιες περιπτώσεις, ὅπου ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας παίρνει πολὺν εἰδικὴ μορφή. Εἶναι ἡ περίπτωσις τῶν ἀνθρώπων πού βρίσκεται σὲ κίνδυνο ἡ ζωὴ τους, ὅποτε ἀναστελλεται ἡ ὁποιαδήποτε ρύθμιση καὶ ἀποκαθίστανται στὴ Θεία Κοινωνία. Ἐὰν ζήσουν, τότε θὰ συνεχισθεῖ ὅτι δὲν μπόρεσε νὰ τελειώσει⁴⁴. Μιὰ ἄλλη περίπτωσις εἶναι αὐτὴ τῶν δαιμονιζομένων καὶ ὅσων ἄλλων στεροῦνται τὴν ἐλευθερίαν βουλήσεως. Γι' αὐτοὺς προβλέπεται ὅτι προσέρχονται στὴ Θεία Κοινωνία, ὅταν τὸ ἐπιτρέπει ἡ κατάστασή τους, ὅταν δηλαδή, δὲν βλασημοῦν, ἔχουν νηφαλιότητα κ.λπ.⁴⁵. Μιὰ ἰδιαίτερη περίπτωσις πού συχνὰ συμβαίνει ν' ἀντιμετωπίζουν οἱ ἐξομολόγοι, εἶναι τὰ προβλήματα πού μπορεῖ νὰ δημιουργηθοῦν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἀναβολῆς τῆς Θείας Κοινωνίας, ἀνάμεσα σὲ συζύγους ἢ μέσα στὴν οἰκογένεια γενικότερα. Μπορεῖ δηλαδή νὰ συμβεῖ, ἡ ρύθμιση πού θὰ ἐπιβάλλει ὁ ἐξομολόγος, ἂν γίνῃ γνωστή, νὰ προκαλέσει τὶς ὑποψίες τοῦ συζύγου ἢ τῶν γονέων ἀναλόγως, καὶ ἀντὶ νὰ βοηθήσει τοὺς ἀνθρώπους, νὰ φέρῃ ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Παρόμοιες περιπτώσεις ἀντιμετωπίζονται στοὺς κανόνες μὲ βάση τὶς τότε κρατούσες συνθήκες. Στὴν περίπτωσις αὐτή, ὁ ἐξομολόγος πρέπει νὰ λαμβάνει ὑπόψη του, πέρα τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ οἰκονομία ἐφαρμόζεται καὶ γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τοῦ σκανδαλισμοῦ⁴⁶.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ ἐξομολόγου σχετικά μὲ τὴν ἄσκησις τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας κατὰ τὴν ἀποδοχὴ τῶν μετανοούντων καθορίζεται, ὅπως εἶπαμε, στὶς σχετικὲς παραγγελίες

44. 13ος Κανὼνας Πρώτης Οἰκουμ. Συνόδου.

6ος Κανὼνας Συνόδου Ἀγκύρας

5ος Κανὼνας Γρηγορίου Νύσσης.

45. Κανόνες: 79ος Ἀποστολικός, 3ος Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, 4ος Νικολάου Κων/λεως.

46. 34ος Κανὼνας τοῦ Μ. Βασιλείου, Πρβλ. Σχόλιο Βαλσαμῶνος: «Ἄλλ' ἐκλαβοῦ τὸ ρῆμα τοῦ ἁγίου, εἰς τὸ μὴ γενέσθαι τὰ ἐπιτίμια αἵτια μεγάλου σκανδάλου μέσον τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναίκος» Ρ.Π.Σ. τόμος Δ', σελ. 478.

τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ στὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων πού ἔχουν περιβάλλει μὲ τὸ κύρος τους καὶ ἄλλες ἀποφάσεις τοπικῶν συνόδων καὶ Πατέρων. Ὁ ἐξομολόγος πρέπει νὰ ἔχει ὑπόψη του τὰ παραπάνω κείμενα, νὰ γνωρίζει τίς ἐρμηνεῖες τῶν κανονολόγων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ὁδηγητικά κείμενα τῶν Πατέρων πού διαχρονικὰ περιβλήθηκαν μὲ κύρος καὶ αὐθεντία. Ἔτσι ἐξασφαλίζεται ἡ ἄσκησις τῆς διακριτικῆς εὐχέρειας ἀπὸ τυχόν αὐθαίρετη ἐφαρμογή της πού θὰ ἔβλαπτε τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, πού ἦρθε στὸν κόσμον «ἁμαρτωλοὺς σῶσαι». Εἶναι πολὺ εὐκόλο, καὶ σ' αὐτὸ ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει πολλὰ, οἱ διατάξεις πού ἀναφέραμε ἀντὶ νὰ ὑπηρετοῦν τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο θεσπίστηκαν, νὰ αὐτονομηθοῦν ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἔργο Του καὶ νὰ γίνουν θεσμοί, τύποι καὶ κανόνες πού θὰ ὑπηρετοῦν τὴν πνευματικὴ τυραννία καὶ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία πῶς ἀντιμετώπισε ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τοὺς θρησκευτικούς θεσμοὺς τῆς ἐποχῆς Του. Στὸ Εὐαγγέλιο ὁ Χριστὸς ὑπέβαλε σὲ ἔλεγχο τοὺς θεῖους θεσμοὺς τῆς νηστείας καὶ τοῦ Σαββάτου καὶ ἔδειξε τὸ νόημα τῶν καθάρσεων καὶ τῶν τελετουργικῶν ἀγνισμῶν.

Στὶς συζητήσεις πού κάνει ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς Φαρισαίους γιὰ τὴ νηστεία δηλώνει ὅτι οἱ μαθηταὶ του θὰ νηστεύουν «ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος», διότι «ὅσον χρόνον ἔχουν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν» (Μκ. 2, 19-20· Μτ. 9, 15· Λκ. 5, 34-35). Ἔτσι τὸ νόημα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς νηστείας ἐντοπίζονται, περιορίζονται καὶ ἐξαντλοῦνται στὸ πρόσωπό Του⁴⁷. Κριτήριο τῆς τηρήσεώς τους εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος. Στὸ παράδειγμα τῆς τηρήσεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ Σαββάτου, ὁ Χριστὸς ἐτόνισε τὴν προτεραιότητα τῆς ἀξίας «ἄνθρωπος» ἔναντι τῆς ἀξίας «Σάββατον». «Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον» (Μκ. 2, 27). Βεβαίωσε μάλιστα αὐτὴ τὴν προτεραιότητα μὲ τὴ σχεδὸν ἀποκλειστικὴ θεραπεία ἀσθενῶν κατὰ τὰ Σάββατα, δείχνοντας ὅτι ἀντὶ τῆς τυπικῆς τηρήσεως τοῦ

θρησκευτικοῦ κανόνα, προέχει ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο πού βρίσκεται σὲ κατάσταση ἀρρώστιας καὶ πρέπει νὰ σωθεῖ⁴⁸. Σημειώνει χαρακτηριστικὰ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ποιεῖ δὲ ταῦτα, οὐ παραβαίνων, ἀλλ' ὑπερβαίνων τὸν νόμον»⁴⁹. Καὶ στὸ παράδειγμα τῶν καθάρσεων καὶ τῶν τελετουργικῶν ἀγνισμῶν ὁ Χριστὸς ἔδειξε ὅτι ἡ θρησκευτικὴ καθαρότητα δὲν ἀφορᾷ στὴν τήρησι κάποιων θρησκευτικῶν τύπων, ἀλλὰ ἀφορᾷ στὸ βάθος τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου, στὴν καρδιά του (Μκ. 7, 1-28· Μτ. 15, 1-20)⁵⁰. Αὐτὸ συνεπάγεται ὅτι καὶ ὁ ἐξομολόγος δὲν πρέπει νὰ βλέπει στοὺς Ἱεροὺς Κανόνες τὴ διαδικασία τηρήσεως θρησκευτικῶν τύπων, ἀλλὰ νὰ τοὺς χρησιμοποιεῖ ὡς μέσα καθάρσεως τῆς καρδιάς τῶν μετανοούντων καὶ ἔνταξίς τους στὴν Ἐκκλησία.

Ἡ διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ ἐξομολόγου σχετικὰ μὲ τὴν ἄσκησις τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας περνάει μέσα ἀπὸ τίς κανονικὲς διατάξεις, ἀλλὰ δὲν μένει σ' αὐτές. Σημειώνουν οἱ ἐρμηνευτές: «Περὶ πολλῶν ἐπιτιμίων καὶ διαφορῶν διαλεχθεῖσα ἡ σύνοδος, καὶ τῶν ἀπαριθμηθέντων πταισμάτων ἐκάστω τὸ κατάλληλον ἀποτάξασα, τελευταῖον, διὰ τοῦ παρόντος κανόνος, τὸ πᾶν τῇ κρίσει τῶν ἐπισκόπων ἀνέθετο»⁵¹. Ἡ εὐθύνη τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς οἰκονομίας μένει πάντοτε στὰ χεῖρα τοῦ ἐξομολόγου. Γι' αὐτὸ οἱ διατάξεις δὲν πρέπει ποτὲ νὰ αὐτονομηθοῦν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, ἀλλὰ νὰ στηρίζουν τὴν πορεία πρὸς Αὐτόν. Ἐπίσης ὁ ἐξομολόγος δὲν πρέπει νὰ ξεχνάει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὑπεράνω τῶν διατάξεων πού ὑπάρχουν γιὰ νὰ ὑπηρετοῦν τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας του. Ἔτσι θὰ ἀξιῶνεται νὰ συνεχίζει τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ πού κατὰ τὴν παράδοσή μας εἶναι «τῶν ἐν φύσει καὶ νόμῳ καὶ θεσμῷ καὶ τάξει Κριτῆς»⁵².

48. ὁ.π. σελ. 50-52, 276-277.

49. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, P.G. 59, 210.

50. Δημ. Τρακατέλλης, ὁ.π. σελ. 106-109, 276.

51. Ζωναράς, Σχόλιο στὸν 102 κανόνα τῆς Πενθέκτης, Ρ.Π.Σ., τόμος Β', σελ. 552.

52. Μάξιμος Ὁμολογητής, P.G. 90, 308C.

47. Δημ. Τρακατέλλης, Ἐπίσκοπος Βρεσθένης, Ἐξουσία καὶ Πάθος, Ἀθήνα 1983, σελ. 49-50, 276.

4ο Εὐρωπαϊκὸ Συνέδριο γιὰ τὴν ἔνταξη τῶν προσφύγων (Ἀθήνα, 1-2 Δεκ. 2000)**Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ****(Εισήγηση στὴ στρογγυλὴ τράπεζα)**

Στὸν πολὺ περιορισμένο χρόνον ποὺ ἔχω στὴ διάθεσή μου, θὰ ἐπιχειρήσω νὰ σᾶς παρουσιάσω μερικὰ δεδομένα καὶ μερικὲς σκέψεις γιὰ τὸν ρόλο τῆς Ἐκκλησίας στὸ ἐγχεῖρημα τῆς ἔνταξης τῶν προσφύγων στὴν Κοινωνία. Οἱ ἀναφορές μου θὰ περιορισθοῦν στὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη

ἄνθρωπο ὡς «εἰκόνα Θεοῦ» καὶ ὡς «πρόσωπο», σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὴν κατανόηση αὐτοῦ ὡς ἀτόμου. Ἡ ἔννοια τοῦ προσώπου παραπέμπει καὶ ἐτυμολογικῶς σὲ μιὰ σχέση, σὲ μιὰ κοινωνία. Ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει μόνον σὲ ἀναφορικότητα, ὡς «ἐναντι κάποιου ἄλλου», ὁ ὁποῖος εἶναι διαφορετικὸς καὶ μὲ τὸν ὁποῖο κοινωνεῖ «ἐνώπιος ἐνωπίῳ». Ὁ τρόπος ὑπαρξῆς καὶ ἡ σχέση τῶν προσώπων ὁρίζεται ὡς σχέση ἀγάπης, ἡ ὁποία κορυφώνεται στὴν θυσιαστικὴ προσφορὰ πρὸς τοὺς ἄλλους, χωρὶς διάκριση καὶ χωρὶς προσδοκία ἀνταπόδοσης. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν εἶναι κάποιο ἀπλὸ συναίσθημα, ἀλλὰ τρόπος ὑπαρξῆς καὶ ζωῆς.

Τοῦ κ. **Ἀντωνίου Κ. Παπαντωνίου**
Δ/τοῦ τοῦ Κέντρου Συμπαράστασews
Παλιννοστούντων

Ἐκκλησία καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Κοινωνία. Τὴν διεκκλησιαστικὴ καὶ εὐρωπαϊκὴ διάσταση τοῦ ἰδίου θέματος θὰ σᾶς παρουσιάσει ὁ κύριος Ἀποστόλου.

Ὁ χρόνος δὲν ἐπιτρέπει λεπτομερεῖς ἱστορικὲς ἀναδρομές, οὔτε βαθύτερες ἀναλύσεις. Κατ' ἀνάγκην θὰ ἀναφερθῶ ἐπιλεκτικῶς καὶ ἀκροθιγῶς σὲ ὀλίγα μόνον ἀπὸ τὰ πολλὰ ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφερθοῦν, ἐὰν ἐπιζητοῦσε κανεὶς μιὰ στοιχειώδη ἔστω πληρότητα.

Θὰ ἐκθέσω ἀρχικῶς μὲ συντομία τὴν ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν γιὰ τὸν ξένο, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν βάση καὶ τὴν ἀφετηρίαν γιὰ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μὲ τοὺς ξένους καὶ τοὺς πρόσφυγες. Στὴ συνέχεια θὰ ἀναφερθῶ ἐπιγραμματικὰ στὸ ἔργο τῆς ἐκκλησιαστικῆς «ξενίας» καὶ θὰ τελειώσω μὲ μερικὲς παρατηρήσεις βασισμένες στὴν ἐμπειρία τῶν Γραφείων μας.

Α. Θεολογικὲς Προϋποθέσεις

1. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία κατανόει τὸν

2. Σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, στὴν ἀγαπητικὴ αὐτὴ σχέση καὶ κοινωνία τῶν προσώπων δὲν ὑπάρχουν περιθώρια γιὰ τοὺς συνήθειες στὴν κοινωνικὴ μας ζωὴ φραγμοὺς καὶ τὶς διακρίσεις μὲ βάση τὸ φύλο, τὸ ἔθνος, τὴν θρησκευτικὴ πίστη, τὴν οἰκονομικὴ τάξη, καὶ τὴν κοινωνικὴ προέλευση: Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολή του (3.28) διακηρύσσει ὅτι στὸν Χριστιανισμό δὲν ὑπάρχει πλέον διάκριση ἀνάμεσα σὲ «ἄρσεν καὶ θῆλυ», ἀνάμεσα σὲ «Ἰουδαῖο καὶ Ἑλληνα», ἀνάμεσα σὲ «δοῦλο καὶ ἐλεύθερο», γιὰτὶ ὅλοι εἶναι ἴσοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

3. Εἰδικότερα ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέση πρὸς τοὺς «ξένους», ἡ Ἐκκλησία ζητεῖ ἀπὸ τὰ Μέλη της νὰ ἔχουν μιὰ ἰδιαίτερη εὐαισθησία, συνειδητοποιώντας τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας ἀρχίζει τὴν ἐπίγειαν ζωὴ Του ὡς πρόσφυγας, τοῦ ὁποῖου τὴν ζωὴ ἀπειλοῦσε ὁ Ἡρώδης (Ματθ. β' 13-15), καὶ παραμένει σὲ ὅλη τὴν ἐπί-

γεια ζωή Του ἑνας ξένος, μὴ ἔχων ποῦ νὰ κλίνει τὴν κεφαλὴν Του. Ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου (Α' Πέτρου 2, 11) εἶναι «πάροικοι» καὶ «παρεπίδημοι», δηλαδὴ προσωρινοὶ καὶ ξένοι σὲ αὐτὸν τὸν κόσμον.

4. Ἀπόρροια τούτων εἶναι γιὰ τὸν χριστιανὸ ἡ ὑποχρέωση νὰ ἀποφεύγει τὴν ἀπόρριψη, τὴν ἐκμετάλλευση καὶ τὴν καταπίεση τοῦ ξένου, νὰ σέβεται τὰ δικαιώματά του (Λευιτικὸ, ΙΘ', 33-34), καὶ νὰ ἀναγνωρίζει στὸ πρόσωπο τοῦ ξένου τὸ πρόσωπο τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστὸς μᾶς βεβαίωσε ὅτι ὅποιος προσφέρει φροντίδα καὶ περίθαλψη στοὺς ξένους, τὴν προσφέρει στὸν ἴδιο τὸν Χριστό, καὶ ὅποιος τὴν ἀρνεῖται, τὴν ἀρνεῖται στὸν ἴδιο τὸ Χριστό.

5. Ἡ παραβολὴ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη δὲν ἀφήνει περιθώρια παρερμηνείας γιὰ τὸ ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος καὶ ὁ πλησίον, στὸν ὁποῖο ὀφείλουμε τὴν ἀγάπη μας: δὲν εἶναι μόνον ὁ ὁμόθρησκος, ὁ συμπατριώτης καὶ ὁ ὁμοϊδεάτης μας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ποὺ εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὸς ἀπὸ μᾶς, αὐτὸς ποὺ πρεσβεύει ἄλλα πιστεύματα καὶ ἄλλη θρησκεία, αὐτὸς ποὺ ἔχει διαφορετικὴ ἰδεολογία, αὐτὸς ποὺ κοινωνικὰ θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ τὸν ἀποφεύγουμε, καὶ ποὺ πολιτικὰ μπορεῖ νὰ ὀρίζεται καὶ ὡς ἐχθρὸς μας. Ὅπως παρατηρεῖ παλαιὸς ἀνὺμνος ἐρμηνευτὴς τῶν Γραφῶν, ἡ ἀξία τοῦ διαφορετικοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ προσώπου του δὲν μπορεῖ νὰ προσβάλλεται, νὰ μειώνεται, νὰ εὐτελίζεται ἐξ αἰτίας τῆς ἑτερότητός του καὶ τῆς καταγωγῆς του ἀπὸ ἄλλο τόπο. Ἀντίθετα μάλιστα: ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάντα νὰ τιμᾶται γιὰ τὴν ἀπλὴ ιδιότητά του ὡς ἀνθρώπου [«οὐκ ἐξακολουθήσετε τὰ ἐθνῶν ἔθνη· ἀτιμάζεται γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁ ξένος· οὐ γὰρ ἐλαττοῦται ἄνθρωπος ἀνθρώπου διὰ τὸπον, ἀλλὰ τιμᾶται διὰ φύσιν» (Ἀδελφὸς σχολιαστὴς στὸ Λευιτικόν, 19, 33-34)].

6. Ὁ χριστιανὸς ἐπομένως δὲν μπορεῖ νὰ ἱκανοποιεῖται ἀπὸ καὶ νὰ ἀρκεῖται σὲ μιὰ παθητικὴ

ἀνεκτικότητα τῆς ἑτερότητας τοῦ ξένου, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ προχωρεῖ σὲ μιὰ δυναμικὴ κατάφαση τοῦ προσώπου του, ἐκφραζόμενη σὲ κοινωνία ἀγάπης. Καὶ ἡ τήρηση αὐτῆς τῆς Ἐντολῆς ἀποτελεῖ κριτήριον γνησιότητος τῆς πίστεως, καὶ αὐθεντικότητος τῆς ἐκφράσεώς της εἰς τὴν ζωὴν, εἶναι δηλαδὴ κριτήριον «ὀρθοδοξίας» καὶ «ὀρθοπραξίας».

7. Ἡ σημασία τῆς πίστεως αὐτῆς στὴν πρακτικὴ ἄσκηση τῆς ἐργασίας μὲ τοὺς πρόσφυγες εἶναι τεράστια. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ οἱ κοινωνίες καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα ἐρίζουν γιὰ τὸ εἶδος τῆς μεταναστευτικῆς πολιτικῆς ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ οἱ ἄνθρωποι χωρίζονται ἀνάμεσα σὲ αὐτοὺς ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ πολιτικὴ ἀπέναντι στοὺς ξένους θὰ πρέπει νὰ εἶναι πολιτικὴ ἀφομοίωσης, στοὺς ἄλλους ποὺ ὑποστηρίζουν τὴν πολιτικὴ τῆς ἀπλῆς ἀνεκτικότητος, καὶ τέλος ἐκείνους ποὺ εἶναι φανατικοὶ ὁπαδοὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἡ Ἐκκλησία προτείνει μιὰ στάση ἀπόλυτου σεβασμοῦ καὶ κατάφασης τῆς Ἐτερότητος ἐν πνεύματι συνδιαλλαγῆς, ἀλληλεγγύης καὶ ἀγάπης. Ἡ ἐπίδραση τῆς διδασκαλίας αὐτῆς στὴν κοινωνία τῶν πολιτῶν ἀποτελεῖ τὴν καλύτερην ἀφετηρία γιὰ μιὰ δημιουργικὴ καὶ ἀξιοπρεπὴ συσσωμάτωση.

Β. Ἡ Πράξις τῆς Ἐκκλησίας

8. Ὁ χρόνος δὲν ἐπιτρέπει ἱστορικὰς ἀναδρομὰς. Θεωρῶ ὅμως σημαντικὸ νὰ ἀναφερθῶ μόνον σὲ ἓνα ἱστορικὸ γεγονὸς: τὴν ἐμφάνιση τοῦ θεσμοῦ τοῦ «ξενώνα» καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ «ξενοδόχου». Καὶ τὰ δύο ἔχουν τὴν προέλευσίν τους στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση τοῦ Βυζαντίου. Ὁ «ξενώνας», στὸν ὁποῖο παρείχετο δωρεὰν τροφὴ καὶ στέγη στοὺς ξένους καὶ τοὺς ταξιδιώτες, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἔχοντας ἀνάγκη στέγης καὶ τροφῆς, καὶ γιὰ διάστημα ποὺ μποροῦσε νὰ φθάσει μέχρι καὶ τὰ τρία χρόνια, ἀποτελοῦσε πολὺ σπουδαῖο ἴδρυμα στὴν βυζαν-

τινή κοινωνία. Έχουμε ιστορικές μαρτυρίες για την ύπαρξη πολυαριθμών ξενώνων, που λειτουργούσαν σε πόλεις, κωμοπόλεις, όδικες άρτη- ρίες, έκκλησίες και μοναστήρια. Από τον τρίτο μετά Χριστόν αιώνα καθιερώθηκε και το άξίωμα του «ξενοδόχου», ως υπευθύνου για την σωστή διοίκηση και λειτουργία του ξενώνος. Το άξίωμα έδίδετο συνήθως σε σπουδαία πρόσωπα, φημι- ζόμενα για τις γνώσεις τους και για την άρετή τους. Όταν οι ανάγκες αυξάνονταν και οι δια- θέσιμοι ξενώνες δεν έπαρκοῦσαν, τότε οι Έπί- σκοποι, όπως π.χ. ο Ίωάννης ο Χρυσόστομος, καλούσαν τους πιστούς να λειτουργήσει ο καθέ- νας μέσα στο σπίτι του ένα δωμάτιο ως ξενώνα, με άποτέλεσμα, κατά τον ιστορικό Παλλάδιο, όλοι οι άνδρες της Κωνσταντινούπολης να μετα- τραποῦν σε ξενοδόχους. Η παράδοση της φιλο- ξενίας συνεχίζεται μέχρι σήμερα στα όρθόδοξα Μοναστήρια, θά πρέπει δέ να αναφερθεί ότι στίς παραμεθόριες Μητροπόλεις άρκετές είναι οι πε- ριπτώσεις Μοναστηριών, που άνοιξαν τις πύλες τους για να προσφέρουν στέγη και τροφή σε ομάδες άλλοδαπών τους όποιους μετέφεραν πα- ράνομα δουλέμποροι στην Χώρα μας.

9. Η σύγχρονη Όρθόδοξη Έκκλησία συνερ- γάζεται στενά με όλες τις άλλες Έκκλησίες της Εὐρώπης και των Μεσογειακών Χωρών της Άφρικής και της Μέσης Άνατολής, καθώς και με Διεκκλησιαστικούς Όργανισμούς, στους όποιους μετέχει, όπως το Παγκόσμιο Συμβούλιο Έκκλησιών, ή Διάσκεψη των Εὐρωπαϊκών Έκ- κλησιών και ή Διεκκλησιαστική Έπιτροπή για τους Μετανάστες στην Εὐρώπη, την όποια εκπροσωπεί στο Συνέδριο αυτό ο κύριος Άπο- στόλου. Άνταλλάσσει μαζί τους έμπειρίες και εφαρμόζει μαζί τους σε εταιρικό δίκτυο ειδικά προγράμματα. Η ιδιαίτερη ώφέλεια που προκύ- πτει από την συνεργασία αυτή έγκειται στη δυ- νατότητα αξιοποίησεως των κοινών έμπειριών και άσκήσεως μέσω των διεκκλησιαστικών όργάνων μιάς άποτελεσματικότερης συνηγορίας στα όργανα της Εὐρωπαϊκής Ένώσεως και

στούς άλλους Διεθνείς Όργανισμούς. Για το θέ- μα αυτό θά σάς ειπεί περισσότερα ο κύριος Άποστόλου.

10. Σε έθνικό επίπεδο είναι ευτύχημα ότι τα τελευταία χρόνια έχει άρχισει στην χώρα μας μιá αξιομνημόνευτη και άξιέπαινη συνεργασία ανά- μεσα σε όλες σχεδόν τις ΜΚΟ που εργάζονται στον τομέα των προσφύγων, όπως και όλων μα- ζί με την Ύπατη Άρμοστέα για τους Πρόσφυ- γες και το Έπουργείο Δημοσίας Τάξεως. Η Έκ- κλησία είναι πολύ ευτυχής που μπορεί να συμμε- τέχει σε αυτή την συνεργασία προσφέρουσα και λαμβάνουσα, εμπλουτίζουσα και εμπλουτιζομέ- νη από την έμπειρία όλων.

11. Σε επίπεδο παροχής άμέσων υπηρεσιών το ειδικό Γραφείο μας για τους πρόσφυγες, το «Οίκουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων», με το ειδικευμένο στελεχειακό δυναμικό του από κοι- νωνιολόγους, κοινωνικούς ανθρωπολόγους, νο- μικούς, διαπολιτισμική ψυχολόγο, κοινωνικούς λειτουργούς, διδασκάλους γλώσσας και διερμη- νείς, εφαρμόζει ειδικά προγράμματα, δύο από τα όποια, το INTO και το Πρόγραμμα Άσύλου, έπιχορηγοῦνται από την Εὐρωπαϊκή Έπιτροπή. Με τα προγράμματα αυτά προσφέρει στους πρόσφυγες και τους ίκέτες άσύλου υπηρεσίες ύποδοχής, προσανατολισμοῦ, κοινωνικής και πολιτισμικής συμβουλευτικής, νομικής πληροφό- ρησης, στήριξης και προστασίας, εκμάθησης της έλληνικής γλώσσας, πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, βοήθειας στην διαδικασία ύποβολής αίτησεως άσύλου. Προσφέρει επίσης ξενώνα προσωρινής στέγασης και τροφής, ξενώνα γυ- ναικών που ζητούν άσυλο, ξενώνα και προστα- σία γυναικών που βρίσκονται σε κίνδυνο εκμε- τάλλευσης ή είναι θύματα όποιασδήποτε μορφής βίας. Πραγματοποιεί τέλος επισκέψεις και προ- σφέρει βοήθεια προς άλλοδαπούς κρατούμενους στα κρατητήρια ή τις φυλακές, και συμπαραστέ- κεται στίς οικογένειες άλλοδαπών κρατουμένων.

Γ. Ἐρωτήματα καὶ Διαπιστώσεις

12. Ὁ αἰώνας πού λήγει σφραγίστηκε ἀπὸ δύο Παγκοσμίους Πολέμους, ἐκτεταμένη προσφυγιά, διωγμούς, ἐκτοπισμούς, ξεριζωμούς, ρατσιστικές διακρίσεις καὶ εὐτελισμό τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Στὴν Εὐρώπη, ἡ κατάρρευση τοῦ πρῶην σοσιαλιστικοῦ καθεστώτος, ἡ ἐπακλουθήσασα πολιτική καὶ οἰκονομική κρίση καὶ ἡ –συχνὰ ὑποκινούμενη– ἀναβίωση τῶν ἐθνικιστικῶν, ἐθνοτικῶν καὶ θρησκευτικῶν διαφορῶν, ὁδήγησαν σὲ φονταμενταλισμούς, ἐθνοκαθάρσεις, ἀποσχιστικές τάσεις καὶ ἐμφύλιες συγκρούσεις πού εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἐνδοευρωπαϊκῶν προσφύγων, ἐκτεταμένους ἐσωτερικούς ἐκτοπισμούς καὶ σημαντικές μεταναστευτικές ἐκροές πρὸς τὶς χῶρες τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Νότου, στὸν ὁποῖο ἀνήκει καὶ ἡ Ἑλλάδα. Στὶς χῶρες τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας οἱ συνέπειες ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ παγκοσμιοποίηση, τὴν ἄμετρη ἐκμετάλλευση τῶν φυσικῶν πόρων, τὴν ἀλόγιστη καταστροφὴ τοῦ περιβάλλοντος, τὴ δραματικὴ μείωση ζωτικῶν πηγῶν ἐπιβίωσης, καὶ τὴν ἐπικράτηση τυραννικῶν πολιτικῶν καθεστώτων, ὁδηγοῦν ἑκατομμύρια ἀνθρώπους στὴν φτώχεια καὶ τὴν ἐξαθλίωση, τοὺς ἀκυρώνουν στὴν πράξη τὸ δικαίωμα παραμονῆς καὶ τὴν δυνατότητα ἐπιβίωσης στὶς ἐστίες τους καὶ τοὺς ἐξαναγκάζουν σὲ ἀπέλπιδα φυγὴ διὰ παντός μέσου καὶ τρόπου. Τὴν ἴδια στιγμή, ἡ ἐπὶ τριακονταετία ἀκολουθούμενη ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση πολιτικὴ τῆς μηδενικῆς μετανάστευσης καὶ ἡ αὐστηρὴ φρούρηση τῶν ἐξωτερικῶν συνόρων, κλείνουν ἐρμητικὰ τὶς πόρτες τῆς Εὐρώπης καὶ προσφέρουν ἔδαφος γιὰ ἐμπορικὴ ἐκμετάλλευση τῆς ἐλπίδος καὶ ἄνθηση τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ λαθροδιακινητοῦ μεταναστῶν μὲ ὅλες τὶς γνωστὲς συνέπειες. Καθημερινῶς φθάνουν στοὺς δέκτες τῶν τηλεοράσεών μας τραγικὲς εἰδήσεις καὶ δραματικὲς εἰκόνες καὶ περιγραφές ἀνθρώπων πού κινδυνεύουν νὰ πνιγοῦν ἢ πρᾶγματι πνίγονται μὲ τὰ σαπισκάρβα τῆς λαθροδιακίνησης, ἀνθρώπων πού χάνουν τὴ ζωὴ τους

ἀπὸ νάρκες, ἀνθρώπων πού πεθαίνουν ἀπὸ ἀσφυξία σὲ νταλίκες καὶ καμιόνια, ἀνθρώπων πού παθαίνουν κρυοπαγήματα καὶ τοὺς κόβουν τὰ πόδια, ἀνθρώπων πού ἐνῶ ξεκίνησαν μὲ ἐλπίδα τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἐλευθερία, καταλήγουν τελικῶς στὰ ἀστυνομικὰ κρατητήρια τῆς Εὐρώπης.

13. Μὲ βάση τὶς ἐμπειρίες αὐτές, ἃς μᾶς ἐπιτραπεί νὰ διατυπώσουμε μερικὰ ἐρωτήματα:

14. Πρῶτον, μήπως παρὰλληλα πρὸς κάθε συζήτηση γιὰ μεταναστευτικὲς πολιτικὲς καὶ ἑντάξη κοινωνικὴ τῶν προσφύγων θὰ ἔπρεπε ἡ παγκόσμια κοινότητα νὰ καταβάλλει μεγαλύτερες προσπάθειες στὴν ἀνάλυση καὶ τὰ μέτρα καταπολέμησης τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τοῦ σημερινοῦ προσφυγικοῦ καὶ μεταναστευτικοῦ προβλήματος;

15. Δεύτερον, κάτω ἀπὸ τὶς σημερινὲς καὶ γνωστὲς σὲ ὅλους μας συνθήκες, μήπως δὲν ἐξυπηρετοῦν πλέον οἱ παλαιὲς κατηγοριοποιήσεις τῶν ἀλλοδαπῶν πού φθάνουν στὴν πόρτα μας καὶ οἱ τεχνητοὶ διαχωρισμοὶ ἀνάμεσα σὲ πολιτικούς πρόσφυγες, αἰτοῦντες ἄσυλο, οἰκονομικούς μετανάστες, νόμιμους καὶ παράνομους; Μήπως οἱ ἔννοιες αὐτὲς ἔχουν χάσει πολὺ ἀπὸ τὴν σημαντικὴ τους καὶ ἔχουν παύσει νὰ ἀποτελοῦν ἀξιόπιστα ἀναλυτικὰ ἐργαλεῖα;

16. Τρίτον, ἓνα μεγάλο ποσοστὸ ἀπὸ τοὺς αἰτοῦντες ἄσυλο δὲν ἐμπίπτουν στὴν κατηγορία τῶν προσφύγων σύμφωνα μὲ τὰ κριτήρια τῆς Σύμβασης τῆς Γενεύης, χωρὶς ὅμως αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι κινδυνεύει λιγότερο ἢ ζωὴ τους. Ἐξ ἄλλου ἡ αὐστηρότητα τῶν νόμων καὶ ἡ πολυπλοκότητα στὴν διαδικασία ἀναγνώρισης καὶ παροχῆς ἀσύλου ἔχει συχνὰ ὡς ἀποτέλεσμα νὰ παίρνουν ἄσυλο ὅσοι τελικῶς τὰ κατάφεραν, διότι ἔτυχαν βοηθείας, καὶ νὰ ἀπορρίπτεται τὸ αἶτημα ἱκετῶν, πού θεωρητικῶς θὰ εἶχαν κάθε δικαίωμα, ἂν μποροῦσαν νὰ παρουσιάσουν καλύτερα τὴν περίπτωσή τους. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἓνας μεγάλος ρόλος τῶν ΜΚΟ καὶ τῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὅμως μὲ τὰ

υπάρχοντα σήμερα μέσα και τις επικρατούσες συνθήκες δεν είναι δυνατόν να βοηθηθούν ὅλοι οἱ αἰτοῦντες ἄσυλο, πάντοτε θὰ ὑπάρχουν αὐτοὶ ποὺ δὲν τὰ κατάφεραν καὶ ποὺ δὲν διαφέρουν ἀπὸ ὅσους τὰ κατάφεραν ὡς πρὸς τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον ὡς πρὸς τὸ ὅτι δὲν τὰ κατάφεραν. Ποιὰ θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἡ θεραπεία αὐτοῦ τοῦ προβλήματος; Μήπως οἱ ΜΚΟ καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ μπορούσαν ἐνισχυόμενοι νὰ συμβάλουν στὴν ἐπικράτηση μεγαλύτερης δικαιοσύνης;

17. Τέταρτον, ὁ κίνδυνος καὶ ἡ ἄμεση ἀπειλὴ τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ οὐσιαστικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ πρόσφυγος. Ὅποιος ἐργάζεται μὲ τοὺς λεγόμενους «λαθρομετανάστες» ἀναρωτιέται: Γιατί ἡ πληροφορία γιὰ τὰ πτώματα τῶν Μαρονικῶν λαθρομεταναστῶν στὶς Ἰβηρικὲς ἀκτὲς, τὶς ἀνατινάξεις ἀπὸ τὶς νάρκες κατὰ τὴ διάβαση τῶν συνόρων, τοὺς κινδύνους τοῦ ναυαγίου καὶ τοῦ πνιγμοῦ στὰ παγωμένα νερὰ τῆς Μεσογείου, τῆς διακινδύνευσης τῆς ζωῆς στὰ χιονισμένα βουνὰ τῆς Πίνδου δὲν ἐπιδροῦν ἀνασταλτικὰ σὲ ὅσους ἀναλαμβάνουν τοὺς κινδύνους αὐτοὺς ποὺ συνδέονται μὲ τὴ λαθρομετανάστευση; Ποιᾶς μορφῆς ἀπειλὲς καὶ πιέσεις θὰ πρέπει νὰ ὑποθέσουμε ὅτι προσπαθεῖ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ νὰ διαφύγει ὁ αὐτοπαραδιδόμενος στοὺς δουλεμπόρους λαθρομετανάστης; Κατὰ τί διαφέρει αὐτὴ ἡ ἀπειλή, ἀπὸ τὶς ἀπειλὲς κατὰ τῆς ζωῆς ποὺ προβλέπονται στὴ Συνθήκη τῆς Γενεύης; Ποιὰ εἶναι ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μιᾶς αὐτοχαρακτηριζόμενης ὡς χριστιανικῆς ἢ πάντως πολιτισμένης καὶ ἀνθρωπιστικῶς προσανατολισμένης κοινωνίας ἀπέναντι σὲ αὐτοὺς τοὺς καταληστευθέντες ἀπὸ τοὺς δουλεμπόρους, ποὺ ἐγκαταλείπονται ἡμιθανεῖς στὶς ἔρημες ἀκτὲς ἢ στὰ μόλις ἐπιπλέοντα σαπιοκάραβα γιὰ νὰ πεθάνουν; Γιατί στὴν ὅλη ἐπιχείρηση τοῦ δουλεμπορίου τελικῶς τιμωροῦνται τὰ θύματα καὶ ὄχι οἱ θύτες;

18. Πέμπτον, ἡ πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν

Συμφωνία τοῦ Schengen, τὴν Σύμβαση τοῦ Δουβλίνου καὶ τὶς Συμφωνίες μὲ τὶς ὑπὸ ἔνταξη Χῶρες τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀκυρῶνει στὴν πραγματικότητα κάθε δυνατότητα αἰτήσεως ἀσύλου στὶς πλούσιες Χῶρες τῆς Δύσεως. Πὰ τὴν ἀνθρωπιστικῶς εὐαίσθητη Εὐρώπη ἀνακύπτει ἓνα ἠθικὸ ἐρώτημα: Πῶς μπορούν Χῶρες ποὺ πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια θεωροῦσαν δικαίωμά τους νὰ μεταναστεύουν καὶ νὰ ἐγκαθίστανται σὲ ὅλον τὸν κόσμον καὶ ὅλες τὶς Ἡπείρους, νὰ ἀπαγορεύουν σήμερα τὴν εἴσοδο στὴν ἐπικράτειά τους σὲ πολῖτες χωρῶν ποὺ κάποτε ἀποίκισαν καὶ ἀπὸ τὶς ὁποῖες μέχρι σήμερα ἐνδεχομένως ἀποκομίζουν σημαντικὰ οἰκονομικὰ ὀφέλη; Καὶ κατὰ ποία λογικὴ μπορούν οἱ πλούσιες χῶρες νὰ μετακυλίσουν τὸ βάρος τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων στὶς οἰκονομικῶς ἀσθενέστερες, εἴτε αὐτὲς ἀνήκουν στὸν Εὐρωπαϊκὸ Νότον, εἴτε στὶς οὕτως ἢ ἄλλως δοκιμαζόμενες οἰκονομικῶς καὶ πολιτικῶς χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης;

19. Τελειώνω μὲ μία διαπίστωση: Τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἔνταξη τῶν προσφύγων καὶ τῶν ἁλλοδαπῶν στὶς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες συζητεῖται σὲ μιὰ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία μακροχρόνια ἀνεργία, κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς ἀποκλεισμός, φτώχεια καὶ ὀργανωμένο ἐγκλημα τρομάζουν τὶς κοινωνίες τῆς Εὐρώπης καὶ εὐνοοῦν τὶς κάθε μορφῆς ρατσιστικὲς καὶ ξενόφοβες ἀντιδράσεις σὲ βάρος τῶν ἁλλοδαπῶν. Ἀκόμη καὶ σὲ χῶρες ποὺ μέχρι χθὲς διακρίνονταν γιὰ τὰ φιλόξενα αἰσθήματά τους, ὅπως ἡ δική μας χώρα, ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζονται ἀνησυχητικὰ δείγματα ξενόφοβης ἀντίδρασης. Ἡ πολιτισμικὴ μας κληρονομία ἐπιβάλλει τὴν ἐξασφάλιση ἑνὸς ἀποτελεσματικοῦ νομικοῦ καὶ θεσμικοῦ πλαισίου γιὰ τὴν προστασία τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων τῶν ξένων. Ὅμως οἱ νομικὲς καὶ θεσμικὲς ρυθμίσεις ὅσο σημαντικὲς καὶ ἂν εἶναι πράγματι γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἔνταξη τῶν ἁλλοδαπῶν, δὲν εἶναι παρὰ μία ἀπὸ τὶς προϋποθέσεις καὶ ἀπὸ τοὺς παράγοντες ἔντα-

ξης. Πά τὴν ἀποτελεσματικὴ καταπολέμηση τῶν διακρίσεων σὲ βάρος ἀλλοδαπῶν καὶ τὴν δυναμικὴ κοινωνικο-οικονομικὴ συσσωμάτωσή τους στὴν κοινωνία ποῦ ἐπέλεξαν νὰ καταφύγουν, πέραν ἀπὸ τὰ θεσμικὰ μέτρα, προσαπαιτεῖται καὶ ἡ εὐρύτερη συγκατάθεση καὶ συνεργασία τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν. Ἡ Τοπικὴ Αὐτοδιοίκηση, οἱ Κοινωνικοὶ Ἑταῖροι, οἱ Μὴ-Κυβερνητικὲς Ὄργανώσεις, οἱ Πρωτοβουλίες τῶν πολιτῶν καὶ ὅλως ἰδιαίτερος οἱ Ἐκκλησιαστικὲς

Ἐνορίες, θὰ πρέπει νὰ συσπειρωθοῦν σὲ μιὰ κοινὴ προσπάθεια καὶ μὲ μιὰ ἀγαστή, ἀλλὰ καὶ κριτικὴ συνεργασία μὲ τὰ θεσμικὰ ὄργανα τοῦ Κράτους καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, νὰ ἀντισταθοῦν στὸν ἀναδυόμενο πολύμορφο ρατσισμό καὶ νὰ συνεπικουρήσουν στὴν δημιουργία τῶν προϋποθέσεων μιᾶς ἀξιοπρεποῦς καὶ δημιουργικῆς ἔνταξης τῶν ἀλλοδαπῶν, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶναι βέβαιο ὅτι ἔχει νὰ ὠφεληθεῖ καὶ ἡ δική μας ἡ κοινωνία.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
- ΔΙΑΦΟΡΑ

Τὸ ἄρθρον τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Συντάξεως

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΠΑΥΛΟΥ Β' ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ἡ ὁλόκληρος ὁ κόσμος παρακολούθησε ἀπὸ τὰ ΜΜΕ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῆς «προσκυνηματικῆς» ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' στὴν Ἀθήνα. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ ὄχι μόνον δὲν ἔβλαψε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐφοβοῦντο πολλοί, ἀλλ' ἀντιθέτως, –παρὰ τὴν πολὺ ὑποβαθμισμένην συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ποντίφηκος–, προέβαλε τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξιαν ἕως τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης καὶ ἐξωρᾶσε σημαν-

κριτήριω καὶ βάσει α) τὶς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τοὺς Ἱερὺς Κανόνες, β) τὴν εὐγένεια ποὺ χαρακτηρίζει τὸν Ἑλληνορθόδοξο Λαὸ μας, χωρὶς βέβαια νὰ ὑποτιμᾶται ἡ ἱστορικὴ μνήμη καὶ γ) τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα στὴν Ἑλλάδα γιὰ κανένα λόγο δὲν συνιστᾷ κίνδυνον γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ αὐτοσυνειδησία καὶ ὀρθόδοξη πίστη».

Ἀναμφιβόλως ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα συνδέεται μὲ πλῆθος ἀρνητικῶν στοιχείων, ἐκ τῶν ὁποίων δειγματοληπτικῶς ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς:

α) Μερικὰ ἡγετικά στελέχη τῆς Ἐκκλησίας τῶν ΡΚαθολικῶν Ἑλλάδος καὶ μερικοὶ ἡσόντος εὐσυνειδησίας δημοσιογράφοι κατὰ τὶς παραμονὲς τῆς ἐλεύσεως τοῦ Πάπα ἀποπειράθηκαν νὰ μεταδώσουν ὅτι δῆθεν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τῆς Ἑλλάδος διώκονται καὶ εἶναι πολῖτες δευτέρας τάξεως. Ἐπικαλέσθηκαν τὶς τυχόν καταχρήσεις μερικῶν κρατικῶν ὀργάνων γιὰ νὰ παρουσιάσουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὡς διεπομένην ὑπὸ πνεύματος χομεϊνικῆς μισαλλοδοξίας!

β) Ἀρνητικὸν στοιχεῖον ἦταν ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον μερικοὶ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες μὲ «ζήλον οὐ κατ' ἐπίγνωσιν» καὶ μὲ φανατισμὸν προέβαλαν ἀδικαιολογήτους φόβους περὶ ἀπειλούντων τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κινδύνων. Οἱ σκιαμαχίες καὶ φαντασιοκοπίες τοὺς ὀφείλοντων σὲ χρῆσι τοῦ λογικοῦ σφάλματος τῆς «μεταβάσεως εἰς ἕτερον γένος». Τὸ ζητούμενον δὲν ἦταν ἡ ὀρθὴ στάσις ἐναντὶ τῶν γνωστῶν ἀποκλίσεων τοῦ Παπισμοῦ ἐκ τῆς παραδόσεως τῆς ἐνωμένης Ἐκκλησίας τῆς πρώτης χιλιετίας, ἀλλὰ ἡ ὀρθὴ στάσις ἐναντὶ τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα καὶ τῆς συνοδείας του. Ἡ δεοντολογία τῆς στάσεως αὐτῆς προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν μακραίωνα παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πάντοτε διαλεγόταν ἀκόμη καὶ μὲ ἀντιχρίστους αἵρετικούς. Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ ὑπενθυμίσωμεν ἀκόμη μίαν φορὰν ἐκτενέστερον τὴν ἐπισήμανσίν μας στὸ περιοδικὸ «Ἐφημέριος» (Ἀπρίλιος 2001) περὶ τοῦ ὅτι γιὰ τὴν ἐπαφὴν καὶ τὸν διάλογόν μας

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἱεροσολίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν, Τακτικοῦ Μέλους τῆς Εὐρωπαϊκῆς
Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

τικῶς τὴν εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποῖαν εἰκόνα μερικοὶ ἀποπειράθηκαν νὰ ἀμαυρώσουν παρουσιάζοντας στὰ διεθνῆ ΜΜΕ τὶς γνωστὲς θορυβώδεις σκιαμαχίες καὶ φαντασιοκοπίες μερικῶν ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐξ ὀρθόδοξου εὐαισθησίας ἐλυποῦντο γιὰ τὴν πρὸ τῆς πραγματοποίησης ἀνεπιθύμητη ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα.

Ἡ –ἐκ συνετῆς ποιμαντικῆς προνοίας ἴσως κάπως μικροτέρα τοῦ δέοντος– συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν ὑποδοχὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας προσκληθέντος Προκαθημένου τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπαγορεύθηκε ἀπὸ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἐναρμονίσεως διαλεκτικῶν καὶ πολωτικῶν στοιχείων, δηλαδὴ ἀφ' ἑνὸς τῆς ὡς ἄνω εὐαισθησίας τοῦ Ὁρθόδοξου πληρώματος, ἡ ὁποία προκαλεῖται ἐκ μακραίωνων συνειδητῶν καὶ ὑποσυνειδητῶν ἐμπειριῶν καὶ ἀναμνήσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν αἰτημάτων καὶ ἐπισημάνσεων, ποὺ εὐστόχως διατυπώθηκαν στὸ Ἀνακοινωθὲν τῆς Δ. Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 27ης Ἀπριλίου ἐ.ἔ., συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον «ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στίς ἐκδηλώσεις τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα ρυθμίσθηκε μὲ

ἀκόμη καὶ με τοὺς πιὸ φοβεροὺς αἵρετικοὺς πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν οἱ σχετικὲς χρυσολλίνης διανυγείας προτροπὲς τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ὁ ἱερὸς αὐτὸς πατὴρ τονίζει χαρακτηριστικῶς: «Τὰ παρ' ἡμῶν πληρώσωμεν καὶ χεῖρα αὐτοῖς (στοὺς αἵρετικούς) ὀρέξωμεν (= ἄς τείνωμεν) μετὰ πολλῆς ἐπιεικείας πρὸς αὐτοὺς διαλεγόμενοι» (Migne Ἑ.Π. 73, 72). Ὁ Χρυσόστομος, ὅταν ὁμιλῇ γιὰ τοὺς κλονίζοντες τὴν Ὁρθόδοξη Χριστολογία καὶ Ἐκκλησιολογία αἵρετικούς «Ἀνομοίους» τολμᾷ νὰ εἴπῃ τὰ ἑξῆς: «Μὴ τοίνυν πρὸς ἐκείνους ἀγριαίνω - μεν, μηδὲ θυμὸν προβαλλόμεθα, ἀλλὰ μετὰ ἐπιεικείας αὐτοῖς διαλεγόμεθα οὐδὲν γὰρ ἐπιεικείας καὶ πραότητος ἰσχυρότερον» (Migne Ἑ.Π. 48, 708). Ἀξιοσημείωτον ἐπὶ πλέον εἶναι ὅτι ὁ Χρυσόστομος δὲν διστάζει νὰ διακηρύξῃ ὅτι ὁ διάλογος με τοὺς φοβεροὺς αἵρετικούς πρέπει με πᾶσαν θυσίαν νὰ συνεχίζεται με ἀγάπην, λεπτότητα καὶ ἀβροφροσύνην, ἀκόμη καὶ ἐὰν οἱ αἵρετικοὶ ἀντιδρῶν κατὰ τρόπον ἀπαράδεκτον: «Παρακαλῶ, λέγει, πάντας ὑμᾶς, καθάπερ τοὺς φρενίτιδι παραπεσόντας νόσῳ καὶ παραπαίοντας, κατὰ δύναμιν τὴν ὑμετέραν πειρᾶσθαι θεραπεύειν μετὰ προσηνείας καὶ ἐπιεικείας αὐτοῖς διαλεγόμενους... Τὰ δὲ φλεγμαίνοντα τῶν τραυμάτων οὐδὲ ἐπιβολὴν χειρὸς ἀνέχεται, οὐδὲ ἀφὴν ὑπομένει τραχυτέραν. Διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ τῶν ἱατρῶν μαλακῇ τινι σπογγίᾳ τὰ τοιαῦτα καταψήχουσιν ἔλκην... Κἂν ὑβρίζωσι, κἂν λακτίζωσι, κἂν ἐμπύωσι, κἂν ὄτιοῦν ποιῶσι, μὴ καταλείπῃς τὴν ἱατροίαν, ἀγαπητέ. Τοὺς γὰρ ἄνθρωπον παραπλήγῃ θεραπεύοντας ἀνάγκη πολὺ τοιαῦτα ὑπομένειν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὕτως ἀφίστασθαι χρή...» (Migne Ἑ.Π. 48, 718). Στὴν ἐπαφὴ μας ἀκόμη καὶ με ἄλλοθρήσκους, «κἂν ὄτιοῦν ἔτερον ὑπομείναι, πάντα ποιήσωμεν, ὥστε αὐτοὺς ἀνακτήσασθαι» (Migne Ἑ.Π. 48, 882). Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Χρυσοστόμου πολὺ περισσότερον ἰσχύουν γιὰ τὴν ἐπαφὴ μας με τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς, οἱ ὁποῖοι εἶναι Χριστιανοὶ καὶ γιὰ τοὺς ὁποίους, ὅπως τόνιζε ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Παναγιώτης Τρεμπέλας, ἰσχύει τουλάχιστον ἡ διακήρυξις ὅτι «πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ» (Α' Ἰωάν. 8', 2).

γ) Πολὺ ἀρνητικὸν ὑπῆρξε καὶ τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Πάπα ἐλήφθησαν πρωτοφανὴ δρακόντεια μέτρα ἀσφαλείας καὶ ὅτι ἡ ὑπο-

δοχὴ αὐτὴ ἐγένεν εἰς μίαν οὐσιαστικῶς ἔρημη πόλιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας οἱ θέλοντες νὰ μετακινήθουν ὑπέστησαν μεγάλες ταλαιπωρίες διαπιστώνοντας ὅτι εἶχε ἐπιβληθῇ ἐκτεταμένος περιορισμὸς τοῦ δικαιώματος τῶν πολιτῶν πρὸς ἐλεύθερη μετακίνησιν.

δ) Ἡ ζητηθεῖσα ἀπὸ τὸν Πάπαν συγγνώμη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ δικαίως χειροκροτηθὲν ἱστορικὸν γεγονός, ἀνεφέρθη συγκεκριμένως στὶς Σταυροφορίες καὶ παρεσιώπησε πολλὰς συγκεκριμένες πρόσφατες ἐχθρικές ἐκδηλώσεις καὶ ἐπιβουλὰς τοῦ Παπισμοῦ ἐναντίον τῆς Ὁρθοδοξίας γενικῶς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλλάδος εἰδικώτερον. Ἐτσι λ.χ. ὁ Πάπας στὴν Ἀθήνα δὲν ἐξήγγειλε τὴν –ἀναγκαίαν γιὰ τὴν συνέχισιν τοῦ διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ– βραχυπρόθεσμη συρρίκνωσιν καὶ ἀποδυνάμωσιν τῆς Οὐνίας καὶ τὴν πρὸς χάριν τῶν ὑπαρχόντων Οὐνιτῶν μεσοπρόθεσμη –ἐστὼ κλιμακωτὴν– ἐξάλειψιν αὐτῆς. Ἀντιθέτως εἶναι *urbi et orbi* γνωστόν, ὅτι ὁ Πάπας προωθεῖ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἄνθησιν τῶν Οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀποδεδειγμένως ὑπονομεύει –ὡς συνέβη πρὸ ὀλίγων μηνῶν στὴν Βαλτιμόρη– τίς περὶ τοῦ Θεομοῦ τῆς Οὐνίας ἀποφάσεις τῆς Διεθνούς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν (λ.χ. στὴν πόλιν Freising τῆς Γερμανίας), γιὰ τίς ὁποῖες ἀποφάσεις ἔχομεν γράψῃ ἐκτενῶς στὸ παρελθόν. Ἡ περὶ Οὐνίας σιωπὴ τοῦ Πάπα ἐξηγεῖται γιὰ τὴν προσφάτως ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος δὲν ἐξέφρασε πλήρη ἱκανοποίησιν γιὰ τὴν συγγνώμην, τὴν ὁποίαν ἐζήτησε στὴν Ἀθήνα ὁ Πάπας. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας διεκήρυξεν ὅτι ἡ ζητηθεῖσα ἀπὸ τὸν Πάπαν συγγνώμη «δὲν βρίσκει ἔμπρακτὴ ὑλοποίησιν στὸ σήμερον», διότι ἡ Οὐνία καὶ ἡ προσηλυτιστικὴ δρᾶσις τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ συνεχίζουν νὰ ταλανίζουν τίς πρώην Σοβιετικὲς Δημοκρατίες.

ε) Ὁ Πάπας, ἔπειτα, ἀρνήθηκε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ δράματος τῆς Κύπρου, ἐνῶ εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν ὅτι πολλάκις ἀναμειγνύεται –συχνὰ ὀρθῶς– σὲ πολιτικὰ ζητήματα ἄλλων χωρῶν.

Ὁ διακεκριμένος ἐπικοινωνιολόγος καὶ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Δημοσίων Σχέσεων κ. Σωτήρης Μ. Τζούμας σημείωσε σχετικῶς τὰ ἑξῆς: *Τὸ Βατικανό, ποὺ εἶναι λαλιότατο «γιὰ τὸ τί συμβαίνει στὸ Ἰράκ, στὴν Κίνα, στὴν Οὐγκάντα,*

στην Κούβα, στο Καμερούν και στη Βολιβία δεν μιλάει για την Κύπρο. Δεν γνωρίζουμε την εξήγηση της σιωπής. Θεωρώ όμως ότι το Βατικανό... είναι θύμα της λεγόμενης “περιοτασιακής πολιτικής” των τυχαίων πιέσεων και μικροσυμφερόντων της στιγμής, χωρίς ιστορικό βάθος και προοπτικές» (Σωτήρη Μ. Τζούμα, Ὁ Πάπας καὶ ἡ Θεωρία περιχαράκωσης, ἐφημ. «Τὰ Νέα», 4-5-2001).

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς σιωπῆς τοῦ Πάπα περὶ τῆς Κύπρου ἔγραψε χαρακτηριστικῶς καὶ ὁ διακρινόμενος γιὰ τὴν πληρότητα καὶ εὐστοχίαν τῶν δημοσιευμάτων του κ. Γεώργιος Ν. Παπαθανασόπουλος: «Ὁ Πάπας δὲ εἶπε λόγο συμπαθείας γιὰ τὴ μαρτυρική Ἀποστολικὴ νῆσο Κύπρο... Ὁ Πάπας ἔκλεισε τὰ μάτια. Σὰν νὰ μὴν ὑπῆρχε ἡ Κύπρος. Οὔτε ἓνας λόγος συμπαθείας παρὰ τὸ ὅτι προκλήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἑλλάδος. Οὔτε στὴν κοινὴ δήλωση οἱ ἀρμόδιοι τοῦ Βατικανοῦ δέχθηκαν νὰ περιληφθεῖ μὴ εὐχὴ γιὰ διεύρυνση τῆς ΕΕ» καὶ μὲ τὴν νῆσο Κύπρο. «Ὁμως, φθάνοντας ὁ Πάπας στὴ Συρία καὶ στὸν πρῶτο κιόλας λόγο του ἐνώπιον τοῦ Προέδρου Ἀσάντ καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν τῆς χώρας, χριστιανῶν διαφόρων ὁμολογιῶν καὶ μουσουλμάνων, ζήτησε ἐπισημῶς ὄχι μόνο νὰ παύσουν οἱ ἐπεμβάσεις στὶς ἀδύναμες χώρες (ὑπονοώντας τὸν Λίβανο καὶ τὴν Παλαιστίνη ποὺ προηγουμένως ἐπωνύμως εἶχε ἀναφέρει ὁ πρόεδρος τῆς Συρίας), ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκτελεστοῦν οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΟΗΕ καὶ νὰ δοθεῖ αὐτοδιάθεση στοὺς λαοὺς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Αὐτὰ τὰ εἶπε στὴ Συρία, ὅπου ὑπάρχει ἐντονο ἐνδιαφέρον τοῦ Βατικανοῦ γιὰ ἐνίσχυση τῶν στὴ χώρα διαβιούντων Οὐνιτῶν. Στὴν ἴδια λογικὴ εἶναι καὶ ἡ πρόσφατη ἀπὸ τὸν Πάπα ἐπιλογὴ ὡς καρδινάλιου Οὐνίτη

ἔχοντος καταγωγὴ ἀπὸ τὴ Συρία. Οἱ Ἕλληνες στὴ Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο δὲν ἤθελαν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸν Πάπα ἀπὸ τὸ νὰ ἔλεγε στὴν Ἀθήνα γιὰ τὴν Κύπρο τὰ ἴδια ποὺ εἶπε γιὰ τὴν Παλαιστίνη στὴ Συρία. Ὅμως τὰ συμφέροντα τοῦ Βατικανοῦ καὶ εἰδικότερα ἡ προτεραιότητα ποὺ δίνει στὶς σχέσεις του μὲ τὴν Τουρκία, παρὰ τὸ δίκαιο τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ μιλήσει μὲ τὴ φωνὴ τοῦ δικαίου στὴν Ἀθήνα».

Τὰ ἀρνητικὰ αὐτὰ στοιχεῖα, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἀποφευχθῇ, δὲν αἰρουν τὰ θετικὰ στοιχεῖα καὶ ὠφέλιμα ἀποτελέσματα τοῦ ἀναμφιβόλως σπουδαίου ιστορικοῦ γεγονότος τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' στὴν Ἀθήνα. Παρὰ τὶς εὐεξήγητες ψυχολογικῶς ἐπιφυλάξεις καὶ συνετεῖς ἀντιδράσεις πολλῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων (κληρικῶν, μοναχῶν, λαϊκῶν)· παρὰ τὶς ἀσύνετες καὶ θορυβώδεις κινητοποιήσεις ἐλαχίστων ἐξ αὐτῶν· παρὰ τὸ ὅτι μερικὲς Κασσάνδρες μιλοῦσαν γιὰ προδοσίες καὶ γιὰ κινδύνους, ποὺ ἀπειλοῦσαν τὴν Ὁρθοδοξίαν· παρὰ τὶς πολλὰς ἀρνητικὰς πτυχὲς τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα στὸ «κλεινὸν ἄστυ»· κάθε ἀπροκατάληπτος παρατηρητὴς ἢ σχολιαστὴς θὰ ἐπισημάνῃ πλῆθος θετικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερφαλαγγισθοῦν ἀπὸ τὰ ἀρνητικὰ. Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα ἀποδείχθηκε πράγματι ὠφέλιμος καταλύτης, ποὺ προέβαλε διεθνῶς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ ποὺ γέννησε τὴν ἐλπίδα ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ βελτιωθῇ τὸ κλίμα τῆς προσεγγίσεως Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Στὰ θετικὰ αὐτὰ στοιχεῖα θὰ ἀναφερθῇ τὸ ἐπόμενον ἄρθρον μας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

**Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
στὴν Β. Ἑλλάδα**

Ἡ εἰς περιοχὰς τῆς Β. Ἑλλάδος ἐπίσκεψις καὶ παρουσία τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, πὺν ἔγινεν παντοῦ ἐνθουσιωδῶς δεκτός, ἔφερεν ἄλλην μίαν φορὰν στὴν Ἑλλάδα ἀφ' ἐνὸς τὴν αὐραν τοῦ Βοσπόρου, τὸν ἀντίπαλον τῶν κατανακτικῶν ψαλμωδιῶν τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, τίς πρὸς τὸ Βυζάντιον συννηρημένους ἱερὰς μνῆμες καὶ τοὺς ἀλαλήτους στεναγμοὺς τοῦ Γένους καὶ ἀφ' ἑτέρου βιώματα ἀνάλογα πρὸς τὰ τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Ἰωάννου Καρμίρη, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπίκαιρον νὰ φέρωμεν στὴν μνήμην μας: Τὸ 1987, ὁμιλήσας ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τόνισε τὰ ἑξῆς: «Τὸ πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον... προσήνεγκεν ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας διὰ μέσου μακρῶν αἰῶνων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ διακονῇ ὡς “θεῖα νεύσει κέντρον συνέχον καὶ ζωοποιοῦν τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν Ὁρθοδοξίαν” κατὰ Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. Καὶ δὲν εἶναι μόνον διορθόδοξον κέντρον ἀλλὰ συνάμα καὶ διεκκλησιαστικὸν καὶ διαχριστιανικόν, καλλιεργοῦν καὶ κρατῶν τὸς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πίστεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Χριστιανῶν, ὥστε ὅλοι νὰ εἶναι “ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἐν τῇ ἀγάπῃ”, σπονδάζοντες τηρεῖν “τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεύμα...” κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον (Εφεσ. 3, 18· 4, 4)».

Ἀρνητικὸς καὶ θετικὸς ἀπολογισμὸς

Ὡς ἐπισημαίνεται σὸ κύριον ἄρθρον τοῦ παρόντος τεύχους τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καὶ ὡς θὰ ἀναπτυχθῇ στὴ συνέχεια σὸ ἐπόμενο τεῦχος, τὰ ἀρνητικὰ στοιχεῖα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ποντίφηκος στὴν Ἀθήνα, πὺν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἀποφευχθῇ, δὲν αἴρουν τὰ θετικὰ στοιχεῖα καὶ ὠφέλιμα ἀποτελέσματα τοῦ ἀναμφιβόλως σπου-

δαίου ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς. Παρὰ τίς εὐεξήγητες ψυχολογικὰς καὶ δι-καιολογημένους ἐν πολλοῖς ἐπιφυλάξεις καὶ σ-νετὲς ἀντιδράσεις πολλῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων (κληρικῶν, μοναχῶν, λαϊκῶν)· παρὰ τίς ἀσύνετες καὶ θορυβώδεις κινητοποιήσεις ἐλαχίστων ἐξ αὐτῶν· παρὰ τὸ ὅτι μερικὲς Κασσάνδρες μι-λοῦσαν γιὰ προδοσίους καὶ γιὰ κινδύνους, πὺν ἀπειλοῦσαν τὴν Ὁρθοδοξίαν· παρὰ τίς ἄλλες ἀρνητικὰς πτυχὲς τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα σὸ «κλεινὸν ἄστυ»· καθε ἀπροκατάληπτος παρατη-ρητὴς ἢ σχολιαστὴς θὰ ἐπισημάνῃ πλῆθος θετικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερφα-λαγγισθοῦν ἀπὸ τὰ ἀρνητικὰ.

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα ἀποδείχθηκε πράγματι ὠφέλιμος πνευματικὸς καταλύτης, πὺν προέβαλε διεθνῶς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ὁρ-θοδοξίαν καὶ πὺν ἀναζωπύρωσε τὴν ἐλπίδα ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ βελτιωθῇ τὸ κλίμα τῆς προσεγγί-σεως Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ.

**Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ
τῆς Συνοδείας Αὐτοῦ στὴν Ρωσίαν**

Σταθμὸς στὴν ἱστορίαν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκ-κλησιῶν εἶναι ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκό-που Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδού-λου καὶ τῆς Συνοδείας Αὐτοῦ στὴν Ἀγιοπᾶτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας καὶ οἱ ἐπαφὲς καὶ συνομι-λίαι Αὐτοῦ μὲ τὴν ρωσικὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτικὴν Ἡγεσίαν καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ Ἀγιοπᾶτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξί-ου, τοῦ Προέδρου Ποῦτιν καὶ τῶν Ρώσων Ἱε-ραρχῶν, πὺν εἶναι ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν Χριστι-ανικὴν Ἐνότητα καὶ τίς Ἐξωτερικὲς Ἐκκλησια-στικὲς σχέσεις.

Ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τῆς πο-λυδιαστάτου αὐτῆς ἐπισκέψεως, περὶ τῆς ὁποίας θὰ δημοσιευθῇ χρονικὸν εἰς τὸ ἐπόμενο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ ὑπῆρξε σημαντικὴ καὶ καρποφόρος, διότι ἐκτός

τῶν ἄλλων πρῶτον συνετέλεσε στήν σύσφιγξιν τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων δύο ζωτικωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν· δεύτερον ὑπέμνησε καί ἀνανέωσε τοὺς ἀρρήκτους δεσμούς, πὺν συνδέουν δύο ὀρθόδοξες χῶρες· τρίτον ἐξῆρε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας· τέταρτον προέβαλε τὴν ἀνάγκην τῆς ὁργανικῆς ἐντάξεως τῶν ὀρθοδόξων χωρῶν στήν Εὐρωπαϊκὴν Ἑνωσιν πρὸς ἐμπύχωσιν αὐτῆς διὰ τῆς ἐντελεχείας τοῦ χριστιανικοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος· πέμπτον διεκήρυξε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως· ἕκτον ὑπέμνησε τὴν ἀνάγκην ἐξαλείψεως τῶν ἐπιβουλῶν τῆς Οὐνίας καὶ τοῦ προωθοῦντος αὐτὴν Παπισμοῦ καὶ ἑβδομον ὑπέμνησε τὴν ἀνάγκην τηρήσεως τῆς διεθνῶς ἐννόμου τάξεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑνωμένων Ἐθνῶν.

«ΙΗΣΟΥ ΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ»

Ὡς θαυμασιά συμβολὴ στήν ἐξαγγελίαν καὶ προβολὴν τοῦ πραγματοποιηθέντος ἑορτασμοῦ τοῦ ἱωβηλαίου τῆς συμπληρώσεως 2000 ἐτῶν ἀπὸ τὴν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ὑπῆρξε καὶ τὸ 15ον ἐκ τῶν Συνεδρίων τῶν Πρεσβυτερῶν, τὰ ὁποῖα ὁργανῶνονται ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου καὶ πραγματοποιοῦνται κάθε χρόνο στήν φιλόξενη Γερὰν Μονὴν τῆς Παναγίας τῆς Εἰκοσιφοινίσσης. Πρόκειται γιὰ τὸ Συνέδριον τὸ ὁποῖον συνεκλήθη τὸ ἔτος 1999 πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος «ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ». Τὸ Χρονικόν, οἱ Εἰσηγήσεις καὶ τὰ Πορίσματα τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ δημοσιεύθηκαν εἰς λαμπρὰν καλλιτεχνικὴν ἑκδοσιν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας: «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς» (Δράμα 1999, σσ. 200).

Ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει καὶ ἐπὶ τῇ λήξει εἰσηγήσεων τοῦ Ἁγίου Δράμας, πὺν ἐξετάζουν ἢ μὲν πρώτη «τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου», ἢ δὲ δευτέρα τὸν «σύγχρονον νεοπαγανισμόν», οἱ λοιπὲς εἰσηγήσεις ἔγιναν ἀπὸ διακεκριμένες γυναικες, πὺν ὑπηρετοῦν στήν ἐκπαίδευσιν, καὶ ἀπὸ πρεσβυτέρους πρὸς καταπολέμησιν τῶν «προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν», πρὸς προβολὴν τῆς «προσωπικότητος τοῦ Ἰησοῦ ὡς Διδασκάλου» ὡς «μεγάλου Θαυματουργοῦ», ὡς τοῦ προτύπου τῆς «ἠθικῆς τελειότητος» ὡς τοῦ «ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰωνίου Ἀρχιερέως» καὶ ὡς Ἐκείνου, μὲ τὸν

Ὅποῖον πρέπει νὰ συνάψωμεν «προσωπικὴ σχέση».

Ὅπως τονίζει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Διονύσιος στὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν «ἄπιστοι καὶ ἄθεοι, αἰρετικοὶ ὅλων τῶν κατηγοριῶν καὶ ἀποχρώσεων ἀκονίζουν τὰ βέλη τοὺς ἐναντίον Ἐκείνου, πὺν δὲν δίστασε νὰ θυσιάσῃ γιὰ τὴ σωτηρίαν τοὺς», «εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναβαπτισθοῦμε ὅλοι στὰ ζωογόνα νάματα τῆς πίστεώς μας γενικά, ἀλλὰ καὶ εἰδικὰ στὰ θέματα, πὺν σχετίζονται μὲ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ ἰδιώματα τοῦ θείου Ἀνθρώπου μας» (σ. 6).

Εἶναι ἐπίσης ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἅγιος Δράμας ἔχει ἐκδώσει ἕως τῶρα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, 16 βιβλία «ἱερατικῶν συνεδρίων Γερᾶς Μητροπόλεως Δράμας» καὶ 15 βιβλία «πνευματικῶν συνεδρίων πρεσβυτερῶν» τῆς ἰδίας Μητροπόλεως. Πρόκειται γιὰ σπουδαιότατην ποιμαντικὴν βιβλιοθήκην.

Ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ ἀνάπτυξις

Τὴν 25ην Ἀπριλίον 2001 στήν «Αἴθουσαν Λόγου καὶ Τέχνης» ἐντὸς τῆς «Στοᾶς Βιβλίου» ἢ «Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», παρουσίασε μερικὲς ἀπὸ τίς σημαντικὰς ἐκδόσεις τῆς. Μετὰ τὴν εἰσηγήσιν τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς Θεοφ. Ἐπισκόπου Χριστουπόλεως κ. Πέτρου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ Ὑπηρεσιῶν αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Μακαρίου Φιλοθέου ἔγιναν οἱ ἐξῆς παρουσιάσεις: Ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Σπύρος Τρωιάνος παρουσίασε τὸ ἔργον «Ἐκκλησία καὶ Δίκαιον. Θεωρία καὶ Νομολογία», πὺν ἐγράφη ἀπὸ τὸν Ἀντιπρόεδρον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας κ. Ἀναστάσιον Ν. Μαζῖνον. Ὁ Καθηγητὴς Μικροβιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Ἱ. Λεγάκης μίλησε γιὰ τὸ βιβλίον τῶν κ.κ. Γεωργίου Ε. Πιπεράκη καὶ Εὐαγγελίας-Θεοφανοῦς Πιπεράκη, τὸ ὁποῖον ἔχει τὸν τίτλον «Νόσηματα τῶν Τροπικῶν – Συμβολὴ σὲ γνωριμία καὶ ἀντιμετώπισιν νόσων πὺν ἐνδημοῦν σὲς χῶρες τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς». Ὁ κ. Γεώργιος Πρίντζιπας, Διευθυντὴς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱ. Συνόδου ἐξῆρε τὸ ἤδη προβληθέν ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ἔργον τοῦ Διευθυντοῦ Ἐκδόσεων τῆς «Ἀποστ. Διακονίας» κ. Εὐαγ-

γέλου Λέκκου «Πανόραμα 20 αιώνων Χριστιανισμού – Πρόσωπα καὶ Γεγονότα 2000 χρόνων». Ὁ Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Χρυσόστομος Σαββάτος παρουσίασε τὰ βιβλία: «Πατερικά-Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἔργα». Ὁ κ. Εὐάγγελος Λέκκος μίλησε γιὰ τὸ ἔργον: «Συνμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ-Γεωργίου Δ. Παπαδημητρίου, Βίοι ἁγίων, τόμοι 8 (Εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια, πραγματολογικά στοιχεῖα, ἐπιλογή ὕμνων ἀπὸ τῆς Ἀκολουθίας τους) καὶ “Μὲ τοὺς Ἁγίους μας” (τόμοι 12). Ἡ συγγραφεὺς κυρία Ζωὴ Κανάβα προσέβαλε τὴν σειρὰν παιδικῶν διηγημάτων «Τὰ Πορτινά μας» (τόμοι 4).

Ἡ ἐκδήλωσις ὁλοκληρώθηκε μὲ χαιρετισμὸν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, ὁ ὅποιος ἐξῆρε τὸ ὅλον ἐκδοτικὸν ἔργον τῆς «Αποστολικῆς Διακονίας», πὺν διακρίνεται γιὰ τὴν ποσοτικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν συνεχῆ ποιτικὴν του βελτίωσιν καὶ πὺν καταρδεύει τὴν πνευματικὴν ζωὴν μας μὲ τὰ ζωογόνα νάματα τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως.

Ἡ σύγχρονη ἑλληνικὴ θεολογία

Αἴγες ἡμέρες ἐνωρίτερον στὴν ἰδίαν αἴθουσαν τῆς «Στοᾶς Βιβλίου» ὁ Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης, ἐγκαινιάζοντας τὴν λαμπρὰν Ἐκθεσιν τοῦ Θεολογικοῦ Βιβλίου τῶν τελευταίων 10 ἐτῶν καὶ Ἀγιογραφίας, ἐντυπωσίασε μὲ τὴν δημοσίαν ὁμολογίαν πίστεως, τὴν ὁποίαν ἔκαμε μὲ τὴν ὁμιλίαν του.

Ὁ διεθνῶς γνωστὸς διακεκριμένος αὐτὸς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος καὶ ὑμνητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἀφοῦ προσέβαλε τὴν ἀναζωπύρωσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀκόμη καὶ σὶς πρώην κομμουνιστικὰς χώρας· ἀφοῦ ἐξῆρε τὴν καταφυγὴν πολλῶν στὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν προσοδευτικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεολογικοῦ λόγου, ὁμιλῶν ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας του, τόνισε: «Ἀπέναντι στὴν ἀναξιοπιστίαν τοῦ πολιτικοῦ λόγου ὑπάρχει ἡ διαρκὴς ἀξιοπιστία τοῦ θείου λόγου, στὸν βαθμὸ πὺν μποροῦμε νὰ τὸν καταλάβουμε, νὰ τὸν ζήσουμε. Καὶ ἐδῶ εἶναι οἱ εὐθύνες τῶν θεολόγων, πὺν εἶναι οἱ ἐρμηνευτὲς τῶν ἱερῶν κειμένων... Μιλάμε γιὰ μιὰ κυριαρχίαν τοῦ ὕψους καὶ

τοῦ καταναλωτισμοῦ. Ἔχομε τὰ τηλεοπτικὰ κανάλια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἐθνικὴ συμφορὰ –ἐθνικὴ συμφορὰ, τὸ λέω, τὸ γράφω καὶ ἀναλαμβάνω τὸ βάρος τῶν λόγων μου– μὲ ἐξαίρεση τὴν κρατικὴν τηλεόραση, ἡ ὁποία κρατᾷ ἓνα ἐπίπεδο.

Χτίζομε τὰ σχολεῖα καὶ μιλάει ὁ δάσκαλος καὶ λέγει αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο καὶ πᾶει τὸ παιδί στὸ σπίτι καὶ βλέπει τὸ βράδυ δύο ταινίες καὶ ἐκεῖ ἔχουν γκρεμισθεῖ ὅλα ὅσα λέει ὁ δάσκαλος.

...Στὰ αὐτὰ καὶ στὴν κυριαρχίαν τοῦ καταναλωτισμοῦ ποῖα εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Ὁρθοδοξίας; Ποῖαν παρέμβαση ἔχει ἡ σημερινὴ Θεολογία σ’ αὐτὸν τὸν χώρο; Ὑπάρχουν φωτισμένοι συνάδελφοί μας τῶν δύο Πανεπιστημίων καὶ ἀπλοῖ θεολόγοι, πὺν τοὺς ἀκοῦμε σὲ διάφορες ἐνκαιρίες, οἱ ὅποιοι λέγουν πράγματα δυνατὰ, σωστὰ, πὺν σὲ προβληματίζουν...».

Ὁμολογία πίστεως

Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ ὁ Πρύτανις κ. Μπαμπινιώτης ἀναφέρθηκε στὸν ρόλον τῆς Ἐκκλησίας μπροστὰ στὴν καταστροφὴ τοῦ περιβάλλοντος καὶ στοὺς κινδύνους τῆς παγκοσμιοποιήσεως, τόνισε τὰ ἑξῆς: «Ἀπέναντι στὴν παγκοσμιοποίησιν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία... προβάλλει τὴ Θεολογίαν τοῦ προσώπου, τὴν ὁποίαν ἀντιπαράτασσει τὴν παγκοσμιοποίησιν, πὺν εἶναι μία ἀφομοίωσις καὶ ἓνας ἐξισωτισμὸς καὶ μία ἰσοπέδωσις. Δὲν εἴμαστε ἓνα ντίον τῆς συνεργασίας τῶν χωρῶν, ...ἀλλὰ δὲν μπορεῖ στὰ πνευματικὰ θέματα καὶ στὰ ζητήματα τῆς παιδείας νὰ καθορίζει τὴν πολιτικὴν σου ἓνα κέντρο πὺν εἶναι ἔξω ἀπὸ σένα... Λοιπὸν σ’ αὐτὴν τὴν παγκοσμιοποίησιν, σ’ αὐτὴν τὴν νοστοροπία πρέπει νὰ ἀντιτάξουμε τὰ δικὰ μας ἐπιχειρήματα, πὺν πρέπει νὰ εἶναι λογικὰ, πειστικὰ, ρεαλιστικὰ μ’ ἓνα ἔντονον πνευματικὸ, στοχαστικὸ χαρακτὴρ».

Εἶναι ἀναγκαῖος ἐδῶ ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας. Μὲ αὐτόν, κατὰ τὸν κ. Μπαμπινιώτην, θὰ ἀντιμετωπισθοῦν «ἡ ἀλαζονεία τῆς βιοτεχνολογίας», τὸ πρόβλημα τῶν ἐκατομμυρίων πτωχῶν, οἱ διάφορες ὑπερεξουσίες καὶ «ἡ εὐρύτη μπερφορίας». «Ἀπέναντι σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ προβλήματα –ὅπως συνεχίζει ὁ κ. Πρύτανις–, εἶναι ἐνδια-

φέρουν νὰ ἀκούσουμε τί διδάσκει ὁ χριστιανικὸς λόγος, τί διδάσκει ἡ Ἐκκλησία, τί διδάσκει ἡ ὁρθόδοξη παράδοση, τί διδάσκει ἡ πατερικὴ θεολογία, τί διδάσκει ἡ νηπτικὴ θεολογία, ἡ ὁποία συγκαταλέγει τούς ξένους, ἐνῶ ἡμεῖς δὲν τὴν γνωρίζουμε... πρέπει νὰ ἀκονιστεῖ ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ νὰ βγεῖ πρὸς τὰ ἔξω μέλη, μὲ μαχητικότητα, μὲ ἐπιθετικότητα. Χρησιμοποιῶ συνειδητὰ τὸν ὅρον “ἐπιθετικὴ πολιτική”. Ἐχουμε συνηθίσει νὰ ἀμυνώμεθα καὶ νὰ ἀπολογούμεθα γι’ αὐτά, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἀπολογούνται ἄλλοι... Προσωπικὰ δὲν ἔχω κανένα πρόβλημα νὰ γράφω στὴν ἐφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ,

ποὺ θεωρεῖται ἐφημερίδα τοῦ προοδευτικοῦ χώρου, νὰ γράφω λοιπὸν σ’ αὐτήν, νὰ ὁμολογῶ, νὰ δίδω μαρτυρίων πίστεως, νὰ ἐπιτίθεμαι ἐναντίον αὐτῶν ποὺ δὲν θέλουν τὰ θρησκευτικὰ στὸ σχολεῖο, νὰ ἀντιπαράθεμαι στοὺς δῆθεν προοδευτικούς συνταγματολόγους...».

Ὁ κ. Μπαμπινιώτης κατέληξε ἐπαινῶν τοὺς ὁργανωτὲς τῆς Ἐκθέσεως, ποὺ προβάλλει τὰ ἀξιώματα θεολογικὰ βιβλία καὶ ἔργα Ὁρθοδόξου Ἀγιογραφίας τῶν τελευταίων ἐτῶν γιὰ τὰ ὁποῖα μίλησαν διακεκριμένοι ἐπιστήμονες.

Ε.Δ.Θ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ της 10ης Ἀπριλίου 2001

Συνήλθε ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ἀπὸ 3ης ἕως 5ης Ἀπριλίου ἐ.ἔ., στὴν τακτικὴ κατὰ μῆνα Συνεδρία τῆς ἡ Διαρκῆς Ἱερᾶ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὶς Συνεδριάσεις:

Α. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἐνημέρωσε τὰ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ.:

- Γὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης κυροῦ Ἀγαθαγγέλου (γὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ ὁποίου τελέσθηκε τρισάγιον στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο) καθὼς καὶ γὰ τὴν Ἑξόδιο Ἀκολουθία αὐτοῦ.

- Γὰ τὴν ἐπικείμενη Ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στὴν Ἑλλάδα.

- Γὰ τὴν ἐπίσημη ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ 17ης ἕως 23ης Μαΐου ἐ.ἔ.

- Γὰ τὴν ἀποστολὴν στὸ Φανάρι τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἀποφασίσθηκε νὰ ἔχει διμερεῖς συνομιλίες μὲ ἐκπροσώπους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μεταξύ 5 καὶ 6 Ἀπριλίου ἐ.ἔ.

- Γὰ τὴν ἐπικείμενη ἐπίσημη ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ 5 ἕως 14 Μαΐου ἐ.ἔ.

Β. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡ Δ.Ι.Σ. ἀπεφάσισε:

- Νὰ ἀποσταλεῖ πρὸς τὶς Ἱερές Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἐγκύκλιο Σημείωμα μὲ τὸ ὁποῖο νὰ ζητεῖται πληροφοριακὸ ὕλικὸ σχετικὰ μὲ τὸ ἐπιτελούμενο ἀπὸ αὐτὲς κοινωνικὸ καὶ φιланθρωπικὸ ἔργο, μὲ σκοπὸ τὴν ἔκδοση τόμου στὸ ὁποῖο θὰ καταχωρισθεῖ ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἐν λόγῳ τομέα.

- Νὰ ζητήσῃ τὴν ὑποβολὴ ἀποδεικτικῶν στοιχείων ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ζα-

κύνθου κ. Χρυσόστομο, γὰ ὅσα ἰσχυρίστηκε σὲ τηλεοπτικὲς συζητήσεις σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς διαφάνειας στὴ διαχείριση τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴ συλλογὴ τῶν Ὑπογραφῶν.

- Νὰ βραβευθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν οἱ ἀριστοῦχοι α) Φοιτητὲς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ β) Σπουδαστὲς τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν, Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, Γυμνασίων καὶ Λυκείων. Τὸ ποσὸν ποῦ θὰ ἀπαιτηθεῖ γὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ θὰ ἀνέλθῃ στὰ ἑξὶ ἑκατομμύρια δραχμὲς.

- Νὰ συγκληθεῖ ἀπὸ 14 ἕως 17 Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. τὸ “Τρίτο Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο” μὲ κεντρικὸ θέμα “Τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας”.

- Νὰ ἐκδοθοῦν εἰδικὲς ἐκκλησιαστικὲς ταυτότητες γὰ τοὺς Κληρικοὺς καὶ Μοναχοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

- Νὰ συγκληθεῖ τὸν Ὀκτώβριον 2001 Ἡμερίδα γὰ τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση τῶν Κληρικῶν.

- Νὰ δοθεῖ σὲ ἄλλες 34 χριστιανικὲς οἰκογένειες τῆς Θράκης τὸ ἐπίδομα τῆς Ἐκκλησίας γὰ τὸ τρίτο τέκνο.

- Νὰ ὁρισθεῖ ὡς ἡμερομηνία λήξεως τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἡ Κυριακὴ 6η Μαΐου ἐ.ἔ.

- Νὰ διοργανωθεῖ στὴ Θεσσαλονίκῃ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ. ἡμερίδα γὰ τὴν κατάρτιση τῶν Νέων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων.

- Νὰ καταρτισθεῖ συμπληρωματικὸς Προκαταρκτικὸς Πίνακας Κληρικῶν ὑποψηφίων γὰ τὴν ἐγγραφὴ τους στὸν Κατάλογο τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν Ἐκλογίμων.

- Νὰ ἀνασυσταθεῖ καὶ νὰ λειτουργήσῃ ὡς Γυναικεία Κοινοβιακὴ ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίων Ἀναργύρων Ἀταλάντης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος.

- Νὰ μετατραπεῖ ἀπὸ Ἀνδρώα σὲ Γυναικεία ἡ Ἱερὰ Μονὴ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ρεντίνης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων.

- Νὰ ἀνυψωθεῖ σὲ Γυναικεία Κοινοβιακὴ Ἱερὰ Μονὴ τὸ Ἱερὸ Προσκύνημα τοῦ Ἀγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

- Νὰ ἰδρυθεῖ Γυναικεία Ἱερὰ Κοινοβιακὴ Μονὴ

ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου στήν περιοχή Ἀχλαδερῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου.

- Νὰ φιλοξενηθοῦν 30 νέοι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας σὲ κατασκηνώσεις Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς μῆνες Αὐγουστο καὶ Σεπτέμβριο.

- Νὰ φιλοξενηθοῦν Ἀραβες Ὁρθόδοξοι φοιτητὲς στήν Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες Ἰούλιο καὶ Αὐγουστο, ὕστερα ἀπὸ αἶτημα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χαλεπίου κ. Παύλου, Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Balamand.

- Νὰ ἀποστείλει εὐχαριστήριο ἔγγραφο στὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Τιμόθεο καὶ στὸν Ἐλλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Βλάσιο Φειδᾶ, γιὰ τὴν ἐπιτυχή συμμετοχή τους ὡς ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ Συνεδρίαση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ποὺ ἔλαβε χώρα στὸ Postdam τῆς Γερμανίας ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου ἕως 6 Φεβρουαρίου 2001.

- Νὰ ἐκφραστεῖ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιο γιὰ τὴν φιλοξενία ποὺ προσέφερε στὰ Μέλη τῆς Διεθνούς Συνδιασκέψεως τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν, ἡ ὁποία ἐγίνε στὸ Βόλο, ἀπὸ 10 ἕως 15 Φεβρουαρίου 2001.

- Νὰ ἐκφραστοῦν οἱ εὐχαριστίες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στὸν Ἐλλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Κωνσταντῖνο Σκουτέρη γιὰ τὴ συμμετοχή του ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὶς Συνεδριάσεις τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν.

- Νὰ ἀποστείλει εὐχαριστήριο ἔγγραφο στὸν Ἐλλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Χρήστο Βούλγαρη, γιὰ τὴν συμμετοχή του ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν συνάντηση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διμεροῦς Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στήν Δαμασκὸ ἀπὸ 3 ἕως 10 Νοεμβρίου 2000.

- Νὰ γίνεῖ οἰκονομικὸς ἔλεγχος ἀπὸ τὴν Ἐπιθεώρηση τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στήν Ἱερὰ Μονὴ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ναυπάκτου, κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ οἰκείου Σεβασμιωτάτου

Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου, τὴν ὁποία ἀπεδέχθη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὡς σύμφωνη μὲ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καὶ τὴν κειμένη νομοθεσία.

Γ. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ θέματα τῆς Ε.Κ.Υ.Ο., μὲ διάφορα ὑπηρεσιακὰ θέματα τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐγκρίσεις ἀποσπάσεων Κληρικῶν στὸ ἐξωτερικὸ καὶ διορισμοὺς μελῶν Ἐπισκοπικῶν Δικαστηρίων Ἱερῶν Μητροπόλεων.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τῆς 27ης Ἀπριλίου 2001

Συνήλθε σήμερα, 27η τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐ.ἔ., σὲ ἑκτακτὴ Συνεδρία, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μὲ θέμα συζητήσεως τὴν ἐπικείμενη προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα Ρώμης Ἰωάννου - Παύλου τοῦ Β' μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας.

Κατὰ τὴν Συνεδρία ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἐνημέρωσε τὰ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ. γιὰ τὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ρωμαίου Ποντίφικος καὶ γιὰ τὶς συναντήσεις καὶ ἐνέργειες τῆς ὀρισθείσης «Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα στήν Ἑλλάδα» μετὰ τῶν Ἐκπροσώπων τοῦ Βατικανοῦ.

1. Σὲ αὐτὲς τὶς συναντήσεις ἡ Εἰδικὴ Ἐπιτροπή, ἔχουσα λάβει σαφεῖς ὁδηγίες καὶ κατευθύνσεις ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μὲ πνευματικὴ ἀνδρεία καὶ σαφὴ ἐκκλησιολογικὸ προσανατολισμὸ, συνεζήτησε τὶς προϋποθέσεις ὑπὸ τὶς ὁποῖες θὰ ἦταν δυνατὴ ἡ ἐθιμικοῦ χαρακτῆρος παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὶς ἐκδηλώσεις μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐν λόγῳ ἐπισκέψεως.

2. Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς ρυθμίστηκε μὲ κριτήριον καὶ βάση α) τὶς Παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, β) τὴν εὐγένεια ποὺ χαρακτηρίζει τὸν Ἑλληνορθόδοξο καὶ φιλότιμο Λαὸ μας, χωρὶς βέβαια νὰ περιφρονεῖται καὶ νὰ ὑποτιμᾶται ἡ ἱστορικὴ μνήμη, καὶ γ) τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα

στην Ἑλλάδα γιὰ κανένα λόγο δὲν συνιστᾶ κίνδυνο γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ αὐτοσυνειδησία καὶ ὁρθόδοξη πίστη.

3. Ἡ Ἐκκλησία θὰ παραστῇ στὶς προβλεπόμενες ἐκ τοῦ Πρωτοκόλλου ἐκδηλώσεις (Ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή, Προσκύνημα στὸν Ἀρειο Πάγο, ἀνταποδοτικὴ ἐπίσκεψη στὸ κατὰλυμα τοῦ Πάπα) καὶ σὲ καμία ἀπὸ αὐτὲς δὲν θὰ ὑπάρξει κατ' οὐδένα τρόπον συμπρροσευχή. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Ρωμαίου Ποντίφικος στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος θὰ προσφωνήσῃ αὐτὸν θέτοντας μὲ παρησία, ἐνάργεια, θεολογικὴ καὶ ἱστορικὴ τεκμηρίωση, ὅλα ἐκεῖνα τὰ θέματα δογματικοῦ, ἐκκλησιολογικοῦ καὶ ἱστορικοῦ περιεχομένου, ποὺ προκαλοῦν θλίψη, πικρία καὶ ἔντονο προβληματισμὸ στὸν Ὁρθόδοξο κόσμο, μὲ ἰδιαίτερη ἀναφορά στὸ πρόβλημα τῆς Οὐνίας.

4. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε ὁμοφώνως τὶς ὡς ἄνω ἐνέργειες, καθὼς καὶ τὰ κείμενα τῆς προσφωνήσεως καὶ τῆς κοινῆς Δηλώσεως.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

**Ἐκδήλωση τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
στὴ «ΣΤΟΑ ΒΙΒΛΙΟΥ» γιὰ τὴν παρουσίαση
σημαντικῶν ἐκδόσεων τῆς.**

Τὴν Τετάρτη, 25 Ἀπριλίου 2001, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀργάνωσε ἐκδήλωση γιὰ τὴν παρουσίαση ὠρισμένων σημαντικῶν ἐκδόσεων τῆς τοῦ ἔτους 2000 καὶ τοῦ α' τριμήνου τοῦ 2001.

Ἡ παρουσίαση τῶν βιβλίων ἔγινε στὴ «ΣΤΟΑ ΒΙΒΛΙΟΥ» (Αἴθουσα Λόγου καὶ Τέχνης), ἡ ὁποία εὐγενῶς προσεφέρθη πρὸς τοῦτο ἀπὸ τὴν «Φιλεκαπαιδευτικὴ Ἑταιρεία», τῆς ὁποίας πρόεδρος εἶναι ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Μπαμπινιώτης, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «ΣΤΟΑΣ ΒΙΒΛΙΟΥ» κ. Δημ.Κακαβελάκη.

Στὴν ἐκδήλωση παρέστησαν ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Πέτρος, Γενικὸς Δ/ντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, κληρικοί, καθηγητὲς Πανεπιστημίου, συγγραφεῖς καὶ πλῆθος φιλαναγνωστικοῦ κοινοῦ.

Ἡ ἐκδήλωση περιελάμβανε εἰσήγηση τοῦ Θεοφιλεστάτου Γενικοῦ Δ/ντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς

Διακονίας, παρουσίαση τοῦ Προγράμματος ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου κ. Μακαρίου Φιλοθέου, Δ/ντοῦ Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ ἐν συνεχείᾳ παρουσίαση μιᾶς ἐκάστης τῶν μεμονωμένων ἐκδόσεων ἢ τῆς θεματικῆς ἐνότητος τῶν ἐκδοθέντων βιβλίων.

Παρουσιαστὲς τῶν ἐκδόσεων –κατὰ σειρὰν ἐμφανίσεως– ἦσαν:

α. Ὁ ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν κ. Σπυρ. Τρωιάνος, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὸ βιβλίο «Ἐκκλησία καὶ Δίκαιον. Θεωρία καὶ Νομολογία», τοῦ Ἀντιπροέδρου τοῦ Σ.τ.Ε. κ. Ἀναστασίου Μαρίνου.

β. Ὁ Καθηγητὴς Μικροβιολογίας τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Ἰ. Λεγάκης, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὸ βιβλίο «Νοσήματα τῶν Τροπικῶν – Συμβολὴ στὴ γνωριμία καὶ ἀντιμετώπιση νόσων ποὺ ἐνδημοῦν στὶς χώρες τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς», τῶν Γεωργίου Ε. Πιπεράκι καὶ Εὐαγγελίας-Θεοφανοῦς Πιπεράκη.

γ. Ὁ Διευθυντὴς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ συγγραφέας κ. Γεώργιος Πρίντζιπας, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὸ βιβλίο «Πανόραμα 20 αἰώνων Χριστιανισμοῦ – Πρόσωπα καὶ Γεγονότα 2000 χρόνων» τοῦ κ. Εὐαγγέλου Λέκκου, Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

δ. Ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Σαββάτος, Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὰ βιβλία τῆς θεματικῆς ἐνότητος «Χρυσόστομικά ἔργα»: «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος τόμοι Α', Β', τοῦ Καθηγητοῦ κ. Στυλ. Παπαδοπούλου, «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ οἱ περὶ Ἱερωσύνης λόγοι του» τοῦ Καθηγητοῦ κ. Χρίστου Θ. Κρικῶνη, «Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο» τοῦ Δρ. Θεολογίας κ. Σπυρ. Κ. Τσιτσίγκου καὶ τέλος τὰ ἑπτὰ, μέχρι σήμερα, ἐκδοθέντα ἔργα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου στὴ Σειρὰ «Ἡ φωνὴ τῶν Πατέρων μας» σὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση:

«Περὶ Ἱερωσύνης» (ἀπόδοση Βασ. Καραγιώργου).

2. «Λόγοι παραινετικοὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀπογνώσεως» (ἀπόδ. Γεωργίας Κουνάβη).

3. «Ὁμιλίες στὰ γεγονότα τῆς θείας οἰκονομίας» (ἀπόδ. Εὐαγ. Γ. Καρακοβούνη).

4. «Οἱ ἐννέα λόγοι περὶ μετανοίας» (ἀπόδ. Φωτ. Ἰ. Μάλαινου).

5. «Λόγοι περὶ μοίρας καὶ προνοίας, θανάτου

καὶ μελλούσης κρίσεως» (ἀπόδ. Εὐάγ. Γ. Καρακοβούνη).

6. «Αὐτοβιογραφικὲς σελίδες καὶ ἀπάνθισμα κειμένων του» (ἀπόδ. ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Π. Ἀθαγιανοῦ).

7. «Τὸ χάρισμα τῆς Παρθενίας» (ἀπόδ. Γεωργίας Κουνάβη).

ε. Ὁ Διευθυντὴς Ἐκδόσεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κ. Εὐάγγελος Π. Λέκκος, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τοὺς 12 τόμους τῆς σειρᾶς «Μὲ τοὺς Ἀγίους μας» (Συναξαριστὲς τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου ἕως Δεκεμβρίου) καὶ τὰ ὀκτώ (8) ἐκδοθέντα μέχρι τώρα ἐκ τῶν ἔργων Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ «Βίοι Ἀγίων» μὲ εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια, πραγματολογικὰ στοιχεῖα, ἀπὸ τὸν θεολόγο, φιλόλογο-λειτουργὸν κ. Γεώργιο Δ. Παπαδημητρίου.

στ. Ἡ συγγραφέας κυρία Ζωὴ Κανάβα, ἡ ὁποία παρουσίασε τὰ τέσσερα βιβλία τῆς Σειρᾶς «Τὰ Πορτινά μας» μὲ τοὺς τίτλους «Τοῦ Ἀγίου Δωδεκαημέρου», «Πασχαλινά», «Τῆς Παναγίας καὶ τῶν ἁγίων μας», «Ἑθνικῶν ἑορτῶν καὶ ἄλλα». Τοὺς ὁμιλητὲς παρουσίαζε ὁ θεολόγος κ. Κωνστ. Παπαθανασίου.

Ἡ παρουσίαση τῶν ἐκδόσεων ὁλοκληρώθηκε μὲ τὸν χαιρετισμὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, ὁ ὁποῖος μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνεφέρθη «στὴν πρωτοφανῆ ἄνθηση ποὺ παρατηρεῖται κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν παραγωγή καὶ διακίνηση τοῦ θρησκευτικοῦ βιβλίου. Δὲν εἶναι μόνο οἱ πολλοὶ εἰδικοί ἐκδοτικοὶ οἴκοι ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ θρησκευτικὸ, τὸ ἐκκλησιαστικὸ καὶ τὸ θεολογικὸ βιβλίον, ποὺ πραγματικὰ ἐμπλουτίζει μὲ τίς ἐκδόσεις τὴ βιβλιογραφία στὸν τομέα αὐτόν, ἀλλὰ εἶναι καὶ οἱ ἐξειδικευμένοι καὶ πολὺ ἐπιτυχημένοι κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν τίτλοι, οἱ ὁποῖοι ἀποβλέπουν οὐσιαστικὰ στὴν προβολὴ τῆς παράδοσής μας, τῆς ἐλληνορθόδοξης δηλαδὴ παράδοσης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸ βάθος τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ μας πολιτισμοῦ.

»Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἐκδοτικούς οἴκους διεκδικεῖ πρωτεύουσαν θέσιν καὶ ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ἡ ὁποία βεβαίως ἔχει ζωὴν περὶ τὰ 60 περὶπου χρόνια, στὴ διάρκεια τῶν ὁποίων ἔχει προσφέρει πολὺτιμες ὑπηρεσίες, ἰδίως εἰς τὸν τομέα τῶν ἐκδόσεων, ἡ σκοποθεσία τῶν ὁποίων εἶναι καθαρὰ ἱεραποστολική· δηλαδὴ ποιμαντικὴ, παιδαγωγικὴ καὶ ἐν γένει πνευματικὴ, τῆς ὀρθοδόξου δηλαδὴ πνευματικότητος καὶ δὲν μποροῦσε νὰ

εἶναι διαφορετικὰ τὰ πράγματα γιὰ ἓναν Ὀργανισμό ἅμεσα ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὴν Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ὁ ὁποῖος Ὀργανισμὸς καὶ ἀπὸ τὴ σύστασή του, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορία του ἐπιβάλλεται νὰ δίδει ἓνα πολὺ ζωντανὸ καὶ δυναμικὸ παρὼν στὴν ὑπόθεση τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας βιβλίων θρησκευτικῶν».

Μετὰ τὴν παρουσίαση τῶν ἐκδόσεων παρετέθη δεξίωση ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, τὴν ὁποία εἶχαν ἐτοιμάσει μὲ ἐπιμέλεια ὑπάλληλοί της.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ στὴν «24η ΓΙΟΡΤΗ ΒΙΒΛΙΟΥ» στὸ Πεδίον Ἀρεῶς

Στὶς 4 Μαΐου ἔγινε ἡ ἑναρξὴ τῆς «24ης Γιορτῆς Βιβλίου» στὸ Πεδίον Ἀρεῶς, στὴν ὁποία συμμετέχει ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ διπλὸ Περὶπτερο (117,119).

Τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως ἔγιναν τὸ βράδυ τῆς Δευτέρας, 7ης Μαΐου ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ κ. Εὐάγγελο Βενιζέλο, παρουσία τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Πανοσιολ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, ἐκπροσώπων τῶν Κομμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου, τῶν Πρέσβων Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας, βουλευτῶν, συγγραφέων καὶ ἐκπροσώπων τῶν ἐκδοτικῶν οἰκῶν.

Ἡ «24η Γιορτὴ Βιβλίου» εἶναι ἀφιερωμένη στὴ γερμανόφωνη λογοτεχνία, ἐξ οὗ καὶ ἡ παρουσία τῶν τριῶν πρέσβων στὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια, ὡς ἀνταπόδοση τῆς ἀφιέρωσης τῆς 53ης Διεθνoῦς Ἐκθέσεως Βιβλίου τῆς Φρανκφούρτης (10-15 Ὀκτωβρίου 2001) στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ εἰσαγωγικὴ ὁμιλία τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου Ἐκδοτῶν-Βιβλιοπωλῶν Ἀθηνῶν κ. Βασιλείου Χατζηϊακώβου εἶχε δύο στόχους· πρῶτον νὰ τονίσει τὴν ἀξία τοῦ βιβλίου καὶ τὴν ἀνάγκη στηρίξεώς του ἀπὸ τὴν Πολιτεία καὶ δεύτερον νὰ ἐπισημάνει τὴ μεγάλη εὐκαιρία ποὺ δίδεται στὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποία πρέπει νὰ ἐκμεταλλευθοῦν κατὰ τὸν καλῦτερο τρόπο οἱ ἐλληνικοὶ ἐκδοτικοὶ οἴκοι, μὲ τὴν ἀφιέρωση τῆς 53ης Διεθνoῦς Ἐκθέσεως Βιβλίου τῆς Φρανκφούρτης στὴ χώρα μας.

Οἱ πρέσβεις τῶν τριῶν γερμανοφώνων χωρῶν (Γερμανίας, Αὐστρίας, Ἑλβετίας) ἀνεφέρθησαν στὶς ὁμιλίες τους στὴν σύγχρονη πνευματικὴ παραγωγή τῶν χωρῶν τους καὶ στὶς ἀντίστοιχες με-

ταφράσεις έργων Ἑλλήνων καὶ γερμανόφωνων λογοτεχνῶν.

Ὁ Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ κ. Εὐάγγελος Βενιζέλος στὴν ὁμιλία του, πρὸ τῶν ἐγκαινίων, ἀνεφέρθη στὴν ἀξία τοῦ βιβλίου καὶ στὴ διατήρησή του στὴν πρώτη θέση τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς σὲ πείσμα τῶν σύγχρονων ἠλεκτρονικῶν μέσων καὶ τῶν νέων μεθόδων ἐργασίας, τὰ ὁποῖα πολλοὶ πίστευαν ὅτι θὰ ὑποβαθμίσουν τὴν ἀξία τοῦ βιβλίου. Ἐπίσης ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀνεφέρθη στὴν ἐπικείμενη Διεθνή Ἑκθεση Βιβλίου τῆς Φρανκφούρτης καὶ στὰ θετικὰ ἀποτελέσματα ποὺ ἀναμένεται νὰ ἔχει γιὰ τὴν ἐκδοτικὴ παραγωγή τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Περίπτερο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καλίσθητο καὶ εὐπαρουσίαστο –ἐνὰ ἐκ τῶν τριῶν καλυτέρων τῆς Ἑκθέσεως– ἐπεσκέφθησαν μετὰ τὴν τελετὴ ἐγκαινίων ὁ κ. Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ, ὁ πρ. Πρωθυπουργὸς κ. Κων. Μητσοτάκης, ἀρκετοὶ βουλευτὲς καὶ συγγραφεῖς.

π. Λ.Φ.Ψ.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἑθιμοτυπικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας στὸν Μακαριώτατο

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος δέχθηκε σήμερα στὶς 2.30 τὸ μεσημέρι στὸ Ἀρχιεπισκοπικὸ Μέγαρο σὲ ἐθιμοτυπικὴ ἐπίσκεψη τὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας κ. Ζόραν Ζίζιτς.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνάντησής τους, ποὺ διήρκεσε περίπου μία ὥρα σὲ ἐγκάρδιο κλίμα, ἔγινε ἰδιαίτερη ἀναφορὰ στοὺς παραδοσιακοὺς δεσμοὺς μεταξὺ τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ σερβικοῦ λαοῦ, οἱ ὁποῖοι σφυρηλατήθηκαν μέσα στοὺς αἰῶνες μὲ κοινούς ἀγῶνες καὶ βασικὸ στοιχεῖο πνευματικῆς συγγένειας τὴν κοινὴ Ὁρθόδοξη Πίστη. Ὁ κ. Ζίζιτς μάλιστα ὑπογράμμισε τὸ σημαντικὸ ρόλο ποὺ διαδραμάτισε ἡ χώρα μας στὴν ἀντιμετώπιση τῆς κρίσης στὴ Γιουγκοσλαβία κατὰ τὴ διάρκεια τῆς τελευταίας δεκαετίας καὶ εὐχαρίστησε θερμὰ τὸν Μακαριώτατο γιὰ τὴν πολύτιμη ἠθικὴ καὶ ὕλική συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας μας στὸ πλευρὸ τοῦ δοκιμαζόμενου σερβικοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερα.

Ἐπιπρόσθετα ὁ κ. Ζίζιτς ἔκανε λόγο γιὰ τὶς σχέ-

σεις Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας στὴ Σερβία, οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν ἀκόμη ρυθμιστεῖ νομικά, ὅπως τόνισε, διότι δὲν ὑφίσταται πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀναγκαῖο πλαίσιο. Ἡ Κυβέρνηση τῆς Γιουγκοσλαβίας ἀναγνωρίζει τὴν μεγάλη προσφορὰ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τόσο ὡς πνευματικῆς δύναμης γιὰ τὴν καλλιέργεια τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ὅσο καὶ ὡς θεσμοῦ ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν κοινωνικὴ συνοχή, ὑπογράμμισε χαρακτηριστικά. Σημείωσε δὲ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, μία Ἐκκλησία ζωντανὴ ποὺ ἐνεργὰ συμμετέχει καὶ δρᾷ στὴν κοινωνικὴ ζωὴ τῆς χώρας, ἀποτελεῖ πρότυπο πρὸς μίμηση, λόγῳ τοῦ πλουσίου πνευματικοῦ καὶ ποιμαντικοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦ ἀγῶνα τῆς γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς ἐθνικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὁ κ. Ζίζιτς ἐπισήμανε τέλος τὶς ἀποσχιστικὲς τάσεις ποὺ ἀναπτύσσονται στὸ Μαυροβούνιο καὶ σημείωσε τὶς προσπάθειες τῆς Κυβέρνησης τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας γιὰ τὴν ἀποτροπὴ ἐνὸς τέτοιου ἐνδεχομένου ποὺ θὰ ὀδηγοῦσε πιθανότατα καὶ στὴν ἀπόσχιση τοῦ Κοσσυφοπεδίου, δημιουργώντας εὐρύτερα προβλήματα στὴν περιοχὴ.

Κατὰ τὴν ἐξοδὸ τοῦ ἀπὸ τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸ Μέγαρο, ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας τόνισε ὅτι ἡ συνάντησή του μὲ τὸν Μακαριώτατο ἐπιβεβαίωσε γιὰ ἄλλη μία φορὰ τὴν πνευματικὴ ἐνότητα τῶν δύο λαῶν καὶ τὴν ἱστορικὴ τους μοίρα στὰ Βαλκάνια. Ἀπαντώντας δὲ σὲ ἐρώτηση δημοσιογράφου ὑπογράμμισε ὅτι δὲν συζητήθηκε μὲ τὸν Μακαριώτατο τίποτε σχετικὸ μὲ τὸ θέμα ποὺ ἔχει προκύψει μὲ τὸν πρῶην Πρόεδρο Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς.

(4.4.2001)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Μνημόσυνο γιὰ τὸν μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο κυρὸ Σεραφεῖμ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος θὰ τελέσει τὴν προσεχὴ Κυριακὴ 8 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. μνημόσυνο γιὰ τὴ συμπλήρωση τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἐκδημία τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Σεραφεῖμ στὸν Καθεδρικό Ἱ. Ναὸ Ἀθηνῶν μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας.

(6.4.2001)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Συνάντηση του Μακαριωτάτου με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Άθηνων και πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστόδουλος δέχθηκε σήμερα στις 5 το απόγευμα στο Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Γλαῦκο Κληρίδη, ο οποίος βρίσκεται από το πρωί σε επίσημη επίσκεψη στη χώρα μας.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, που διήρκεσε περίπου σαράντα λεπτά, έγινε ανταλλαγή απόψεων για την πορεία του μείζονος έθνικού ζητήματος της Κύπρου, καθώς και για τις δυσκολίες επίλυσής του, που όφειλονται κυρίως στα συμφέροντα των ισχυρών, οι οποίοι προσπαθούν να επιβάλουν πολλές φορές άδικες θέσεις.

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Γλαῦκος Κληρίδης εξέφρασε την πεποίθηση ότι ο Κυπριακός Έλληνισμός, στηριζόμενος στην μακρά ιστορία και παράδοσή του, στη γλώσσα του και κυρίως στη θρησκεία του, που αποτελεί τον βασικό συνδετικό κρίκο της ενότητάς του, δεν θα κύψει τον αχχένα πρό των οίωνδήποτε πιέσεων, αλλά θα διεκδικήσει μέχρι τέλους λύση δίκαιη και βιώσιμη για την μαρτυρική νήσο.

Από την πλευρά του ο Μακαριώτατος εξέφρασε τη χαρά του για την επίσκεψη του κ. Κληρίδη, τον οποίο και διαβεβαίωσε ότι η καρδιά του Μητροπολιτικού Έλληνισμού χτυπά στην ίδια συχνότητα με εκείνη του Κυπριακού Έλληνισμού. Τόνισε μάλιστα ότι ο ίδιος προσωπικά και η Έκκλησία της Ελλάδος συμπαρίστανται με κάθε τρόπο στους αδελφούς Κυπρίους, θεωρώντας την πίστοτητα και τη συνέπειά τους στον άδιαπραγμάτευτο αγώνα τους ως πολύτιμα έρείσματα διαχρονικής σημασίας. Ο Προκαθήμενος της Έλλαδικής Έκκλησίας εύχθηκε στον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας να άξιωθει «μέχρι το τέλος της θητείας του να δει επιλυόμενο κατά την καρδιά κάθε Έλληνας το Κυπριακό».

Περαιτέρω οι δύο άνδρες συζήτησαν και άλλα ενδιαφέροντα θέματα, ιδιαίτερα δέ αυτό του ρόλου που η Έκκλησία όφείλει και μπορεί να διαδραματίζει στο σύγχρονο κόσμο.

Μετά το πέρας της συνάντησης, ο Μακαριώτατος δήλωσε, μεταξύ άλλων, τά ακόλουθα:

«Ο κ. Πρόεδρος είναι αταλάντευτα προσηλωμένος στη λύση εκείνη του Κυπριακού, η οποία υπηρετεί τά πραγματικά συμφέροντα της πολυ-

παθούς νήσου. Ο Κυπριακός Έλληνισμός επιδιώκει λύσεις βιώσιμες, δίκαιες και άληθινές, που θά επιτρέψουν στην Κύπρο να είναι μία ένωμένη και έλευθέρα νήσος, η όποία θά διαδραματίσει το δικό της, ξεχωριστό ρόλο μέσα στην οικογένεια των έλευθέρων κρατών του κόσμου».

Άπαντώντας δέ σε σχετική έρώτηση δημοσιογράφου για το εάν θά υπάρχει στο κοινό άνακoinωθέν του ίδιου και του Πάπα Ιωάννη - Παύλου του Β', το όποιο θά άναγνωρισθεί στον Άρειο Πάγο, άναφορά στην Κύπρο, ο Μακαριώτατος επισήμανε ότι «το θέμα είναι δύσκολο, αλλά δίδεται λύση».

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο όποιος συνοδευόταν από τον Υπουργό Έξωτερικών κ. Γιαννάκη Κασουλίδη, τον Κυβερνητικό Έκπρόσωπο κ. Μιχάλη Παπαπέτρου, τον πρέσβη της Κύπρου στην Άθήνα κ. Χριστόδουλο Πασσαρδή και άλλους επισήμους, σε δηλώσεις του σημείωσε:

«Άνταλλάξαμε άπόψεις για το Κυπριακό και διαπιστώσαμε ότι αυτές συμπίπτουν. Τόνισα στον Μακαριώτατο ότι η Κύπρος έχει μιá τρισχιλιετή ιστορία. Πέρασαν από πάνω της πολλές άυτοκρατορίες, οι όποιες τελικά διαλύθηκαν. Η Κύπρος όμως είναι εκεί και θά είναι εκεί και θά έξακολουθεί να πορεύεται με την Όρθόδοξη Πίστη της, τη μελέτη της ιστορίας της και την άγάπη της προς την Έλλάδα».

(2.5.2001)

(Έκ του Γραφείου Τύπου)

Η επίσκεψη του Ρωμαίου Ποντίφικος στην Άθήνα

Στο πλαίσιο του προσκυνηματικού ταξιδίου του Πάπα Ιωάννη-Παύλου του Β' στην Άθήνα (4-5 Μαΐου έ.έ.), κατόπιν σχετικής πρόσκλησης της Έλληνικής Πολιτείας, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Άθηνων και πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστόδουλος θά δεχθεί έθιμοτυπικώς στο Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο τον Ρωμαίο Ποντίφικα.

Τόσο κατά τη συνάντησή τους στην Ίερά Αρχιεπισκοπή Άθηνων στις 4 Μαΐου έ.έ. (13.30), όσο και κατά την διάρκεια της προσκυνηματικής επίσκεψης του Πάπα στον Άρειο Πάγο την ίδια ήμέρα (18.35), ο Προκαθήμενος της Έλλαδικής Έκκλησίας θά πλαισιώνεται από τους Σεβ. Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Προκόπιο, Πρόεδρο της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Εύρωπαϊκών Θεμάτων, Σεβ. Μητροπολίτη Άττικής κ. Παντελεήμονα και Σεβ. Μη-

τροπολίτη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων κ. Τιμόθεο, μέλη της Συνοδικής Έπιτροπής επί των Διορθοδόξων και των Διαχριστιανικών Σχέσεων, Σεβ. Μητροπολίτη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Θεόκλητο, εκπρόσωπο Τύπου του Μακαριωτάτου, Σεβ. Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττου κ. Δανιήλ, μέλος της Έπιτροπής επί του Προγράμματος της Έπισκέψεως του Ρωμαίου Ποντίφικα, Θεοφ. Έπίσκοπο Άχαΐας κ. Αθανάσιο, Διευθυντή του Γραφείου της Αντιπροσωπείας της Έκκλησίας της Ελλάδος παρά τη Εύρωπαϊκή Ένώσει, Θεοφ. Έπίσκοπο Θερμοπυλών κ. Ιωάννη, Διευθυντή του Διορθοδόξου Κέντρου της Έκκλησίας της Ελλάδος, Πανοσ. Αρχιμανδρίτη π. Θεολόγο Άποστολίδη, Αρχιγραμματέα της Ιερᾶς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος, Αϊδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Θωμά Συνοδινό, Πρωτοσύγκελλο της Ιερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν και Πανοσ. Αρχιμανδρίτη π. Ιγνάτιο Σωτηριάδη, Γραμματέα της Εϊδικῆς Συνοδικῆς Έπιτροπῆς Παρακολουθήσεως Εύρωπαϊκῶν Θεμάτων.

Τό απόγευμα της ἴδιας ἡμέρας (20.15) ὁ Μακαριώτατος θά ἀνταποδώσει τήν ἐπίσκεψη στόν Πάπα Ἰωάννη-Παῦλο τόν Β΄ στό κατάλυμα τοῦ τελευταίου, συνοδευόμενος ἀπό τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου κ. Προκόπιο, Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα, Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων κ. Θεόκλητο καί Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ύμηττου κ. Δανιήλ, τόν Θεοφ. Έπίσκοπο Άχαΐας κ. Ἀθανάσιο, τόν Πανοσ. Αρχιμανδρίτη π. Θεολόγο Άποστολίδη καί τόν Αϊδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Θωμά Συνοδινό.

(2.5.2001)

(Εκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ίερὰ Μητρόπολις Κερκύρας καί Παξῶν

Με τήν ὑπ' ἀριθμό 75/2001 ἀπόφασή του, τὸ Πολυμελὲς Πρωτοδικεῖο Κερκύρας, δικάζον ὡς Ἐφετεῖο, ἔκανε δεκτὴ τὴν ἔφεση καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὴν αἴτηση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ ἀπέδωσε τὴ νομὴ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑ. Θεοτόκου Χαμηλῆς περιοχῆς Μαγουλάδων στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη καὶ στὴν ἀνωτέρω Ἱερὰ Μονή.

Ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία μας καὶ ὁ εὐλογημένος Λαὸς τοῦ Θεοῦ χαίρουν, διότι κατὰ τὴ Διακαινισμό Ἐβδομάδα καὶ ὑπὸ τὸν ἀναστάσιμο παιάνα

«Χριστὸς Ἀνέστη», ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν ἱστορικὴ Ἱερὰ Μονὴ λάμπει καὶ διαλύει τὴν καταχνιά τῆς ὁποίας προκατασκευασμένης «ἱστορίας».

Εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι μαζί μας χαίρει καὶ ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία καὶ τὸ πλῆθος τῶν μοναζουσῶν καὶ τῶν ἐφημερίων, ποὺ με τοὺς ἀσκητικούς ἀγῶνες καὶ τὴν μοναχικὴ ἀγγελικὴ ζωὴ τους, τὴν ὁποία βίωσαν στὸ χῶρο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὑ. Θεοτόκου Χαμηλῆς Μαγουλάδων, καθάγιασαν δὲ ἀπὸ τὸν 17ο αἰ., τὸν ὅλο χῶρο με τοὺς ἀσκητικούς κόπους καὶ τὴν λατρευτικὴ μυστηριακὴ ζωὴ τους.

Χαίρει μαζί μας καὶ ὁ Μαγουλαδιώτικος Λαὸς, ποὺ τὸν καιρὸ τῆς δοκιμασίας, σὲ ὥρες δύσκολες, περιέβαλε τὴ μητέρα Ἐκκλησία καὶ τὸν Ἐπίσκοπό του με ἀγάπη καὶ ἐπέδειξε ὑψηλὸ καὶ γενναῖο φρόνημα, ἀρνούμενος νὰ ἀποδεχθεῖ τὸ θάψιμο τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας, ποὺ βίωνε αἰῶνες τώρα καὶ τὴν πρωτοφανὴ ἀλλοίωση τοῦ μοναστικοῦ χαρακτήρα τοῦ ὅλου χῶρου. Οἱ χωριανοί, δὲν κάμφθηκαν ἀπὸ τὸ κλίμα ἐπιβολῆς τοῦ ἀδίκου, ποὺ κάποιοι «ἐπιτήδριοι» ἐπεχείρησαν νὰ ἐπιβάλλουν καὶ ἀντιστάθηκαν με ἡρεμία, νομιμότητα, εὐθύνη, ἀλλὰ καὶ σθένος στὴν ἐπιχείρηση βίαιης ἀλλαγῆς χρήσης τῆς πεφλημένης ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

Χαίρουν μαζί μας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ελλάδος καὶ οἱ ἀνὰ τὸν κόσμο ὀρθόδοξοι, ποὺ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δοκιμασίας, συμπαραστάθηκαν ἠθικά, κατὰ τρόπο λίαν συγκινητικό.

Σὲ αὐτὸ τὸ ἀναστάσιμο πανηγύρι, ἄς χαροῦν καὶ οἱ ἀντίδικοί μας. Εἶναι καὶ αὐτοὶ παιδιά μας καὶ τοὺς ἀγαποῦμε.

Ἐμεῖς δὲν θέλαμε νὰ ἀντιδικήσουμε με κανέναν, γι' αὐτὸ καὶ ἐξαντλήσαμε κάθε ἐξωδικαστηριακὴ προσπάθεια λύσεως τῆς κατάληψης τῆς ἱστορικῆς Ἱ. Μονῆς.

Συναντήσαμε, ὅμως, τὴ συκοφαντία καὶ μιὰ πρωτοφανὴ ἐμμονὴ στὸ ἄδικο καὶ στὴν παραχάραξη τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας.

Ἡ προσφυγὴ στὸ φυσικὸ Δικαστή, ἦταν τὸ τελευταῖο καταφύγιο, γιὰ νὰ προστατεύσουμε τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τοῦ πιστοῦ λαοῦ, χωρὶς κανένα ἰδιοτελὲς συμφέρον, χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας.

Ἡ προσφυγὴ αὐτὴ πολεμήθηκε σφόδρα. Ὅ,τι θεωρεῖται αὐτονόητο καὶ φυσικὸ σὲ ἓνα Κράτος Δικαίου, δηλαδὴ ἡ προσφυγὴ στὴ δικαστικὴ ὁδὸ,

ὡς τρόπος ἐπίλυσης τῶν διαφορῶν, γιὰ μᾶς θεωρήθηκε ἔγκλημα καθοσιώσεως.

Ἡ ἔνδεια τῶν νομικῶν ἐπιχειρημάτων ἀπὸ τὴν ἀντίδικη πλευρὰ καὶ ἡ ἀμηχανία της, μπροστὰ στὸ ὀγκωδέστατο Ἀρχεῖο, ποὺ ἀποδεικνύει τὴν ἱστορικότητα τῆς ἀπὸ αἰώνων Ἱ. Μονῆς, ὠδήγησε τοὺς καταληψίες καὶ τοὺς ὑποκινητὲς αὐτῶν, σὲ ἀκραῖες ἐκδηλώσεις ψυχολογικῆς βίας καὶ σὲ μιὰ ἄδικη ἐπιχείρηση λάσπης καὶ κατασυκοφάντησης τοῦ προσώπου τοῦ Μητροπολίτη μας.

Ἐπὶ μῆνες, ὁ Ἐπίσκοπος ἔγινε στόχος μιᾶς ἀνηλεοῦς καὶ ἀδυσώπητης ἐπίθεσης. Ὁ λαὸς ἀπομόνωσε τοὺς ὑβριστὲς καὶ ἀγκάλιασε τὸν Ἐπίσκοπό του, στὸν ὁποῖο ἀναγνωρίζει τὸ γνήσιο πνευματικὸ πατέρα καὶ ἡγέτη, ποὺ ἀναλώνεται καθημερινὰ γιὰ τὸ ποίμνιό του.

Ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία, μὲ νηφαλιότητα καὶ ψυχραιμία, μὲ ἀγάπη πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως, πορεύεται μὲ γνώμονα τὴν Ἀλήθεια, ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς.

Ὅπως καὶ πρωτοδίκως, ἔτσι καὶ τώρα, ἐκφράζουμε ἀπόλυτο σεβασμὸ στὴν Ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη, ἡ ὁποία τιμᾷ τὶς πιὸ λαμπρὲς παραδόσεις της ποὺ ἔχει ἐπιδείξει στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο, παραδόσεις ποὺ συνίστανται στὴν εὐθύτητα καὶ ἀντικειμενικότητα τῆς δικαστικῆς κρίσης καὶ τὴν νομικὴ ἀκρίβεια καὶ τεκμηρίωση.

Εἴμαστε ὑπερήφανοι, γιατί τὸ αἶτημα γιὰ μιὰ ἀνεπηρέαστη, ἀδέκαστη, ἀνεξάρτητη καὶ αὐστηρὴ δικαστικὴ κρίση ἔχει γίνεи στὴ Χώρα μας, ἐδῶ καὶ πολλὰ χρῶνια, ἀπὴν πραγματικότητα καὶ ἔχει καταστεῖ συνείδηση στὸν ἀπλὸ πολίτη, ὅτι στὸν Ἑλληνα Δικαστὴ θὰ εὔρει τὸ δίκιο του, ὅταν αὐτὸ καταπατεῖται ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς ἢ τοὺς ἐπιτηδεῖους.

Ἡ νίκη τῆς ἀλήθειας καὶ ἡ ἐπικράτηση τοῦ Δικαίου εἶναι μεγαλόθυμη καὶ δὲν ἐπιτρέπει μικροψυχίες. Ὁ Ἐπίσκοπός μας ξεχνᾷ τὶς ὕβρεις καὶ τὴ λάσπη καὶ καλεῖ καὶ τοὺς ἀντιδίκους μας νὰ χαροῦν καὶ αὐτοί, παραιτούμενοι πλήρως ἀπὸ τὸν κακὸ ἑαυτοῦ τους.

Γνωρίζουν ὅτι εἶχαν ἄδικο καὶ κατεξοχὴν αὐτοί, πρέπει τώρα νὰ συμβάλλουν στὴν ἀποκατάσταση τῆς νομιμότητας, ποὺ αὐτοί διασάλευσαν.

Καλοῦμε λοιπὸν τὸν Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου «τὸ Χαμόγελο τοῦ Παιδιοῦ», νὰ ἀποδεχθεῖ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ μὴν μετὰ τὴν ὁποία δύνανται νὰ συνεργασθεῖ στὸν συγκεκριμένο χῶρο, εἶναι ἡ Ἱ. Μητρόπολη, ποὺ

εἶναι πρωτοπόρος σὲ ἔργα ἀγάπης γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ τὴν νεότητα. Τότε μόνον, τὴν ἀπορία στὰ παιδικὰ μάτια, γιὰ τὴν ἐμμονή του στὴν ἄρνηση στὴν πρότασή μας γιὰ συνεργασία, ποὺ ὑποκρύπτει ἄλλα κίνητρα, θὰ διαδεχθεῖ τὸ χαμόγελο...

Ὅμως οἱ καμπάνες τῆς Ἱ. Μονῆς Ὑ. Θ. Χαμηλῆς, ποὺ εἶχαν σιγήσει, λόγω τῆς παράνομης κατάληψης, θὰ ἀντηχήσουν καὶ πάλι!

Θὰ μαρτυροῦν Χριστὸν Ἀναστάντα καὶ ἀπὸ τὸ προπύργιο τοῦ ἱστορικοῦ μοναστηριοῦ θὰ καλοῦν τὸν καθένα μας στὸ ἀναστάσιμο πανηγύρι τῆς ἀληθινῆς χαρᾶς, ποὺ βιώνεται μόνον μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ μας!

(27.4.2001)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας

Περισσότερα ἀπὸ 1500 δέματα μὲ εἶδη διατροφῆς (κρέας, λάδι, γάλα, ζυμαρικά), εἶδη ἐνδύσεως καὶ γλυκίσματα, καθὼς καὶ πασχαλινὰ δῶρα καὶ λαμπάδες γιὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ, διένειμε ἐφέτος τὴν Μ. Δευτέρα καὶ τὴν Μ. Τρίτη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικαίας κ. Ἀλέξιος σὲ ἰσάριθμες οἰκογένειες –ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολύτεκνες– τῆς ποιμαντικῆς δικαιοδοσίας τῆς Μητροπόλεώς του, ποὺ μαστίζονται ἀπὸ ἔντονα προβλήματα φτώχειας καὶ ἀνεργίας.

Σὲ дуὸ μεγάλες συγκεντρώσεις, στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Μητροπόλεως, στὴ Νίκαια καὶ στὸν Ἱ. Ν. Ἀγίου Νικολάου, στὸ Πέραμα, ποὺ προσέλαβαν πανηγυρικὸ χαρακτήρα, ὁ Σεβασμιώτατος, μὲ διάκριση καὶ θερμὴ πατρικὴ στοργή, ἐπικοινωνήσε προσωπικὰ μὲ τὰ πνευματικά του παιδιὰ καὶ συνώδευσε τὰ δῶρα ποὺ ὁ ἴδιος μοίρασε σὲ ὅλους, μὲ τὴ διαβεβαίωση, ὅτι θὰ ἔχουν τὴν ἀρωγὴ καὶ τὶς προσευχὲς τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας σὲ ὅλες τὶς δύσκολες στιγμὲς τῆς ζωῆς τους.

Τὴν ἡμέρα τοῦ Πάσχα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικαίας βρέθηκε κοντὰ στοὺς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς ὀπλίτες τῶν δύο μεγάλων στρατοπέδων –ΚΕΔΒ καὶ ΚΕΒΟΠ– στὸ Χαϊδάρι. Εὐλόγησε τὸ ἐορταστικὸ τραπέζι καὶ ἀπηύθυνε θερμὲς πατρικὲς εὐχές.

Συνεχίζοντας τὴν ἐξόρμηση τῆς ἀγάπης, ἐπ' εὐκαιρία τῶν ἁγίων ἐορτῶν τοῦ Πάσχα, τὴν Τετάρτη τοῦ Πάσχα –18 Ἀπριλίου– συνοδευόμενος ἀπὸ συνεργάτες του, κληρικούς καὶ λαϊκούς,

ἐπισκέφθηκε τοὺς χανσενικοὺς ἀσθενεῖς στὸ Γενικὸ Νομαρχιακὸ Νοσοκομεῖο Δυτ. Ἀττικῆς, στὴν Ἀγία Βαρβάρα. Πέρασε ἀπ' ὅλα τὰ δωμάτια τῶν ἀσθενῶν δίδοντάς τους δῶρα καὶ μεταφέροντας τὸ λυτρωτικὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Στὰ πρόσωπα ὅλων ἦταν ἔκδηλη ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Ποιμενάρχου τους, ὁ ὁποῖος τοὺς περιέβαλε μὲ ἀγάπη καὶ θερμὴ πατρικὴ στοργή.

Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα –Πέμπτη, 19 Ἀπριλίου– ὁ Σεβασμιώτατος βρέθηκε στὶς φυλακὲς Κορυδαλλοῦ. Ἐπισκέφθηκε ἓνα πρὸς ἓνα ὅλα τὰ κελιά καὶ ἔδωσε στὶς 400 περίπου κρατούμενες τῶν Γυναικείων Φυλακῶν καὶ τοῦ τμήματος ἐγκλείστων νεαρῶν μητέρων, μαζὶ μὲ τὶς πατρικές του εὐχές, πασχαλινὰ δῶρα καὶ δέματα μὲ εἶδη προσωπικῆς καθαριότητος.

Στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος ἐπισκέφθηκε τὸ Νοσοκομεῖο καὶ τὸ Ψυχιατρεῖο τῶν Φυλακῶν, ὅπου νοσηλεύονται 150 ἀσθενεῖς, καθὼς καὶ τὸ Ἀρτοποιεῖο, ὅπου ἀπασχολοῦνται 40 περίπου κρατούμενοι. Συνολικὰ μοιράστηκαν 600 δέματα, τὰ ὁποῖα μὲ περισσὴ φροντίδα ἐτοίμασε ἡ εἰδικὴ Ὑπηρεσία Προνοίας, ποὺ λειτουργεῖ στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη ἐπὶ καθημερινῆς βάσεως.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ἐπίσης ὅτι ὑποδειγματικὰ λειτούργησαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ στοὺς χώρους τῶν Φυλακῶν, χάρις στὴν προσωπικὴ φροντίδα τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν ἀνιδιοτελῶς προσφερομένων συνεργατῶν του. Ἐξαιρετικὴ δὲ ἐντύπωση προκάλεσε τὸ γεγονὸς τῆς ἀθρόας συμμετοχῆς τῶν κρατουμένων στὶς ἱερὲς ἀκολουθίες καὶ ἰδιαίτερα στὸ μυστήριό τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως.

Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Μητροπόλεως Νικαίας γιὰ τὸ εὐαίσθητο αὐτὸ κοινωνικὸ χῶρο τῶν Δικαστικῶν Φυλακῶν τοῦ Κορυδαλλοῦ δὲν εἶναι περιστασιακὸ, ἀλλὰ συνεχὲς καὶ οὐσιαστικόν, γεγονὸς ποὺ ἀναγνωρίζεται τόσο ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ σωφρονιστικοῦ Ἰδρύματος, ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς φορεῖς τῆς εὐρύτερης περιοχῆς μὲ τοὺς ὁποῖους ὑπάρχει ἄριστη συνεργασία.

(19.4.2001) (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Μετὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς πρώτης φάσεως συγκεντρώσεως αἵματος γιὰ τὴ δημιουργία Τραπεζῆς αἵματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτι-

δος, ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις ἀνακοινώνει ὅτι κατὰ τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ 31-3-2001 ἕως 8-4-2001, μετὰ ἀπὸ κατὰ τόπους αἱμοληψίες σὲ διάφορα κέντρα τῆς Φθιώτιδος, συγκεντρώθηκαν διακόσιες ἑπτὰ (207) φιάλες. Ὁ ἀριθμὸς αὐτός, καρπὸς τῆς ἀλτρουϊσμοῦ τοῦ Φθιωτικοῦ κλήρου καὶ λαοῦ πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους συνανθρώπους μας, ἀποδεικνύει τὴ μεγάλη εὐαισθητοποίηση σὲ θέματα φιλανθρωπίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνταπόκριση τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος στὶς πρωτοβουλίες ἀγάπης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκφράσει τὶς θερμὲς τῆς εὐχαριστίες ὄχι μόνον πρὸς τοὺς αἰμοδότες, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅσους ἔχοντας τὴ διάθεση νὰ προσφέρουν αἷμα προσήλθαν στὰ κέντρα αἰμοδοσίας, ὅμως, γιὰ λόγους ὑγείας, αὐτὸ δὲν κατέστη δυνατό. Ἐπίσης, εὐχαριστίες ὀφείλονται καὶ σὲ ὅσους ποικιλοτρόπως δραστηριοποιήθηκαν ὥστε τελικῶς νὰ στεφθεῖ ἡ ὅλη προσπάθεια μὲ ἐπιτυχία. Τὸ ἀνωτέρω ἀποτέλεσμα δημιουργεῖ τὴν προσδοκίαν ὅτι τὴν ἐπόμενη φορὰ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἐθελοντῶν αἰμοδοτῶν θὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν πρόσκληση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὥστε οἱ δυνατότητες ἀνακουφίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου νὰ εἶναι μεγαλύτερες.

– Ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Φθιώτιδος ἀνακοινώνεται ὅτι ὁλοκληρώθηκαν τὰ μαθήματα τοῦ πρώτου κύκλου κατηχήσεως τῆς Σχολῆς Κατηχήσεως. Ἡ Σχολὴ λειτούργησε στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Λαμίας, ἐνῶ παράρτημά της λειτούργησε στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ἀταλάντης. Δίδαξαν κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ συνεργάτες τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Θεολόγοι Καθηγητές, τὰ ἐξῆς μαθήματα: Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἑρμηνεῖα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, Ἀγιολογία, Χριστιανικὴ Ἠθικὴ καὶ Λειτουργικὴ. Στὸν πρώτο αὐτὸ κύκλο ἐνεγράφησαν συνολικῶς εἴκοσι ἑξὶ κατηχούμενοι, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἀποφοίτησαν οἱ δεκαοκτώ, οἱ βαπτίσεις τῶν ὁποίων θὰ τελεσθοῦν μετὰ τὸ Πάσχα στὶς Ἑνορίες στὶς ὁποῖες ἀνήκουν. Ἐντὸς τοῦ καλοκαιριοῦ θὰ ἀρχίσουν τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου γιὰ ὅσους μέχρι τότε ἐκδηλώσουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ λάβουν τὸ Ἅγιο Βάπτισμα καὶ νὰ γίνουν μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας.

(9.4.2001) (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Πάνυ ἀσμένως ἐλάβομεν τόν, σεπτή ἐντολή μὲν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, εὐγενεῖ δὲ φροντίδι τῆς ὑμετέρας Πανοσιολογιότητος, καλαισθητον τόμον «Ἐκκλησία καὶ Ταυτότητες», διαβιβασθέντα ἡμῖν διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 389/3.2001 ὑμετέρου ἐγγράφου, ὄνπερ μετὰ προσοχῆς διεξεληθόντες ἀπεθασαυρίσαμεν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἱστορικῇ βιβλιοθήκῃ.

Ἦκοντες ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁλοθύμως συγχαίρομεν διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ εἰρημένου Τόμου, ἀφ' ἐτέρου δὲ εὐχόμεθα ταπεινῶς ὅπως λήξῃ, ὡς τάχιστα, ἐπ' ὠφελείᾳ Ἐκκλησίας καὶ Ἑθνους ἢ, ὡς μὴ ἔδει, προκύψασα κρίσις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Ἐπὶ τούτοις εὐχαριστοῦντες καὶ αὐθις παρακαλοῦμεν ὅπως διαβιβάσῃτε τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ.Χριστοδούλῳ τὰς υἱικάς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ ἀποστολῇ, διατελοῦμεν,

(18.3.2001)

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης
Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς καὶ
Σεβασμίας Μονῆς
Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου
Ἀρχιμ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ
καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΙΜΩΝΟΣ ΠΕΤΡΑΣ

Ἀσμένως ἐλάβομεν καὶ μετὰ περισσοτέρου ἐνδιαφέροντος διεξήλθομεν ἤδη τοὺς λίαν εὐγενῶς, καὶ ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, σταλέντας καὶ ἡμῖν λίαν ἐπιμελημένους καὶ ἐκδοτικῶς ἀρίστους τόμους «Μνήμες καὶ μαρτυρίες ἀπὸ τὸ '40 καὶ τὴν Κατοχὴ» καὶ «Ἐκκλησία καὶ ταυτότητες».

Διὰ τῆς πρώτης τῶν ἐκδόσεων τούτων, ἄριστα μὲν προβάλλεται ὁ ρόλος τῶν πνευματικῶν ταγῶν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης καὶ δοκιμαστικῆς ἕως ὀριακῶν καταστάσεων ἐθνικῆς ταλαιπωρίας, ἀλλὰ καὶ ἐπαφίεται εἰς τὸν ἀναγνώστην ἡ προσωπικὴ ἀποτίμησις τῶν γεγονότων καὶ ἡ ἐν τέλει ὁλόψυχος εὐχὴ ὅπως ὁ δίκαιος Κριτὴς ἀναπαύσῃ μὲν

ὅλας τὰς ψυχὰς τῶν τότε ποικιλοτρόπως καὶ θιαίφῃ ἢ φρικτῶ θανάτῳ κοιμηθέντων ἀδελφῶν μας, ἀποδώσῃ δὲ τὸν δίκαιον μισθὸν ἐνὶ ἐκάστῳ, εἴτε ἀγαθὰ εἴτε κάκιστα ἔπραξεν.

Διὰ δὲ τῆς δευτέρας, συστεγάζονται ἅπαντα τὰ σχετικὰ ἐκκλησιαστικὰ κείμενα μὲ τό, ὡς μὴ ὥφελε, ἐγερθὲν μέγα θέμα τῆς ἀπαλείψεως ἐκ τῶν ταυτοτήτων τοῦ θρησκευματος καὶ δίδεται πᾶσι τοῖς ἔχουσι νοῦν ἡ σφαιρικὴ θεώρησις τοῦ ἐκ μέρους τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας.

Δῶν Κύριος ὁ Θεός, καὶ Ὑμῖν καὶ τοῖς ἐκλεκτοῖς συνεργάταις Ὑμῶν εἰς τὴν λίαν χρονοβόρον καὶ εὐθυνηφόρον ἐτοιμασίαν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐν λόγῳ καλαισθητῶν καὶ ἱστορικῶν τόμων πᾶσαν πνευματικὴν καὶ οὐρανόφοιτον εὐλογίαν καὶ ἀντιδωρίαν, εἰς καλλίκαρπον καὶ φιλόθεον συνέχισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ὑμῶν διακονίας.

Δραττόμεθα δὲ τῆς εὐκαιρίας, ἵνα ἐκφράσωμεν τὴν χαρὰν καὶ τὰ συγχαρητήριά μας διὰ τὴν ποιητικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἀναβάθμισιν τῶν τῇ προσωπικῇ προνοίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ Ὑμῶν ἐκδιδομένων ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν, πρᾶγμα παρέχον ἕτερον πρόσωπον τῆς συγχρόνου ἐκκλησιαστικῆς μαρτυρίας, διακριτικῶς ὠφελουμένης ἐκ τῶν τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων πρὸς δόξαν Θεοῦ...

(18.3.2001)

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Σίμωνος Πέτρας
Ἀρχιμ. ΕΛΙΣΣΑΙΟΣ

ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Σὰς εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ πολὺ ἀξιόλογου βιβλίου «Μνήμες καὶ μαρτυρίες ἀπὸ τὸ '40 καὶ τὴν Κατοχὴ». Ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸ 1940-1944", τὸ ὁποῖο θὰ ἐμπλουτίσει τὴ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἰδρύματος καὶ θὰ ἀξιοποιηθεῖ μὲ τὸν καλύτερο τρόπο.

Θὰ ἤθελα νὰ σὰς διαβεβαιώσω ὅτι τὸ Ἰδρυμὰ μας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τέτοιες εὐγενικὲς χειρονομίες, οἱ ὁποῖες μᾶς γεμίζουν δύναμη γιὰ τὴ συνέχισιν τοῦ ἔργου μας.

Εὐχομαι νὰ εἴστε πάντα καλά.

Μὲ ἐκτίμησιν
ΛΑΖΑΡΟΣ ΕΦΡΑΙΜΟΓΛΟΥ
Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38, παρὰγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ

Ἀγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου Λαυρίου - Ἀττικῆς καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Σπᾶτα τῇ 31ῃ Μαρτίου 2001

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 204 καὶ ἀπὸ 23-11-1963 ἡμετέραν Ἀπόφασιν «Περὶ συστάσεως δέκα (10) ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἀρτης», δ) τὰς διατάξεις τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2104/1976 Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ ἀναδιαρθρώσεως τῶν ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἀγίου Δημητρίου πόλεως Ἀρτης καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1^α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσε-

ως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 6 Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις:

1. Ἐφημερίων: α) Μεταμ. Σωτήρος Κάμπου, β) Ἀγ. Θεοδώρων Λεχαινῶν, γ) Νικολάου Σιμίτζης, δ) Ἀγ. Νικολάου Κρεμμυδίου καὶ ε) Προφήτου Ἡλίου Κέντρου Πηνείας.

2. Διακόνων: α) Ἀγ. Σπυρίδωνος Πύργου καὶ β) Ἀγ. Δημητρίου Λεχαινῶν καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 9ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Κλάδου ΔΕ Γραφέως τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰς ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ Κανονισμῶν προσόντα καὶ δὴ ἐκκλησιαστικὸν ἥθος καὶ γνῶσιν λογιστικῶν καὶ τῶν συγχρόνων δακτυλογραφικῶν μέσων (κομπιούτερς κ.ἄ.), ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου (20) ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐκ τῶ Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλλωσι τὰ

ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης ΕΦΡΑΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἱερῶν Ναῶν

- 1) Παμμ. Ταξιαρχῶν Φούρνων Ἑρμιονίδος,
- 2) Εὐαγγ. Θεοτόκου Θερμησίας Ἑρμιονίδος,
- 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἑρμιόνης,
- 4) Ἀγίων Κων/τίνου καὶ Ἑλένης Πόρου Τροιζηνίας,
- 5) Ἀγίας Βαρβάρας Ὑδρας,
- 6) Εἰσοδίων Θεοτόκου Κουνουπίτης Μεθάνων καὶ

7) Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀγκιστρίου Αἰγίνης
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 10ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης ΕΦΡΑΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις Διακόνων καὶ Ἐφημερίων τῶν ἱερῶν Ναῶν

- 1) Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀλιστράτης,
- 2) Ἀγίων Ταξιαρχῶν Ροδολίθους,
- 3) Ἀγίου Γεωργίου Νέας Ζίχνης,
- 4) Ἀγίου Παντελεήμονος Γαζώρου,
- 5) Τιμίου Σταυροῦ Παλαιοκώμης,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Νέᾳ Ζίχνη τῇ 18ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης, Ἑρεσοῦ καὶ Πλωμαρίου

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου κλάδου ΠΕ Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως Μυτιλήνης, Ἑρεσοῦ καὶ Πλωμαρίου, ἐγκριθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ. 10/οἰκ. 5839/13-3-2001 Π.Υ.Σ., καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλουν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά εἰς τὰ ἐν Μυτιλήνῃ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 20ῇ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυθήρων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς

Ζωοδόχου Πηγῆς - Ποταμοῦ καὶ
Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ - Χώρας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κυθήροις τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Κυθήρων ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν δευτέραν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ὁσίου Νίκωνος Σπάρτης

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίου Γεωργίου Καρέα Βύρωνος
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 25ῃ Ἀπριλίου 2001

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΔΑΝΙΗΛ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ζακύνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1. Ἀγίας Τριάδας πόλεως Ζακύνθου, 2. Ἀγίας Μαύρας Μαχαιράδου, 3. Ὑπεραγίας Θεοτόκου Καλαμακίου, 4. Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου Γαλάρου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 3ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Ζακύνθου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πανελλήνιο Ἱερὸ Ἰδρυμα Εὐαγγελιστρίας Τήνου Ν.Π.Δ.Δ.

Διακήρυξη

Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Πανελληνίου Ἱεροῦ Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου (Ν.Π.Δ.Δ.), ἔχοντας ὑπόψη τὰ ἄρθρα 3 καὶ 6 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8/1970 Κανονισμοῦ καὶ 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 62/1975 Κανονισμοῦ ποὺ διατηρήθηκαν σὲ ἰσχὺ μὲ τὸ ἄρθρο 7 τοῦ Ν. 349/76, καθὼς καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ.ΕΠ 11/47120/16.12.1991 γνωμοδοτικὸ ἔγγραφο τῆς Δ/σης προσλήψεων προσωπικοῦ τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως (νῦν ΥΠΕΣΔΔΑ), προκηρύσσει μὲ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 10/2001 ἀπόφασή της, τὴν πλήρωση τῶν ἐξῆς κενῶν ὀργανικῶν θέσεων Κληρικῶν τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος:

1. Μίας (1) θέσεως Ἱερέως τοῦ κλάδου ΠΕ1 κληρικῶν μὲ τυπικὸ προσὸν πτυχίον Πανεπιστημιακῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

2. Μίας (1) θέσεως Ἱεροδιακόνου τοῦ κλάδου ΤΕ1 Κληρικῶν μὲ τυπικὸ προσὸν πτυχίον Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἢ Ριζαρείου ἢ ἄλλης ἰσοτίμου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

Ὁ Ἱερέας πρέπει νὰ εἶναι πνευματικὸς (ἐξομολόγος), νὰ κηρύττει τὸν Θεῖο Λόγον καὶ νὰ ἔχει ἐμπειρίαν διοργάνωσης πνευματικῶν ἐκδηλώσεων.

Καλοῦνται ὅσοι ἐπιθυμοῦν καὶ ἔχουν τὰ νόμιμα προσόντα, νὰ ὑποβάλουν ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης στὸ περιοδικὸ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, σχετικὴ αἴτηση, στὸ Ἱερὸ Ἰδρυμα Εὐαγγελιστρίας στὴν Τήνον, μὲ ἀντίγραφο τοῦ τίτλου σπουδῶν καὶ σύντομο βιογραφικὸ σημείωμα.

Κατὰ τὴν πρόσληψιν θὰ προτιμηθοῦν Τήνιοι στὴν καταγωγή, μόνιμοι κάτοικοι Τήνου (ἄρθρο 4 Καν. 8/70).

Τήνος 12 Ἀπριλίου 2001

Ὁ Πρόεδρος τῆς Διοικούσας Ἐπιτροπῆς
† Ὁ Μητροπολίτης Σύρου-Τήνου ΔΩΡΟΘΕΟΣ